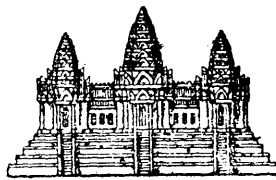

ព្រះ
ក្រុងប៊ិដកប្បាណី
និង
សេចក្តីប្រជានាសាម្តែង
អភិបាលប៊ិដក
បណ្ឌិត តតិយភាគ
២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥១០

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានសូត្រ តតិយោ ភាគោ

វិបាកតិកំ

បដិច្ចវិវា

[១] វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធោ ។ បេ ។ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ។ បេ ។
ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ។ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
វិចារកេ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខ-
ណោ វិចារកេ ខន្ធោ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ វិចារកំ
ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ កដត្តា ច
រូបំ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន តតិយភាគ

វិបាកតិកៈ

បដិប្បវារៈ

[១] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកខន្ធ ១ ។ បេ ។ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
ខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្ត-
សមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យវិបាកខន្ធាវចន្តាយ កដត្តារូប អាស្រ័យវិបាកខន្ធ
ចំណែក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ឈានរូបក្តី អាស្រ័យវិបាកខន្ធ ១
ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជ្ឈានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី
អាស្រ័យវិបាកខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី កដត្តារូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២) វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ។ វិចារក-
 ធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុ-
 ដ្ឋានំ រូបំ ។ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកធម្មធម្មោ
 ច នេវវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(៣) នេវវិចារកធម្មធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារក-
 ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវវិចារក-
 ធម្មធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា
 ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ នេវវិចារក-
 ធម្មធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា បដិសន្ធិត្តលោ វត្ថុំ បដិច្ច វិចារកោ ខន្ធោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌មិនមែនជា វិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្ត ឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាក ជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុ- ដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៣) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជា ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុ- ដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ មហា- ក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដ្ឋតារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ វិបាកធម៌ អាស្រ័យធម៌មិនមែនជា វិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

វិហារគ្រឹះ បដិច្ចវិហារ

នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិហារកោ ច នេវ-
 វិហារកនវិហារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច វិហារកា ខន្ធា
 មហាក្សតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

[២] វិហារកញ្ច នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច វិហារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្ខណោ វិហារកំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធា ។ វិហារកញ្ច នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា វិហារកេ ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វិហារកេ ខន្ធា
 ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ វិហារកញ្ច
 នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច វិហារកោ ច
 នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វិហារកំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា
 វិហារកេ ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

វិបាកគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្និ កងត្ថារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

[២] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ខន្ធ ២
អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប
អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង កងត្ថារូប
អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្និ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
វិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
ខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង កងត្ថារូប អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហា-
ក្ខតទាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥] វិចារកធម្មធម្មញ្ញា នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មញ្ញា ធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធ ច មហា-
ក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៦] វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ បដិច្ច ទេ ខន្ធ បដិសង្កិ-
ក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ
ខន្ធ បដិច្ច ទេ ខន្ធ ។

[៧] វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ
ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ បដិច្ច ទេ
ខន្ធ ។

[៨] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារក-
នវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា នេវវិចា-
កនវិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
ទេ ខន្ធ បដិច្ច ទេ ខន្ធ ។ នេវវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្ប-
ច្ចយា បដិសង្កិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច វិចារកា ខន្ធ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈាន

(៥) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប
អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មហាក្ខត
តាំងឡាយផង ។

(៦) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ៍-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
ខន្ធ ២ ។

(៧) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៨) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិនមែនជា
វិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ វិបាកធម៌
អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើត
ឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុងតាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

វិបាកគ្គិកេ បដិច្ចវាហេ

[៩] វិបាកញ្ច នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មញ្ច ធម្ម័
 បដិច្ច វិបាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្ខណោ វិបាកំ ឯកំ ខន្ធស្វា វត្ថុញ្ច បដិច្ច
 តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខន្ធនេ វត្ថុញ្ច បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធវា ។

[១០] វិបាកំ ធម្ម័ បដិច្ច វិបាកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វិបាកំ ឯកំ ខន្ធន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខន្ធនេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធវា ។ វិបាកំ
 ធម្ម័ បដិច្ច នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិ-
 បតិប្បច្ចយា វិបាកេ ខន្ធនេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 វិបាកំ ធម្ម័ បដិច្ច វិបាកោ ច នេវវិបាកនវិបាក-
 ធម្មធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វិបាកំ
 ឯកំ ខន្ធន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធនេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 វិបាកធម្មធម្ម័ បដិច្ច តីណិ ។

[១១] នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្ម័ បដិច្ច នេវវិបា-
 កនវិបាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា នេវ-
 វិបាកនវិបាកធម្មធម្ម័ ឯកំ ខន្ធន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធវា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធនេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធវា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៩] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

[១០] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យវិបាកក្នុង តាំងឡាយ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ។

[១១] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យខន្ធ ២ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១

មហាក្សតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កកដត្តារូបំ
ឧបាទារូបំ ។

[១២] វិចារកញ្ច លេវិចារកនវិចារកនម្មនម្មញ្ច
នម្មំ បដិច្ច លេវិចារកនវិចារកនម្មនម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អនិបតិប្បច្ចយា វិចារកេ ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[១៣] វិចារកនម្មនម្មញ្ច លេវិចារកនវិចារកនម្ម-
នម្មញ្ច នម្មំ បដិច្ច លេវិចារកនវិចារកនម្មនម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អនិបតិប្បច្ចយា វិចារកនម្មនម្មោ ខន្ធ ច
មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[១៤] វិចារកំ នម្មំ បដិច្ច វិចារកោ នម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អនន្តរវ្យច្ចយា . . . សមនន្តរវ្យច្ចយា . . .
អារម្មណាវ្យច្ចយសទិសំ ។ សហជាតវ្យច្ចយា . . .
សហជាតំ សង្ខំ ហេតុវ្យច្ចយសទិសំ ។

[១៥] លេវិចារកនវិចារកនម្មនម្មំ បដិច្ច លេវ-
វិចារកនវិចារកនម្មនម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតវ្យច្ចយា
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
អសញ្ញាសត្តានំ ។ សហជាតេ ឥមំ នាណករណំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(១២) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
វិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យវិបាកក្នុង
ទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(១៣) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អា-
ស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិ-
បាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុ-
ដ្ឋានរូប អាស្រ័យពួកខន្ធ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មហាក្ខត
ទាំងឡាយផង ។

(១៤) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្ត-
រឫច្ច័យ . . . ព្រោះសមនន្តរឫច្ច័យ . . . ប្រហែលគ្នានឹងការម្ម-
ណរឫច្ច័យដែរ ។ ព្រោះសហជាតរឫច្ច័យ . . . សហជាតរឫច្ច័យ
ទាំងអស់ ប្រហែលគ្នានឹងហេតុរឫច្ច័យដែរ ។

(១៥) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
សហជាតរឫច្ច័យ គឺ ភាហិករូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប . . .
ឧត្តសមុដ្ឋានរូប . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ការរង់ចាំឡើង ។ គ្នា
នេះ ក្នុងសហជាតរឫច្ច័យ ។

(១៦) វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ទេ ខន្ធោ បដិច្ច ទេ ខន្ធោ បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទេ
 ខន្ធោ បដិច្ច ទេ ខន្ធោ ។ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច លេវ-
 វិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកេ ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ ។ វិចារកំ
 ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ច លេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធោ វត្ថុ ច ទេ ខន្ធោ បដិច្ច ទេ ខន្ធោ វត្ថុ ច ។

(១៧) វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទេ ខន្ធោ បដិច្ច ទេ ខន្ធោ ។

(១៨) លេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច លេវ-
 វិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញមញ្ញប្ប-
 ច្ចយា លេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ឯកំ មហាភ្នំ . . . ពាហិរំ
 . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .

វិធានត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(១៦) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអពាមពាបប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ ខន្ធ ២ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ វិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអពាមពាបប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ អាស្រ័យ វិបាកក្ខន្ធាន័ឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិន មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើប កើតឡើង ព្រោះអពាមពាបប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី វត្ថុក្តី អាស្រ័យ វិបាកក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី វត្ថុក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(១៧) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអពាមពាបប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(១៨) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ អពាមពាបប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរូប . . . អាហារសម្បជានរូប . . . ឧត្តសម្បជានរូប . . . (មហាក្ខត ៣

អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ។ នេវវិចារក-
 នវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា បដិសន្ធិត្តុលោ វត្ថុំ បដិច្ច វិចារកា
 ទន្ធា ។

[១៧] វិចារកញ្ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញាមញ្ញា-
 ប្បច្ចយា បដិសន្ធិត្តុលោ វិចារកំ ឯកំ ទន្ធា
 វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ច វត្ថុញ្ច
 បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ។

[២០] វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ និស្សយប្បច្ចយា ។ សន្ធិត្ថំ ។ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយា បុរេជានប្បច្ចយា ។

[២១] វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាសេវនប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ទន្ធា
 បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ។

[២២] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិ-
 ចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាសេវនប្បច្ចយា
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ទន្ធា បដិច្ច តយោ
 ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។ វិបាកធម៌ អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុងខាងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។

(១៩) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

(២០) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ព្រោះ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២១) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២២) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិនមែនជា
វិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

វិបាកត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

(២៣) វិហារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិហារោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ កម្មប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។ វិហាកប្បច្ចយា
តីណិ ។

(២៤) នេវវិហាកនវិហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិ-
ហាកនវិហាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិហាកប្បច្ចយា ឯកំ
មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ នេវ-
វិហាកនវិហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិហារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
វិហាកប្បច្ចយា បដិសង្ខិត្តកុលោ វត្ថុំ បដិច្ច វិហារា
ខន្ធ ។ នេវវិហាកនវិហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិហារោ
ច នេវវិហាកនវិហាកធម្មធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
វិហាកប្បច្ចយា បដិសង្ខិត្តកុលោ វត្ថុំ បដិច្ច វិហារា
ខន្ធ មហាក្ខតេ បដិច្ច កជត្តារូបំ ។

(២៥) វិហាកញ្ច នេវវិហាកនវិហាកធម្មធម្មញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច វិហារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិហាកប្បច្ចយា
។ បេ ។ នេវវិហាកនវិហាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិហា-
កប្បច្ចយា ។ បេ ។ វិហារោ ច នេវវិហាកនវិហា-
កធម្មធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិហាកប្បច្ចយា ។

វិបាកគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

[២៣] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្ម-
ប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៤] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិបាកប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប
កដត្តារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ វិបាកធម៌
អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើត
ឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមាន
វិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ
អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កដត្តារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំង-
ឡាយ ។

[២៥] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ ។ បេ ។
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិបាកប្បច្ច័យ ។ បេ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៦) វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាហារប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។ ឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថប្បច្ចយា នត្ថប្បច្ចយា
 វិគតប្បច្ចយា អវិគតប្បច្ចយា ។

(២៧) ហេតុយា តេស អាម្ពុលោ បញ្ច
 អធិបតីយា នវ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច
 សហជាតេ តេស អញ្ញមញ្ញេ សត្តំ និស្សយេ
 តេស ឧបនិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ តេស វិចារកេ នវ អាហារេ
 តេស ឥន្ទ្រិយេ តេស ឈានេ តេស មគ្គេ
 តេស សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ តេស អត្ថិយា
 តេស នត្ថិយា បញ្ច វិគតេ បញ្ច អវិគតេ តេស ។

(២៨) ហេតុប្បច្ចយា អាម្ពុលោ បញ្ច ។ បេ ។
 អវិគតេ តេស ។ យថា កុសលត្ថិតកស្ស កណាណ
 ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៦) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិត្តប្បច្ច័យ និង អវិត្តប្បច្ច័យ ។

(២៧) ក្នុងហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

(២៨) ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហត្ថប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិតតប្បិករ ដូចជាការរាប់ នូវកុសលត្ថិកៈដែរ ។

វិបាកគ្គិកេ បដិច្ចវាហេ

(២៩) អាសេវនប្បច្ចយា ហេតុយា ទ្វេ . . . អារម្ម-
 ណោ ទ្វេ អធិបតីយា ទ្វេ អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ
 ទ្វេ សហជាតេ ទ្វេ អញ្ញមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ ទ្វេ
 ឧបនិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ ទ្វេ កក្កេ ទ្វេ អា-
 ហារេ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ ឈានេ ទ្វេ មត្តេ ទ្វេ
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ ទ្វេ អត្ថិយា ទ្វេ នត្ថិយា
 ទ្វេ វិកតេ ទ្វេ អវិកតេ ទ្វេ ។

(៣០) វិបាកប្បច្ចយា ហេតុយា នវ . . .
 អារម្មណេ តីណី អធិបតីយា បញ្ច អនន្តរេ តីណី
 សមនន្តរេ តីណី សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញោ ន
 និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ តីណី បុរេជាតេ ឯកំ
 កក្កេ នវ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ នវ

វិញ្ញាបនបត្រ: បដិច្ចវារ:

(២៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ព្រោះការសាសនប្បដ្ឋាន . . .
 ក្នុងការមណ្ឌប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុង
 អនន្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងសហ-
 ជាតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងអតាមពាប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជា-
 តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាន មានវារៈ
 ២ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងនតិប្ប-
 ដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ២ ។

(៣០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ព្រោះវិបាកប្បដ្ឋាន . . .
 ក្នុងការមណ្ឌប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៥ ក្នុង
 អនន្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងស-
 ហជាតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមពាប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថយា
នវ នត្ថយា តីណិ វិគតេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

អនុលោមគណនា សិទ្ធិតា ។

[៣១] វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ វិចារកំ ឯកំ
ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ
ទន្ធា អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា តយោ ទន្ធិ បដិច្ច ឯកោ
ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ។ វិចារកំ ធម្មំ
បដិច្ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា អហេតុកវិចារកេ ទន្ធិ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកេ ទន្ធិ
បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ
ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ប ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ វិចារកំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ
ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ
វិចារកំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា កដត្តា
ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា កដត្តា ច រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

ចប់អនុលោមតណាតា ។

[៣១] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យអហេតុកវិបាកក្នុង ១ ខន្ធ ២ អា-
 ស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកបដិ-
 សន្ធិ ខន្ធ ១ អាស្រ័យខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌មិន
 មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានរូប អាស្រ័យអហេតុកវិបា-
 កក្នុងទាំងឡាយ កងតារូប អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃ
 អហេតុកបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិ-
 បាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានរូបក្តី អាស្រ័យអហេតុកវិបាកក្នុង ១
 ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារូបក្តី
 អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី កងតា-
 រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

វិហារគ្គិរោ បដិច្ចវាហោ

[៣២] វិហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិហាកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ច-
សហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
សហគតោ មោហោ ។

[៣៣] នេវិហាកនិហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវិ-
ហាកនិហាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នេវិហាកនិហាកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច
ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច
តយោ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ មហា-
ក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តា-
រូបំ ឧទាធារូបំ ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
ក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច
កដត្តារូបំ ឧទាធារូបំ ។ នេវិហាកនិហាកធម្ម-
ធម្មំ បដិច្ច វិហាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច
វិហាកោ ខន្ធា ។ នេវិហាកនិហាកធម្មធម្មំ
បដិច្ច វិហាកោ ច នេវិហាកនិហាកធម្មធម្មោ ច

វិញ្ញាបនបត្រ: បណ្ឌិត:

(៣២) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិ-
 កិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធាន្តឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិ-
 កិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៣៣) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នរោត្តមប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធាន្ត ចិត្តសមុជានុបក្កិ អាស្រ័យអរោត្តកក្ខន្ធទ
 ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធទ ក្តី
 ចិត្តសមុជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១
 មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជានុប កង្ការុប ឧបាទារុប
 អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ពាហិរុប . . . អាហារសមុជានុប . . . ឧត្ត-
 សមុជានុប . . . មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញា-
 សត្វ កង្ការុប ឧបាទារុប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ វិបាកធម៌
 អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនរោត្តមប្បដ្ឋយ គឺ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ កង្ការុបនៃ
 អរោត្តកប្បដ្ឋសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី

ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកប្បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច វិចារកា ខន្ធា មហាក្សតេ បដិច្ច
កដត្តារូបំ ។

(៣២) វិចារកញ្ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បច្ច-
យា អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធា
វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច
បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។ វិចារកញ្ច នេវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា ឧប្ប-
ជ្ឈន្តិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកវិចារកេ ខន្ធា ច មហា-
ក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ វិចារកេ ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច
កដត្តារូបំ ។ វិចារកញ្ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា
ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកប្បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា វិចារកេ
ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ អាស្រ័យ
វត្ថុ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ កងតារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំង-
ឡាយ ។

(៣៤) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិ-
សន្ធិ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យអហេតុកវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខត
ទាំងឡាយផង កងតារូប អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខត
ទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិន
មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌
មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុង
ខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង កងតា-
រូប អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

វិបាកគ្គិកេ បដិច្ចវិកេ

(៣៥) វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា វិចារកេ ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ វិចារកេ ខន្ធ
 បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៣៦) វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកនវិចារកៈ
 ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្ម
 ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៣៧) នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិ-
 ចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្ម ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហា-
 ក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
 តាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . .
 អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហា-
 ក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៣៨) វិចារកញ្ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

វិយាកត្តិកៈ បដិច្ចវិវា:

(៣៥) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូលប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្ត-
 សមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយ កងត្ថារូប អាស្រ័យវិបាកក្នុង
 ទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៣៦) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូលប្បដ្ឋយ
 គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យពួកខន្ធ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ។

(៣៧) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនការមូលប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មហាក្ខត ៣
 អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប កងត្ថារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យ
 មហាក្ខតទាំងឡាយ ពាហិរូប . . . អាហារសមុជ្ឈានរូប . . .
 ឧត្តសមុជ្ឈានរូប . . . មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ កងត្ថារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(៣៨) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
 វិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើប

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ន អារម្មណាប្បច្ចយា វិចារកេ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកេ
 ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៣៩) វិចារកដម្ពដម្ពញ្ច នេវិចារកនវិចារកដម្ព-
 ដម្ពញ្ច ដម្ពំ បដិច្ច នេវិចារកនវិចារកដម្ពដម្ពោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណាប្បច្ចយា វិចារកដម្ពដម្ពោ ខន្ធ
 ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៤០) វិចារកំ ដម្ពំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ន អធិបតីប្បច្ចយា ។ យថា អនុលោមំ
 សហជាតសនិសំ សន្ធិត្ថំ ។

(៤១) វិចារកំ ដម្ពំ បដិច្ច នេវិចារកនវិចារកដម្ព-
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អនន្តរាប្បច្ចយា . . . ន សមនន្ត-
 រាប្បច្ចយា ន អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា មហាក្ខតេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ពាហិរំ . .
 អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
 សត្តានំ មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ឥមំ
 នាទត្ថំ ន អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា ន ឧបនិស្សយាប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈាន

កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប អាស្រ័យវិបាកក្នុង
ទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង កងត្ថារូប អាស្រ័យវិបាកក្នុង
ទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៣៩) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី
អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមាន
វិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុជានុរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាធម៌ មានវិបាកជា
ប្រក្រតីផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៤០) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
អធិបតិប្បច្ច័យ ។ អនុលោម ប្រហែលគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ តាម
ដែលលោកបំប្រញបើយ ។

(៤១) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី
អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ . . . ព្រោះ
នសមនន្តរប្បច្ច័យ ព្រោះនអពាមពាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប កងត្ថា-
រូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ពាហិរូប . . . អា-
ហារសមុជានុរូប . . . ឧតុសមុជានុរូប . . . កងត្ថារូប ឧបាទារូប
អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ សេចក្តីផ្សេង ។ គ្នា
នេះ ព្រោះនអពាមពាប្បច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

វិហារគ្លីកេ បដិច្ចវិហារ

(៤២) វិហារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិហារកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អារុហ្ម វិហារកំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធោ បដិសន្ធិក្ខណោ វិហារកំ ឯកំ ខន្ធំ ។ សន្និទ្ធី ។
 វិហារកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា វិហារកោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ សន្និទ្ធី ។ វិហារកំ
 ធម្មំ បដិច្ច វិហារកោ ច នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នបុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
 វិហារកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ កដត្តា ច
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ កដត្តា ច រូបំ ។

(៤៣) វិហារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិហារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អារុហ្ម វិហារកធម្មធម្មំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច
 ទ្វេ ខន្ធោ ។ វិហារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិហារកន-
 វិហារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា វិហារក-
 ធម្មធម្មោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

វិបាកគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤២) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
បុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកខន្ធ ១ ក្នុងអរូបភព ខន្ធ ២
អាស្រ័យខន្ធ ២ (ខន្ធាន័ឡាយ) អាស្រ័យវិបាកខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យវិបាកខន្ធាន័ឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
សេចក្តីបំប្រញ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារូបក្តី អាស្រ័យវិបាកខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ខន្ធ ២ ក្តី កងតារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៤៣) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ក្នុងអរូបភព ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌
មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជា
ប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប
អាស្រ័យខន្ធាន័ឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ។

[៤៤] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិ-
 ចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជានប្បច្ចយា
 អារុហ្ម នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ នេវវិចារកន-
 វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឯកំ
 មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ពាហារំ . . .
 អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញ-
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ។ នេវវិចារកន-
 វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុ-
 រេជានប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច វិចារកា
 ខន្ធោ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ
 ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នបុរេជានប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច វិចារកា
 ខន្ធោ មហាក្ខតេ បដិច្ច កជត្តារូបំ ។

[៤៥] វិចារកញ្ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជានប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុណេមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៤] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជា
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ក្នុងអរូបក ខន្ធ ២
 អាស្រ័យខន្ធ ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធាវិជ្ជាយ ដែលជាធម៌
 មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យ
 មហាក្ខត ១ ពាហិរូប . . . អាហារសមុជ្ជានរូប . . . ឧត្តស-
 មុជ្ជានរូប . . . (មហាក្ខត ៣) អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញា-
 សត្វ ។ វិបាកធម៌ អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ វិបាកក្នុងតាំងឡាយ
 អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺវិបាកក្នុង
 តាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងត្តារូប អាស្រ័យ
 មហាក្ខតតាំងឡាយ ។

[៤៥] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
 មែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ

វិបាកគ្គិកេ បដិច្ចវិហេ

បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ទន្ធិញ្ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច
 តយោ ទន្ធិ ទន្ធិ ទន្ធិ ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច ទន្ធិ
 ទន្ធិ ។ វិចារកញ្ច ឈេវិចារកឈេវិចារកឈម្មឈម្មញ្ច ឈម្ម
 បដិច្ច ឈេវិចារកឈេវិចារកឈម្មឈម្ម ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា វិចារកេ ទន្ធិ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកេ ទន្ធិ
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ វិចារកញ្ច
 ឈេវិចារកឈេវិចារកឈម្មឈម្មញ្ច ឈម្ម បដិច្ច វិចារកោ ច
 ឈេវិចារកឈេវិចារកឈម្មឈម្ម ច ឈម្ម ឧប្បជ្ឈន្តិ នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ទន្ធិញ្ច
 វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ទន្ធិ ទន្ធិ ទន្ធិ ច វត្ថុញ្ច
 បដិច្ច ទន្ធិ ទន្ធិ វិចារកេ ទន្ធិ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៤៦) វិចារកឈម្មឈម្មញ្ច ឈេវិចារកឈេវិចារកឈម្ម-
 ឈម្មញ្ច ឈម្ម បដិច្ច ឈេវិចារកឈេវិចារកឈម្មឈម្ម ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា វិចារកឈម្មឈម្ម ទន្ធិ ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ វិចារកំ
 ឈម្ម បដិច្ច វិចារកោ ឈម្ម ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្ប-
 ច្ចយា ។ សន្និទ្ធិតំ ។ . . . នគរសេវនប្បច្ចយា ។

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
 មែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុជានុរូប អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយ
 ផង កងតារូប អាស្រ័យវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយ
 ផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
 មែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង កងតារូប អាស្រ័យវិបាកក្នុង
 ទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[៤៦] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
 សមុជានុរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង
 មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។ វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នកម្មប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធ បដិច្ច វិចារក-
ធម្មធម្មា ចេតនា ។

(២៧) នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិ-
ចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា នេវ-
វិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធ បដិច្ច នេវវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មា ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា
មហាក្ខតេ បដិច្ច ឧបាទារូបំ ។

(២៨) វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ បដិច្ច ខន្ធ ខន្ធ ។
វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិចារកធម្ម-
ធម្មោ ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
នវិចារកប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ខន្ធាន្តរិយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ។

(២៧) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី
អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមាន
វិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យខន្ធាន្តរិយ ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពាហិរូប . . . អាហារសមុជ្ឈានរូប . . .
ឧតុសមុជ្ឈានរូប . . . មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ឧបាទារូប
អាស្រ័យមហាក្ខតតាំងឡាយ ។

(២៨) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌មិនមែនជា
វិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មិនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី

១. ឆ្នាំ ប្រតិបត្តិការ ឆ្នាំ រូប ១ ១ បង្កើត ១
 ១. ឆ្នាំ ប្រតិបត្តិការ ឆ្នាំ រូប ។

(៤៩) លេវីចាកនវិចាកនចម្ពុជម្ពំ បដិច្ច លេវី-
ចាកនវិចាកនចម្ពុជម្ពំ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា
លេវីចាកនវិចាកនចម្ពុជម្ពំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធំ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធំ
ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ
មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧ-
ចាទារូបំ ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្ត-
សមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្វានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច
តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ
ឧចាទារូបំ ។

(៥១) វិចារកងម្ពងម្ពង្គ នេវិចារកងវិចារកងម្ព-
ងម្ពង្គ ងម្ព បដិច្ច នេវិចារកងវិចារកងម្ពងម្ព
ឡប្បដ្ឋតិ នវិចារកងប្បដ្ឋយា វិចារកងម្ពងម្ព ១ន្ទ ប
មហាក្កតេ ប បដិច្ច ចិត្តសមដានំ រូបំ ។

(៥១) នេវីតាកនីតាកធម្មដម្ពំ បដិច្ច នេវីតាក-
កនីតាកធម្មដម្ពំ ឧប្បជ្ឈតិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ
. . . អាហារសម្មជានំ . . . ឧត្តសម្មជានំ . . .

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

សមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

[៤៩] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ នវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជានុប្បត្តិ អាស្រ័យខន្ធ ២ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុជានុប្ប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ពាហិរូប . . . អាហារសមុជានុប្ប . . . ឧត្តសមុជានុប្ប . . . មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ កងតារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យ មហាក្ខតទាំងឡាយ ។

[៥០] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានជាប្រក្រតី អាស្រ័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុប្ប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មហាក្ខត ទាំងឡាយផង ។

[៥១] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះន- អាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរូប . . . អាហារសមុជានុប្ប . . . ឧត្តសមុជានុប្ប . . .

អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហា-
ក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

[៥២] នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវ-
វិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នន្ត្រ្យិយប្បច្ចយា
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ
. . . ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា
អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច រូបដីវិន្ត្រ្យយំ ។

[៥៣] វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចាកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ។

[៥៤] នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិ-
ចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នឈានប្បច្ចយា
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ។ បេ ។

[៥៥] វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច វិចាកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នមត្តប្បច្ចយា អហេតុកំ វិចាកំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តីណិ ។

[៥៦] នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិចា-
កនវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នមត្តប្បច្ចយា អហេតុកំ

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ កងតារូប
ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(៥២) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នត្តន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប . . . ឧតុ-
សមុដ្ឋានរូប . . . មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ រូបជីវិតន្ត្រិយ
អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(៥៣) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ
ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៥៤) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នឈានប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប . . . ឧតុសមុដ្ឋាន-
រូប . . . មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។ បេ ។

(៥៥) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យអហេតុកវិបាកក្នុង ១ ។

(៥៦) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាអហេតុកៈ

វិហារគ្គិកេ បដិច្ចវិហារ

នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តីណិ ។

[៥៧] វិហារកញ្ច នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច វិហារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិហារកំ ឯកំ ខន្ធស្វា វត្ថុញ្ច
បដិច្ច តីណិ ។

[៥៨] វិហារកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវវិហារកនវិហារក-
ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នសម្បយុត្តប្បច្ចយា ទ្វេ ។
វិហារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នសម្បយុត្តប្បច្ចយា ទ្វេ ។ នេវវិហារកន-
វិហារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ឯកំ ។

[៥៩] វិហារកំ ធម្មំ បដិច្ច វិហារកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អារុប្បេ វិហារកំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធថេ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធថេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

[៦០] វិហារកធម្មធម្មំ បដិច្ច វិហារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អារុប្បេ វិហារកធម្មធម្មំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធថេ បដិច្ច ទ្វេ
ខន្ធា ។

វិបាកគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

ជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ។

(៥៧) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុងខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

(៥៨) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
វិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ ។
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ ។
ខន្ធ ១ អាស្រ័យធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ។

(៥៩) វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្នុងខន្ធ ១ ក្នុងអរូបកត ខន្ធ ៣
អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៦០) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ក្នុងអរូបកត ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២០] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារក-
 នវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អារុប្ប
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ពាហិរំ . . .
 អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ឧត្តសម្មជ្ជានំ . . . អសញ្ញា-
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា
 មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧទាធារូបំ ។

[២២] វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នោនត្ថិប្បច្ចយា . . . នោវិគត-
 ប្បច្ចយា . . . ។

[២៣] នហេតុយា នស នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតីយា តេរស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេ-
 ជាតេ ប្បាទស នបច្ឆាជាតេ តេរស នអាសេវនេ
 តេរស នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ
 ឯកំ នសង្ក្ខយេ ឯកំ នឈានេ ទ្វេ នមត្តេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិន
 មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ក្នុងអរូបភព ខន្ធ ២
 អាស្រ័យខន្ធ ២ ពាហិរូប . . . អាហារសមុជ្ឈានរូប . . . ឧតុស-
 មុជ្ឈានរូប . . . មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញា-
 សត្វ កងត្តារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(៦២) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
 វិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនានតិប្បដ្ឋយ . . . នៅវិតត-
 ប្បដ្ឋយ . . . ។

(៦៣) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអារសវនប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩

វិញ្ញាបនបត្រ បដិច្ចវាណ

នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណី ឆោនត្ថយា
បញ្ច ឆោវិគតេ បញ្ច ។

(២៤) នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី . . .

នអធិបតីយា នស នអនន្តរេ តីណី នសមនន្តរេ
តីណី នអញ្ញាមញ្ញេ តីណី នឧបនិស្សយេ តីណី
នបុរោជិតេ នស នបច្ឆាជិតេ នស នអាសេវនេ
នស នកម្មេ ទ្វេ នវិភាគេ ទ្វេ នអាហារេ ឯកំ
នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ទ្វេ នមត្តេ នវ នសម្ប-
យុត្តេ តីណី នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ឆោនត្ថយា តីណី
ឆោវិគតេ តីណី ។

(២៥) នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណប្បដ្ឋយា

នអធិបតីយា តីណី . . . នអនន្តរេ តីណី នសម-
នន្តរេ តីណី ឆោនត្ថយា តីណី ឆោវិគតេ តីណី ។

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៦៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុ-
 ប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមពាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរាជតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនបច្ឆាជតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអាសវិនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ
 ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អរិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នហេតុប្បលកំ

យថា កុសលត្ថិកេ សជ្ឈាយមក្កេន កណ៌តំ
ឯវំ ឥធាបិ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ និដ្ឋិតំ ។

(២៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច . . .
នអធិបតីយា តេរស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នមុ-
រេជាតេ ទ្វាទសេ នបច្ឆាជាតេ តេរសេ នអាសេវនេ
តេរសេ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នសម្បយុត្តេ
បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ លោនត្ថិយា បញ្ច លោវិ-
តតេ បញ្ច ។

(២៧) ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណប្បដ្ឋយា នអធិ-
បតីយា បញ្ច . . . នមុរេជាតេ បញ្ច នបច្ឆាជាតេ
បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ
នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នរោត្តមលក្ខណៈ

បណ្ឌិតតប្បវត្ត ក្នុងនរោត្តមលក្ខណៈនេះ ដូចជាលោករាប់ហើយ
ដោយផ្លូវនៃការស្វាធារ្យន៍ ក្នុងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៦៦] ក្នុងនការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ . . .
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២
ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៦៧] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ព្រោះការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

វិញ្ញាបនបត្រ បដិបត្តិការ

[៦៨] ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណប្បដ្ឋយា អធិប-
តិប្បដ្ឋយា នបុរេជាតេ តីណី . . . នបច្ឆាជាតេ
តីណី នអាសវនេ តីណី នកក្កេ ទ្វេ នវិចារកេ
ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ តីណី ។

[៦៩] ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណប្បដ្ឋយា អធិបតិ-
ប្បដ្ឋយា អនន្តរាប្បដ្ឋយា ។ មូលកំ សង្ខតំ ។
បុរេជាតប្បដ្ឋយា នបច្ឆាជាតេ តីណី . . . នអាស-
វនេ តីណី នកក្កេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។
យថា កុសលត្ថិកេ អនុលោមប្បដ្ឋនីយកណាតា
កណ៌តា ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋនីយំ និដ្ឋិតំ ។

[៧០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ បញ្ច . . .
អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហជាតេ ទស
អញ្ញមញ្ញេ សត្តំ និស្សយេ ទស ឧបនិស្សយេ
បញ្ច បុរេជាតេ តីណី អាសវនេ ទ្វេ កក្កេ ទស
វិចារកេ នវំ អាហារេ ទស វត្ថុនិយេ ទស

វិបាកគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៦៨] ក្នុងបុរោជាតប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បជ្ជ័យ
 ព្រោះការមូណប្បជ្ជ័យ ព្រោះអធិបតិប្បជ្ជ័យ . . . ក្នុងបច្ឆាជាតប្បជ្ជ័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនក្ខន្ធសវនប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បជ្ជ័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បជ្ជ័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[៦៩] ព្រោះហេតុប្បជ្ជ័យ ការមូណប្បជ្ជ័យ អធិបតិប្បជ្ជ័យ និង
 អនន្តប្បជ្ជ័យ ។ មូលកៈ លោកបំប្រញាហើយ ។ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បជ្ជ័យ
 មានវារៈ ៣ ព្រោះបុរោជាតប្បជ្ជ័យ . . . ក្នុងនក្ខន្ធសវនប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងកម្មប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ២ ។
 សេចក្តីបំប្រញា ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ នូវអនុលោមប្បជ្ជន្តិយៈ
 ក្នុងកុសលគ្គិកៈ ដែលលោករាប់ហើយដែរ ។

ចប់ អនុលោមប្បជ្ជន្តិយៈ ។

[៧០] ក្នុងការមូណប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនេហតុ-
 ប្បជ្ជ័យ . . . ក្នុងអនន្តប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តប្បជ្ជ័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអតាបព្វាប្បជ្ជ័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងឧបនិស្សយប្បជ្ជ័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរោជាតប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនក្ខន្ធសវនប្បជ្ជ័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងវិបាកប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងអាហារប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងត្រ័យប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ១០

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឈានេ ទស មក្កេ ឯកំ សម្បយុត្តេ បញ្ច
 វិប្បយុត្តេ ទស អត្ថិយា ទស ទត្ថិយា បញ្ច វិគតេ
 បញ្ច អវិគតេ ទស ។

(៧១) នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណប្បដ្ឋយា
 សហជាតេ តីណិ . . . អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ
 តីណិ កម្មេ តីណិ វិចារកេ តីណិ អាហារេ តីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ តីណិ ឈានេ តីណិ វិប្បយុត្តេ តីណិ
 អត្ថិយា តីណិ អវិគតេ តីណិ ។

(៧២) នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណប្បដ្ឋយា
 នអធិបតីប្បដ្ឋយា នអនន្តរប្បដ្ឋយា នសមនន្តរ-
 ប្បដ្ឋយា នអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយា សហជាតេ តីណិ . . .
 និស្សយេ តីណិ កម្មេ តីណិ វិចារកេ តីណិ
 អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ តីណិ ឈានេ តីណិ
 វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា តីណិ អវិគតេ តីណិ ។
 សន្និទ្ធិតំ ។

យថា កុសលតីកេ នហេតុប្បលកំ កណ៌តំ
 ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ។

[៧១] ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ព្រោះនការមណប្បច្ច័យ . . . ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាក-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧២] ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 នការមណប្បច្ច័យ នអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តប្បច្ច័យ នសមនន្តប្បច្ច័យ
 នឹងនអតាមពាប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហា-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដូចនហេតុមូលកៈ ដែលលោករាប់ហើយ ក្នុង
 កុសលត្ថិតៈដែរ ។

វិបាកគ្រឹកេ បដិច្ចវារោ

យថា កុសលត្ថិតេ បច្ចុនីយានុលោមំ វិត្តាវតំ
ឯវំ ឥមំ វិត្តារេតតំ ។

បច្ចុនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ ឥដ្ឋិតោ ។

សហជាតវារោ

[៧៣] វិចារកំ ធម្មំ សហជាតោ វិចារោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធ
សហជាតា តយោ ខន្ធ តយោ ខន្ធ សហជា-
តោ ឯកោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ សហជាតា ទ្វេ
ខន្ធ ។ សន្និទ្ធិតំ ។ ហេតុយា តេរស ។ បេ ។
អវិគតេ តេរស ។ និហេតុយា ទស ។ បេ ។
នោវិគតេ បញ្ច ។ ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ
បញ្ច . . . នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ និហេតុប្បដ្ឋយា
អារម្មណេ បញ្ច . . . អវិគតេ តេរស ។

សហជាតវារោ ឥដ្ឋិតោ ។

បច្ចុយវារោ

[៧៤] វិចារកំ ធម្មំ បច្ចុយា វិចារោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចុយា
តយោ ខន្ធ តយោ ខន្ធ បច្ចុយា ឯកោ ខន្ធ
ទ្វេ ខន្ធ បច្ចុយា ទ្វេ ខន្ធ បដិសន្ធិក្ខណេ ។

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

វារៈនេះ បណ្ឌិតតប្បវិទ្យាពិស្តារ ដូចបច្ចនីយានុលោម ក្នុង
កុសលត្ថិតៈ ដែលលោកទ្វិពិស្តារហើយដែរ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតិវារៈ

[៧៣] វិបាកធម៌ កើតជាមួយនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ កើតជាមួយនឹងវិបាកក្នុង ១ ខន្ធ ១ កើត
ជាមួយនឹង ខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ កើតជាមួយនឹង ខន្ធ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១៣ ។ ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ។ បេ ។ ក្នុងនោវិគ-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ក្នុងនការមណ្ឌប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ក្នុង
ការមណ្ឌប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងអវិគ-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ សហជាតិវារៈ ។

បប្បយវារៈ

[៧៤] វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ខន្ធ ១ ពឹងផ្អែក
នឹង ខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹង ខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

វិចារកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកេ ខន្ធ បច្ច-
 យា កជត្តារូបំ ។ វិចារកំ ធម្មំ បច្ចយា វិចារកោ
 ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធជា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធជា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

(៧៥) វិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធជា ទ្វេ ខន្ធ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធជា ។
 វិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មេ ខន្ធ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ វិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចារក-
 ធម្មធម្មោ ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធជា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធជា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងវិបា-
 កក្នុងទាំងឡាយ កងតារូប ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុងទាំងឡាយ កងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជានុរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៧៥) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជា
 ប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មាន
 វិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជានុរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២
 ក្តី ចិត្តសមុជានុរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

វិបាកគ្គិកេ បដិច្ចវាហេ

[៧៦] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចុយា នេវវិ-
 ចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា នេវវិ-
 ចារកនវិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុជ្ឈានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ បច្ចុយា ទ្វេ ខន្ធា
 ចិត្តសមុជ្ឈានញ្ច រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចុយា ។ បេ ។
 មហាក្កតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុជ្ឈានំ រូបំ កធន្តារូបំ ឧចា-
 នារូបំ វត្ថុំ បច្ចុយា នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា ខន្ធា ។
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចុយា វិចារកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា វិចារកា ខន្ធា
 បដិសន្ធិត្តុលោ វត្ថុំ បច្ចុយា វិចារកា ខន្ធា ។
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចុយា វិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា វិចារកធម្មធម្មា
 ខន្ធា ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចុយា វិចារកោ
 ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា វិចារកា ខន្ធា មហាក្កតេ
 បច្ចុយា ចិត្តសមុជ្ឈានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តុលោ វត្ថុំ បច្ចុយា
 វិចារកា ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចុយា កធន្តារូបំ ។
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចុយា វិចារកធម្មធម្មោ ច

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៧៦) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជា
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ (មហាក្ខត ៣) ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ។ បេ ។
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប ឧបាទារូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ពួក
ខន្ធ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ជាធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វិបាកក្នុង
ទាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ
វិបាកក្នុងទាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ កដត្តារូប
ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ធម៌មិនមែន
ជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក

នេវវិចារកាធិវិចារកាធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចារកាធម្មធម្មា ខន្ធា មហាក្សតេ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៧] វិចារកញ្ច នេវវិចារកាធិវិចារកាធម្មធម្មញ្ច
 ធម្មំ បច្ចយា វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 វិចារកំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា បដិសន្ធិក្កុលោ
 វិចារកំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។ វិចារកញ្ច
 នេវវិចារកាធិវិចារកាធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវវិចា-
 កាធិវិចារកាធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកេ
 ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្កុលោ វិចារកេ ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច
 បច្ចយា កដត្តារូបំ ។ វិចារកញ្ច នេវវិចារកាធិវិចា-
 កាធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បច្ចយា វិចារកោ ច នេវវិចា-
 កាធិវិចារកាធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 វិចារកំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា វិចារកេ
 ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈាន

មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មជាន-
រូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាកូតទាំងឡាយ ។

(៧៧) វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹង
ខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌
ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង
ទាំងឡាយផង មហាកូតទាំងឡាយផង កដត្តារូប ពឹងផ្អែកនឹងវិបាក-
ក្នុងទាំងឡាយផង មហាកូតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ពឹង
ផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
វិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ចិត្ត-
សម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាកូតទាំងឡាយផង

វិហារត្ថិកេ បដិច្ចវិហារ

បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា
វិចារកេ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា កេដត្តារូបំ ។

[៧៨] វិចារកេដប្បដប្បកា នេវិចារកេដវិចារកេដប្បដប្បកា
ដប្បំ បច្ចយា វិចារកេដប្បដប្បោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
វិចារកេដប្បដប្បំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។ វិចារកេ-
ដប្បដប្បកា នេវិចារកេដវិចារកេដប្បដប្បកា ដប្បំ បច្ចយា
នេវិចារកេដវិចារកេដប្បដប្បោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
វិចារកេដប្បដប្បោ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ។ វិចារកេដប្បដប្បកា នេវិចារកេដវិចារកេដប្ប-
ដប្បកា ដប្បំ បច្ចយា វិចារកេដប្បដប្បោ ច នេវិចារកេដ-
វិចារកេដប្បដប្បោ ច ដប្បោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចា-
កេដប្បំ^(១) ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា វិចារកេដប្បដប្បោ
ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៩] វិចារកំ ដប្បំ បច្ចយា វិចារកោ ដប្បោ
ឧប្បជ្ឈតិ អាវុស្តណាប្បច្ចយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា

១ ម. វិហារកេដប្បដប្បន្តិ ទិស្សតិ ។

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ក្នុង ភាវូប ពឹងផ្អែកនឹង
 វិបាកក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៧៨) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រ-
 តីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌
 មានវិបាកជាប្រក្រតីផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មាន
 វិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។
 ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង វត្ថុផង
 ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៧៩) វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការមូលប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

តយោ ខន្ធោ ទេ ខន្ធោ បច្ចយា ទេ ខន្ធោ បដិសន្ធិ-
ក្កុលោ . . . ។

[៨០] វិចាកកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចាកកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា វិចាកកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ
បច្ចយា តយោ ខន្ធោ ទេ ខន្ធោ បច្ចយា ទេ ខន្ធោ ។

[៨១] នេវិចាកកធម្មធម្មំ បច្ចយា នេវិចាក-
កធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា នេវិចា-
កកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធោ ទេ
ខន្ធោ បច្ចយា ទេ ខន្ធោ វត្ថុំ បច្ចយា នេវិចាកកធម្មធម្ម-
ធម្មោ ខន្ធោ ។ នេវិចាកកធម្មធម្មំ បច្ចយា
វិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ចក្ខា-
យតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ សោតាយតនំ បច្ចយា
សោតវិញ្ញាណំ យាធាយតនំ បច្ចយា យាធហិញ្ញាណំ
ជីវ្ហយតនំ បច្ចយា ជីវ្ហវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ច-
យា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា វិចាកោ ខន្ធោ បដិ-
សន្ធិក្កុលោ វត្ថុំ បច្ចយា វិចាកោ ខន្ធោ ។ នេវិចា-
កកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចាកកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចាកកធម្មធម្មោ ខន្ធោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៨០) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

(៨១) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ខន្ធចាំងឡាយ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលាប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុកាយតនៈ សោតវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងសោតាយតនៈ ឃានវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងឃានាយតនៈ ជីវ្ហវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងជីវ្ហាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ វិបាកក្នុងចាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ វិបាកក្នុងចាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

វិហារគ្រឹះ បដិច្ចវិហារ

[៨២] វិហារកញ្ច ឆេវវិហារកនវិហារកនដ្ឋដ្ឋកញ្ច
 ដ្ឋដ្ឋ បច្ចុយា វិហារកោ ឆេវា ឧប្បជ្ជតិ អាវម្មណា-
 ប្បច្ចុយា ចក្កវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច ចក្កា-
 យតនកញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច ចក្កា-
 យតនកញ្ច បច្ចុយា ទ្វេ ខន្ធា សោត . . យាន . . .
 ជីវ្ហា . . . កាយ . . . វិហារកំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច វត្ថុកញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកញ្ច បច្ចុយា
 ទ្វេ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វិហារកំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច វត្ថុកញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកញ្ច បច្ចុយា
 ទ្វេ ខន្ធា ។

[៨៣] វិហារកនដ្ឋដ្ឋកញ្ច ឆេវវិហារកនវិហារកនដ្ឋ-
 ដ្ឋកញ្ច ដ្ឋដ្ឋ បច្ចុយា វិហារកនដ្ឋដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ អា-
 វម្មណាប្បច្ចុយា វិហារកនដ្ឋដ្ឋ ឯកំ ខន្ធកញ្ច វត្ថុកញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកញ្ច បច្ចុយា
 ទ្វេ ខន្ធា ។

[៨៤] វិហារកំ ដ្ឋដ្ឋ បច្ចុយា វិហារកោ ឆេវា ឧប្បជ្ជតិ
 អធិបតីប្បច្ចុយា វិហារកំ ឯកំ ខន្ធថ បច្ចុយា ភីណិ ។
 អធិបតីប្បច្ចុយា បដិសន្ធិក្ខណោ នត្ថំ ។ វិហារកនដ្ឋដ្ឋ
 បច្ចុយា អធិបតីយា ភីណិ ។

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៨២] វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលាប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង
 ចក្ខុយតនៈផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង ចក្ខុយតនៈផង
 សោត . . . យាន . . . ជីវ្ហ . . . កាយ . . . ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង
 វត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

[៨៣] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជា
 ប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះការមូលាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង
 វត្ថុផង ។

[៨៤] វិបាកធម៌ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ។ ខន្ធ ៣ មិនមាន
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យទេ ។ ខន្ធ ៣ ក្នុងអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៨៥) នេវីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ បច្ចុយា នេវីទា-
 កា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចុយា នេវ-
 វីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ វេកំ ខន្ធំ បច្ចុយា តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ បច្ចុយា ទ្វេ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ វេកំ មហាក្ខតំ បច្ចុយា
 តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ វត្ថុំ បច្ចុយា នេវីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ ខន្ធ ។

(៨៦) នេវីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ បច្ចុយា វិទា-
 កោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា
 វិទាកា ខន្ធ ។ នេវីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ បច្ចុយា
 វីទាកា ធម្មជម្ពុំ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា
 វិទាកា ធម្មជម្ពុំ ខន្ធ ។ នេវីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ
 បច្ចុយា វិទាកោ ច នេវីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា
 វិទាកា ខន្ធ មហាក្ខតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 នេវីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ បច្ចុយា វីទាកា ធម្មជម្ពុំ
 ច នេវីទាកា នវីទាកា ធម្មជម្ពុំ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៨៥) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹង
 ផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពាក្យ ចិត្តសមុជានុបក្ខី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ ក្តី
 ចិត្តសមុជានុបក្ខី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ មហាក្ខត ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
 មហាក្ខត ១ ចិត្តសមុជានុបក្ខី ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ខន្ធទាំង
 ឡាយ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។

(៨៦) វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុង
 ទាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ចិត្តសមុជានុបក្ខី ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ ធម៌មានវិបាក
 ជាប្រក្រតីក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ពឹង-
 ផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង

វិហារត្ថិកេ បដិច្ចវិហារ

អធិបតីប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិហាកេធម្មធម្មញ្ញា ខន្ធា
មហាក្សតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៨៧] វិហាកញ្ច ធម្មវិហាកនវិហាកធម្មធម្មញ្ញា
ធម្មំ បច្ចយា វិហាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតី-
ប្បច្ចយា វិហាកំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។
វិហាកញ្ច ធម្មវិហាកនវិហាកធម្មធម្មញ្ញា ធម្មំ បច្ចយា
ធម្មវិហាកនវិហាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បច្ចយា
វិហាកេ ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ ។ វិហាកញ្ច ធម្មវិហាកនវិហាកធម្មធម្មញ្ញា ធម្មំ
បច្ចយា វិហាកោ ច ធម្មវិហាកនវិហាកធម្មធម្មោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បច្ចយា វិហាកំ ឯកំ ខន្ធា
វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច
បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា វិហាកេ ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច
បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៨៨] វិហាកធម្មធម្មញ្ញា ធម្មវិហាកនវិហាកធម្ម-
ធម្មញ្ញា ធម្មំ បច្ចយា វិហាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតី-
ប្បច្ចយា វិហាកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។

វិបាកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាវ័ន្ទ្យាយ វាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹង
ផ្នែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្នែកនឹងមហាក្ខត្តាវ័ន្ទ្យាយ ។

(៨៧) វិបាកធម៌ ពឹងផ្នែកនឹងវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ពឹងផ្នែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្នែកនឹងខន្ធ ២
ផង វត្ថុផង ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹង
ផ្នែកនឹងវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្នែកនឹង
វិបាកក្នុងខាងឡាយផង មហាក្ខត្តាវ័ន្ទ្យាយផង ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌
មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្នែកនឹងវិបាកធម៌ផង
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្នែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង
ខន្ធ ២ ពឹងផ្នែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្នែកនឹង
វិបាកក្នុងខាងឡាយផង មហាក្ខត្តាវ័ន្ទ្យាយផង ។

(៨៨) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្នែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្នែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតីផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្នែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិចារកធម្មនម្បញ្ញំ នេវវិចារកធម្មនម្បញ្ញំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវវិចារកធម្មនម្បញ្ញំ ឧប្បជ្ឈនិ អនិប-
 តិប្បច្ចយា វិចារកធម្មនម្បញ្ញំ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ វិចារកធម្មនម្បញ្ញំ
 នេវវិចារកធម្មនម្បញ្ញំ ធម្មំ បច្ចយា វិចារក-
 ធម្មនម្បញ្ញំ ច នេវវិចារកធម្មនម្បញ្ញំ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈនិ អនិបតិប្បច្ចយា វិចារកធម្មនម្បញ្ញំ ឯកំ ខន្ធា
 វត្ថុតា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុតា
 បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា វិចារកធម្មនម្បញ្ញំ ខន្ធា ច មហាក្កតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៧) វិចារកំ ធម្មំ បច្ចយា វិចារកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈនិ អនន្តរាប្បច្ចយា . . . សមនន្តរាប្បច្ចយា . . . ។
 អារម្មណាប្បច្ចយាសនិសំ ។

(៥៨) សហជាតប្បច្ចយា . . . អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា
 វិចារកំ ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា
 បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា បដិសន្ធិក្កុលោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធា
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។
 វិចារកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវវិចារកធម្មនម្បញ្ញំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មាន
 វិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុប្ប ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធាងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មហាក្ខត្តាងឡាយ
 ផង ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិន
 មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជា
 ប្រក្រតីផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ចិត្ត-
 សមុជានុប្ប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាងឡាយ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
 ផង មហាក្ខត្តាងឡាយផង ។

(៨៩) វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អនន្តរប្បច្ច័យ . . . ព្រោះសមនន្តរប្បច្ច័យ . . . ។ ប្រហែលគ្នា
 នឹងការម្មណប្បច្ច័យដែរ ។

(៩០) ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ . . . ព្រោះអពាមពាបប្បច្ច័យ ខន្ធ
 ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ក្នុង ១ ណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌

ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារេក
 ខន្ធេ បច្ចយា វត្ថុ ។ វិចារកំ ធម្មំ បច្ចយា វិចារេកា
 ច នេវវិចារកនិវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា វត្ថុ ច ន្ធេ ខន្ធេ បច្ចយា
 ន្ធេ ខន្ធា វត្ថុ ច ។

(៧០) វិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ន្ធេ ខន្ធេ បច្ចយា ន្ធេ ខន្ធា ។

(៧២) នេវវិចារកនិវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា នេវវិចា-
 កនិវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នេវ-
 វិចារកនិវិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ន្ធេ ខន្ធេ បច្ចយា ន្ធេ ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា
 តយោ មហាក្កតា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
 ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា
 តយោ មហាក្កតា ន្ធេ មហាក្កតេ បច្ចយា ន្ធេ មហា-
 ក្កតា វត្ថុំ បច្ចយា នេវវិចារកនិវិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធា ។

វិញ្ញាបនបត្រ: បដិច្ចវារ:

ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាប្បវិទូ គឺ វត្ថុ តាំងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុងចំណុច
ឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី តាំងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អញ្ញាប្បវិទូ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី វត្ថុក្តី តាំងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី វត្ថុក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

(៩១) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី តាំងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាប្បវិទូ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

(៩២) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី តាំងផ្អែក
នឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះអញ្ញាប្បវិទូ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិនមែន
ជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ២ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ មហា-
ក្ខត ៣ តាំងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ពាហិរូប . . . អាហារសមុជ្ជានរូប . . .
ឧត្តសមុជ្ជានរូប . . . មហាក្ខត ៣ តាំងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ មហាក្ខត ២ តាំងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ២ ពួកខន្ធ ជា
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

នេវីថាកកនវីថាកកធម្មធម្មំ បច្ចយា វីថាកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា ចក្ខាយតនំ បច្ចយា
 ចក្ខុវិញ្ញាណំ ។ បេ ។ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយ-
 វិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា វីថាកោ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ
 វត្ថុំ បច្ចយា វីថាកោ ខន្ធា ។ នេវីថាកកនវីថាក-
 ធម្មធម្មំ បច្ចយា វីថាកកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញាមញ្ញា-
 ប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វីថាកកធម្មធម្មោ ខន្ធា ។

(៧៣) វីថាកកញ្ច នេវីថាកកនវីថាកកធម្មធម្មញ្ច
 ធម្មំ បច្ចយា វីថាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញាមញ្ញា-
 ប្បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណាសហគតំ ឯកំ ខន្ធា ចក្ខា-
 យតនញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច ចក្ខាយ-
 តនញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា សោត . . . យាន . . .
 ជីវ្ហា . . . កាយ . . . វីថាកំ ឯកំ ខន្ធា
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វីថាកំ ឯកំ
 ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអត្តាមតាប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុ-
 យតនៈ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ វិបាកក្នុងទាំង-
 ឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអត្តាមតាប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកខន្ធ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៩៣] វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអត្តាមតាប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង ចក្ខុ-
 យតនៈផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង ចក្ខុយតនៈផង សោត
 . . . យាន . . . ជីវ្ហ . . . កាយ . . . ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
 វិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

វិបាកត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

(៧៤) វិចារកធម្មធម្មញ្ញ ទេវវិចារកធម្មវិចារកធម្ម-
 ធម្មញ្ញ ធម្មំ បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញា-
 មញ្ញប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ញ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុញ្ញ បច្ចយា
 ទ្វេ ខន្ធា ។

(៧៥) វិចារកំ ធម្មំ បច្ចយា វិចារកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ និស្សយប្បច្ចយា ។ សហជាតសទិសំ ។
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធឯ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា
 វត្ថុ បុរេជាតប្បច្ចយា ។ អនន្តរសទិសំ ។ សន្និទ្ធា ។

(៧៦) វិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាសេវនប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធឯ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា តយោ ខន្ធទេ បច្ចយា ឯកោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។

(៧៧) ទេវវិចារកធម្មវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា ទេវ-
 វិចារកធម្មវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាសេវនប្បច្ចយា
 ទេវវិចារកធម្មវិចារកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធឯ បច្ចយា ។ បេ ។

វិធានត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៩៤) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

(៩៥) វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ប្រវេហលគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកខន្ធ ១ ទើបកើតឡើង ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ (ខន្ធចាំងឡាយ) ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ទើបកើតឡើង ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ប្រវេហលគ្នានឹងអនន្តរាប្បច្ច័យដែរ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

(៩៦) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ខន្ធ ១ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

(៩៧) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ (ខន្ធ ៣) ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចយា នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មា ខន្ធា ។
 នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចាកធម្មធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ អាសេវនប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចាកធម្ម-
 ធម្មា ខន្ធា ។

(៧៨) វិចាកធម្មធម្មញ្ញំ នេវវិចាកនវិចាកធម្ម-
 ធម្មញ្ញំ ធម្មំ បច្ចយា វិចាកធម្មធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អាសេវ-
 នប្បច្ចយា វិចាកធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា តយោ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 ឯកោ ខន្ធា ន្ទ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ន្ទ ខន្ធា ។

(៧៩) វិចាកំ ធម្មំ បច្ចយា វិចាកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ កម្មប្បច្ចយា តីណិ ។ សហជាតសទិសំ ។

(៨០០) វិចាកំ ធម្មំ បច្ចយា វិចាកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ វិចាកប្បច្ចយា តីណិ ។ នេវ-
 វិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បច្ចយា នេវវិចាកនវិចាក-
 ធម្មធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ វិចាកប្បច្ចយា ឯកំ មហាក្ខតំ
 បច្ចយា តយោ មហាក្ខតា ន្ទ មហាក្ខតេ បច្ចយា
 ន្ទ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ វិចាកោ ច ឧភយញ្ច តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ
ពួកខន្ធ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៩៨] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រ-
ក្រតីផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជាធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតីផង វត្ថុផង ខន្ធ ១ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ៣ ផង វត្ថុផង
ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

[៩៩] វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
កម្មប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ។ ប្រហែលគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។

[១០០] វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ទើបកើតឡើង ព្រោះវិហាកប្បច្ច័យ មហាកូត ៣ ពឹងផ្អែកនឹងមហាកូត ១
មហាកូត ២ ពឹងផ្អែកនឹងមហាកូត ២ ចិត្តសមដានរូបក្ខី កងតារូបក្ខី ឧបា-
ទារូបក្ខី វិបាកក្ខី ខន្ធទាំង ២ ក្ខី ខន្ធ ៣ ក្ខី ពឹងផ្អែកនឹងមហាកូតទាំងឡាយ ។

វិញ្ញាណក្ខន្ធព បដិច្ចវិញ្ញាណ

វិញ្ញាណក្ខន្ធព ធម៌វិញ្ញាណធម៌វិញ្ញាណធម៌វិញ្ញាណធម៌វិញ្ញាណ ត្រឡប់ ។

អាហារប្បដ្ឋយា ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយា ឈានប្បដ្ឋយា មគ្គ-
ប្បដ្ឋយា សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អត្ត-
ប្បដ្ឋយា នត្តប្បដ្ឋយា វិកតប្បដ្ឋយា អវិកតប្បដ្ឋយា ។

(១០១) ហេតុយា សត្តាស អារម្មណេ សត្ត
អធិបតីយា សត្តាស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ
សត្ត សហជាតេ សត្តាស អញ្ញមញ្ញេ ធម៌ ធិស្ស-
យេ សត្តាស ឧបធិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត
អាសេវនេ ចត្តារិ កម្មេ សត្តាស វិញ្ញាណេ ធម៌
អាហារេ សត្តាស ឥន្ទ្រិយេ សត្តាស ឈានេ
សត្តាស មគ្គេ សត្តាស សម្បយុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ
សត្តាស អត្តិយា សត្តាស នត្តិយា សត្ត វិកតេ
សត្ត អវិកតេ សត្តាស ។

(១០២) ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ សត្ត . . .
អធិបតីយា សត្តាស ។ សង្ខតំ ។ . . . អវិកតេ
សត្តាស ។ យថា កុសលត្ថិកេ គណនា ឯវ
គណនាតំ ។

វិបាកគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ខន្ធ ៣
ក្តី ។ ព្រោះអាហារប្បជ្ញយ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បជ្ញយ ព្រោះឈានប្បជ្ញយ
ព្រោះមគ្គប្បជ្ញយ ព្រោះសម្បយុត្តប្បជ្ញយ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បជ្ញយ ព្រោះ
អត្ថប្បជ្ញយ ព្រោះនត្ថប្បជ្ញយ ព្រោះវិត្ថប្បជ្ញយ ព្រោះអវិត្ថប្បជ្ញយ ។

(១០១) ក្នុងហេតុប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បជ្ញយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតីប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បជ្ញយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បជ្ញយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បជ្ញយ មានវារៈ
១៧ ក្នុងអតាមតាប្បជ្ញយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បជ្ញយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បជ្ញយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អារសវនប្បជ្ញយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាក-
ប្បជ្ញយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បជ្ញយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឈានប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងមគ្គប្បជ្ញយ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បជ្ញយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បជ្ញយ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថប្បជ្ញយ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិត្ថប្បជ្ញយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្ថប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧ ។

(១០២) ក្នុងអារម្មណប្បជ្ញយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បជ្ញយ...
ក្នុងអធិបតីប្បជ្ញយ មានវារៈ ១៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ... ក្នុងអវិត្ថប្បជ្ញយ
មានវារៈ ១៧ ។ បច្ច័យវិត្ថប្បជ្ញយ ដូចជាការរាប់ ក្នុងកុសលត្តិកៈដែរ ។

[១០៣] វិចារកំ ធម្មំ បច្ចយា វិចារកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ វិចារកំ ឯកំ
ខន្ធិ បច្ចយា តីណំ ។ វិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចា-
កធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាស-
ហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធិ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាស-
ហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ នេវិចារក-
នវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នេវិចារកនវិចា-
កធម្មធម្មំ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា ។ នេវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ច-
យា ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ ។ បេ ។ នេ-
វិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ
ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ នេវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មំ បច្ចយា វិចារកោ ច នេវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
អហេតុកា វិចារកា ខន្ធិ មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១០៣) វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកវិបាកក្នុង ១ ។ ធម៌មានវិ-
 បាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាន្តរាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែន
 ជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ (ខន្ធ ៣) ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកក្នុង ១ ដែលជាធម៌មិនមែនជា
 វិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ។ វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិន
 មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។ ធម៌
 មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហាៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ វិបាកធម៌ក្តី
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិន
 មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ អហេតុកវិបាកក្នុងចំណោម ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានបូ
 ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតចំណោម ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។

វិបាកគ្គិកេ បដិច្ចវាហ

វិបាកញ្ច នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 វិបាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ...នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ... វិបាកោ ច នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនំ នហេតុប្បច្ចយា ។ វិបាកធម្មធម្មញ្ច
 នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បច្ចយា វិបាក-
 ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីក៏ច្នាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ ប វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចីក៏ច្នា-
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ វិបាកំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអា-
 រម្មណាប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។ សព្វានិ បទានិ វិត្ថា-
 រេតញ្ចានិ ។

(១០២) នហេតុយា ទ្វាទស នអារម្មណោ បញ្ច
 នអធិបតីយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នស-
 មនន្តរេ បញ្ច នអញ្ញបញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ
 បញ្ច នមុរេជាតេ ទ្វាទស នបច្ឆាជាតេ សត្តរស
 នអាសេវនេ សត្តរស នកម្មេ ចត្តារិ នវិបាកេ នវ

វិធានគ្រឹះ: បដិច្ចវារ:

វិបាកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងវិបាកធម៌ផង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង . . . វិបាកធម៌ក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
 ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ធម៌មិន
 មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហា: ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាវិជ្ជា ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
 វត្ថុផង ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពឹងផ្អែកនឹង
 វិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមណ្ឌប្បដ្ឋយ ។ សេកក្តីប្រែប្រួល ។
 បទទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

(១០៤) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារ: ១២ ក្នុងនការមណ្ឌប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារ: ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារ: ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារ: ៥ ក្នុងនសមននរប្បដ្ឋយ មានវារ: ៥ ក្នុងនអតាមតាប្បដ្ឋយ
 មានវារ: ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារ: ៥ ក្នុងនបុរាណប្បដ្ឋយ
 មានវារ: ១២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នប្បដ្ឋយ មានវារ: ១៧ ក្នុងនភាសេវនប្បដ្ឋយ
 មានវារ: ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារ: ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារ: ៩

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

នអាហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ចត្តារិ
នមក្កេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណិ
នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។

[១០៥] នហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ . . .
នអធិបតិយា ទ្វាទស ។ សង្ខតំ ។ . . . នោវិគតេ
ភីណិ ។ យថា កុសលត្ថិតេ បច្ចនីយគណនា
ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយំ និដ្ឋិតំ ។

[១០៦] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ បញ្ច . . .
នអធិបតិយា សត្តរស ។ សង្ខតំ ។ នោវិគតេ បញ្ច ។
យថា កុសលត្ថិតេ អនុលោមបច្ចនីយគណនា ឯវំ
គណេតតំ ។

អនុលោមបច្ចនីយំ និដ្ឋិតំ ។

[១០៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ សត្ត . .
អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត ។ បេ ។ . . .
អវិគតេ ទ្វាទស ។ នហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណប្ប-
ច្ចយា សហជាតេ ភីណិ . . . អញ្ញមញ្ញេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនាមាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្តន្តិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

(១០៥) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១២ ។ សេចក្តី
 បំប្រញា ។ . . . ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ ដូចជាការរាប់ នូវបច្ចន័យៈ ក្នុងកុសលតិកៈដែរ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(១០៦) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។
 ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់
 នូវអនុលោមបច្ចន័យៈ ក្នុងកុសលតិកៈដែរ ។

ចប់ អនុលោមបច្ចន័យៈ ។

(១០៧) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ
 . . . ក្នុងននន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ។ បេ ។ . . . ក្នុងនវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១២ ។
 ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ព្រោះ
 នការម្មណប្បដ្ឋាយ . . . ក្នុងនពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

វិហារគ្គិរោ និស្សយវិរោ

សង្ខតំ ។ . . . អវិគតេ ភីណិ ។ យថា កុស-

លត្ថិតេ បច្ចនីយានុលោមគណនា ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

បច្ចយវិរោ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយវិរោ

[១០៨] វិចាគំ ធម្មំ និស្សយ វិចាគោ នម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចាគំ ឯកំ ខន្ធំ និស្សយ

តយោ ខន្ធោ ។

[១០៩] ហេតុយា សត្តរស ។ នហេតុយា

ទ្វាទស . . . នោវិគតេ បញ្ច ។ ហេតុប្បច្ចយា

នអារម្មណេ បញ្ច . . . នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។

នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ សត្ត . . . អវិគតេ

ទ្វាទស ។

និស្សយវិរោ និដ្ឋិតោ ។

វិបាកត្តិកៈ និស្សយវិរៈ

សេចក្តីបំប្រែញ ។ . . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត

គប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ នូវបច្ចនីយានុលោម ក្នុងកុសលត្ថិតៈវិដរ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវិរៈ ។

និស្សយវិរៈ

[១០៨] វិបាកធម៌ អាស្រ័យវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

នហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធ ១ ។

[១០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១២ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង

ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ

មានវារៈ ១២ ។

ចប់ និស្សយវិរៈ ។

សំសជ្ឈវិវា

[១១០] វិចាគំ ធម្មំ សំសជ្ឈោ វិចាកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចាគំ ឯកំ ខន្ធំ សំសជ្ឈា
 តយោ ខន្ធោ ។ សង្ខតំ ។ សញ្ញាជិ បទានិ វិត្ថា-
 រេតញ្ញាជិ ។

[១១១] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ
 អធិបតីយា តីណិ អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ
 សហជាតេ តីណិ អញ្ញមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ តីណិ
 ឧបនិស្សយេ តីណិ បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ ទ្វេ
 កម្មេ តីណិ វិចាកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ វេទ្យាយេ
 តីណិ ឈានេ តីណិ មគ្គេ តីណិ សម្បយុត្តេ តីណិ
 វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថយា តីណិ នត្ថយា តីណិ វិគតេ
 តីណិ អវិគតេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។ យថា កុសលត្ថិកេ
 គណនា ឯកំ គណេតតំ ។

សំសង្ខារៈ

[១១០] វិបាកធម៌ ច្រឡំដោយវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំដោយវិបាកក្នុង ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
បទទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ដោយពិស្តារចុះ ។

[១១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងសមននរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអារសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
មគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ ក្នុង
កុសលគ្គិកៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ សំសដ្ឋវិញ

[១១២] វិចារកំ ធម្មំ សំសដ្ឋា វិចារកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ វិចារកំ ឯកំ
 ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ សំសដ្ឋា
 ទ្វេ ខន្ធោ ។ សព្វានិ បទានិ វិភជិតព្វានិ ។

[១១៣] នហេតុយា ភីណិ នអធិបតិយា ភីណិ
 នបុរេជាតេ ភីណិ នបច្ឆាជាតេ ភីណិ នអាសវនេ
 ភីណិ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។ យថា កុស-
 លត្ថកេ បច្ចនីយកណាថា ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយំ និដ្ឋិតំ ។

[១១៤] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ភីណិ ។
 ស ទ្ធិត្ថំ ។ . . . នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។ យថា កុស-
 លត្ថកេ អនុលោមបច្ចនីយកណាថា ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមបច្ចនីយំ និដ្ឋិតំ ។

វិបាកគ្គិកៈ សំសង្ការៈ

[១១២] វិបាកធម៌ ច្រឡំដោយវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

នរោត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ច្រឡំដោយអរោត្តកវិបាកខន្ធ ១ ខន្ធ ២

ច្រឡំដោយខន្ធ ២ ។ បទទាំងអស់ បណ្ឌិតចែកផងចុះ ។

[១១៣] កងនរោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា កងនរោត្តប្បច្ច័យ

មានវារៈ ពា កងនបុរោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា កងនបុរោត្តប្បច្ច័យ

មានវារៈ ពា កងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា កងនកម្មប្បច្ច័យ

មានវារៈ ២ កងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កងនឈានប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១ កងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ

ពា ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ នូវបច្ចនីយៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ

ដែរ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[១១៤] កងនរោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ព្រោះរោត្តប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីបំប្រញា ។ . . . កងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ។ បណ្ឌិត

គប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ នូវអនុលោមបច្ចនីយៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

ចប់ អនុលោមបច្ចនីយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១១៥] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណិ . . .
 អវិភតេ ភីណិ ។ យថា កុសលត្ថិកេ បច្ចនីយា-
 នុលោមកណាមា ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

សំសដ្ឋិវាហេ និដ្ឋិតោ ។

សម្មយុត្តវាហេ

[១១៦] វិចារកំ ធម្មំ សម្មយុត្តោ វិចារកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចារកំ ឯកំ ខន្ធ
 សម្មយុត្តា តយោ ខន្ធា ។

នហេតុយា ភីណិ ។

ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ភីណិ ។

នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណិ ។

សម្មយុត្តវាហេ និដ្ឋិតោ ។

បញ្ញាវាហេ

[១១៧] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វិចារកា ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[១១៥] ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាន
 . . . ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ ដូចជាការ
 រាប់ នូវបច្ចនីយានុលោម ក្នុងកុសលតិកៈដែរ ។
 ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។
 ចប់ សំសជ្ឈវារៈ ។

សម្មយុត្តិវារៈ

[១១៦] វិបាកធម៌ ប្រកបដោយវិបាកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ខន្ធ ៣ ប្រកបដោយវិបាកក្ខន្ធ ១ ។
 ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។
 ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។
 ក្នុងនការម្សោយប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាន ។
 ចប់ សម្មយុត្តិវារៈ ។

បញ្ញាវារៈ

[១១៧] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋាន គឺ
 ពួកវិបាក ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្មយុត្តិកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋាន

វិញ្ញាណបញ្ញាវិញ

បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារោ ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ វិចារោ ធម្មោ នេវ-
 វិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 វិចារោ ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារោ ហេតុ កដត្តា-
 រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ វិចារោ ធម្មោ
 វិចារកស្ស ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ច
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចារោ ហេតុ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារោ
 ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១៨) វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 វិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

ពួកវិបាក ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌
 (ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី) ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 គឺពួកវិបាក ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្ពាសនរូប ដោយហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ពួកវិបាក ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ផង
 នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកវិបាក ជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្ពាសនរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ពួកវិបាក ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៨) វិបាកធម្មធម៌ (ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី) ជាបច្ច័យ នៃ
 វិបាកធម្មធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺវិបាកធម្មធម៌ទាំងឡាយ ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺវិបាកធម្មធម៌ទាំង
 ឡាយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្ពាសនរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ច នេវវិចារកធម្មា-
 កធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចារកធម្មធម្មា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១៩] នេវវិចារកធម្មា វិចារកធម្មធម្មស្ស នេវវិចារក-
 ធម្មធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេវវិ-
 ចារកធម្មធម្មធម្មា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១២០] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ខន្ធ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សាទេតំ អភិទន្ធនំ តំ
 អារក្ខ រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ វិចិត្តិកា ឧប្បជ្ឈតិ
 ឧទ្ធចំ ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ កុសលាកុសលេ
 និរុទ្ធេ វិចារកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ឈតិ ។ វិចារកោ
 ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សេត្វា ដលំ បច្ចវេត្តនំ វិចារកោ ខន្ធ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សាទេតំ អភិទន្ធនំ តំ
 អារក្ខ រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ផង នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ វិបាកធម្មធម៌ទាំងឡាយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៩] នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ទាំងឡាយ
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២០] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយអារម្មណប្ប-
ច្ច័យ គឺបុគ្គល ឃើញច្បាស់នូវវិបាកក្នុងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
មិនមែនខ្លួន ក៏ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវវិបាកក្នុងនោះ ទើប
កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រិយា កើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង
ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើកុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក
ទើបកើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកសេក្ខបុគ្គល ពិចារ-
ណាឃើញនូវផល ក៏ឃើញច្បាស់ នូវវិបាកក្នុងទាំងឡាយ ថាមិន
ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន តែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវ
វិបាកក្នុងនោះ ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង

វិហារគ្គិរេ បញ្ញាវិហារ

ចេតោបរិយញ្ញាណោន វិហាកកចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជា-
 នន្តិ ។ វិហាកា ខន្ធោ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញា-
 ណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ វិហាកោ ធម្មោ នេវិហាកនវិហាក-
 ធម្មធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរហា
 ផលំ បច្ចវេក្ខតិ វិហាកេ ខន្ធោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន វិហា-
 កកចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ ។ វិហាកា ខន្ធោ
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណយ អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១២០) វិហាកធម្មធម្មោ វិហាកធម្មធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាមំ មគ្គា សីលំ សមាធយត្ថា
 ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ
 បច្ចវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ

វិបាកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ពួកសេដ្ឋកិច្ច ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដែលប្រកបដោយវិបាកចិត្ត ដោយ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ ។ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ឬព្រះនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបតញ្ញាណ និងអនាគត-
 សញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
 វិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺព្រះអរហន្ត ពិចារណា
 ឃើញនូវផល គឺឃើញច្បាស់ នូវវិបាកក្នុងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជា
 ទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដែលប្រកបដោយវិបាកចិត្ត ដោយ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ ។ វិបាកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ឬព្រះនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១២១] វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារ-
 ណានូវអំពើជាកុសលនោះ ពិចារណានូវអំពើជាកុសលទាំងឡាយ ដែល
 ខ្លួនធ្លាប់សន្សំល្អហើយក្នុងកាលមុន ចេញចាកឈាន ពិចារណាឈាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សេត្វា តោត្រកុំ បច្ចវេក្ខន្តិ វេទានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 សេត្វា មត្តា វដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ សេត្វា
 បហំនេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ភិតេ កំ-
 លេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិល្លោ កំ-
 លេសេ ជាទន្តិ វិចាកធម្មធម្មេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ
 តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ នោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោ ន វិចាកធម្មធម្មចិត្តស-
 មង្គិស្ស ចិត្តំ ជាទន្តិ អាគាសានញ្ញាយតនកុសលំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនកុសលស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ អាភិញ្ញាញាយតនកុសលំ នេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនកុសលស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិចាកធម្មធម្មា ខន្ធោ ឥន្ទវិជញ្ញាណស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាតម្របតញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចាកធម្មធម្មោ
 វិចាកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចាកធម្មធម្មេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ
 វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អារត្ត វាតោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បជ្ជាន

ពួកសេក្ខបុគ្គល ពិចារណានូវគោត្រភូ ពិចារណានូវវេទានៈ ពួកសេក្ខ-
 បុគ្គល ចេញចាកមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ពួកសេក្ខបុគ្គល ពិចារណានូវពួក
 កិលេស ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលខ្លួន
 សង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនធ្លាប់សន្សំទុកហើយ ក្នុង
 កាលមុន ឃើញច្បាស់នូវវិបាកធម្មធម្មកន្លងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មិនមែនខ្លួន តែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវខ្លួននោះ ទើបកើតឡើង
 ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកសេក្ខបុគ្គល ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គល
 ដែលប្រកបដោយវិបាកធម្មធម្មចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសា-
 នញ្ញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនកុសល ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ អាកិញ្ញញ្ញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ វិបាកធម្មធម្មកន្លងទាំង-
 ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណ យថាកម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម្ម ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម្ម ដោយអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវវិបាកធម្មធម្មកន្លងទាំងឡាយ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន តែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវខ្លួននោះ

វិហារគ្លីកេ បញ្ចវារី

ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ ខោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កុសលាកុសលេ
 និរុទ្ធ វិចារកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ អាគា-
 សានញ្ញាយតនកុសលំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនវិចារកស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ អាភិញ្ញញ្ញា-
 យតនកុសលំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនវិចារកស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកនម្មធម្មា នេវវិ-
 ចារកនម្មធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរហា
 មត្តា វុដ្ឋហិតា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ឫព្វេ សុចិណ្ឌនិ
 បច្ចវេក្ខតិ អរហា បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ
 ឫព្វេ សមុទាចិណ្ឌ កិលេសេ ជាតតិ វិចារក-
 នម្មធម្ម ខន្ធេ អនិច្ចតា ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ
 ចេតោបរិយញ្ញាណេន វិចារកនម្មធម្មចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ
 ជាតតិ អាគាសានញ្ញាយតនកុសលំ វិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនកិរិយស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។
 អាភិញ្ញញ្ញាយតនកុសលំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតន-
 កិរិយស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកនម្មធម្មា
 ខន្ធោ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស ឫព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញា-
 ណស្ស យថាកម្មបទញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញា-
 ណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើកុសលនិង
 អកុសល រលត់ហើយ វិបាក កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍
 អាកាសានញ្ចាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនវិបាក
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ អាកិញ្ចញ្ចាយតនកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាក ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ វិបាកធម្ម-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ព្រះអរហន្ត ចេញចាកមគ្គ ពិចារណាមគ្គ ពិចារណានូវអំពើទាំងឡាយ
 ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ព្រះអរហន្ត ពិចារណានូវកិលេស
 ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ដឹងនូវកិលេសទាំងឡាយ ដែល
 ខ្លួនសន្សំទុក ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវវិបាកធម្មធម្មក្នុងទាំងឡាយ
 ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដែលប្រកបដោយ
 វិបាកធម្មធម្មចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ចាយតនកុសល
 ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនកិរិយា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។
 អាកិញ្ចញ្ចាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
 កិរិយា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ វិបាកធម្មធម្មក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបគតញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

(១២២) នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម៌ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន
ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។ ព្រះ
អរហន្ត ឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន សោតៈ
... ឃានៈ ជីវ្ហ កាយ រូប សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ...
ឃើញច្បាស់ នូវនេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មកន្លងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជា
ទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ឃើញច្បាស់នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេងដោយទិព្វ-
សោតធាតុ ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដែលប្រកបដោយនេវិបាកនវិបាកធម្ម-
ធម្មចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនកិរិយា ជាបច្ច័យ
នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនកិរិយា ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ភកិញ្ញញ្ញា-
យតនកិរិយា ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយា ដោយការមូ-
លប្បច្ច័យ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មកន្លងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិ-
ចារណានូវឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។
នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយការមូលប្បច្ច័យ

វិហារគ្គិរោ បញ្ញាវិហារ

និព្វានំ ផលស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេ-
 ក្ខា វា បុគ្គជ្ឈនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សាទេនំ អភិនន្តនំ តំ អារត្ត
 រាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ ខោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ វិចារកោ តទារម្មណាតា
 ឧប្បជ្ឈតិ សោតំ . . . យានំ ជ្ជំ កាយំ រូបេ សន្តេ
 កន្ធូ រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ . . . នេវិចារកនិចារក-
 ធម្មធម្មេ ខន្ធូ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ
 អស្សាទេនំ អភិនន្តនំ តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ។ បេ ។ ខោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ
 វិចារកោ តទារម្មណាតា ឧប្បជ្ឈតិ រូបាយតនំ ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវិចារកនិចារក-
 ធម្មធម្មេ វិចារកធម្មធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សេក្ខា និព្វានំ បច្ចវេក្ខនំ និព្វានំ តោត្រកុស្ស
 វេទានស្ស មគ្គស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

វិបាកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកសេត្ត-
 បគ្គលក្តី ពួកបឋជនក្តី ពិចារណាលើញ្ញាច្បាស់នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជា
 ទុក្ខ មិនមែនខ្លួន តែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវចក្ខុនោះ
 ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើកុសល
 នឹងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះអំពើនោះ
 ជាបច្ច័យ សោតៈ . . . យានៈ ជីវ្ហ កាយ រូប សំឡេង ក្លិន រស
 ផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ . . . ពួកសេត្តបគ្គល ពិចារណាលើញ្ញាច្បាស់ នូវនេវិបាក-
 នវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធាងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស
 កើតឡើង កាលបើកុសលនឹងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក កើតឡើង
 ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍-
 ប្បច្ច័យ ។ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយ
 អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកសេត្តបគ្គល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន
 ជាបច្ច័យ នៃគាត្រភូ វេទានៈ នឹងមគ្គ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សេត្វា វា បុត្តជ្ឈនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សាទេនិ អភិនន្តនិ តំ
 ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ សោតំ . . . ។ បេ ។
 នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មេ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សាទេនិ អភិនន្តនិ ទិព្វន
 ចក្កនា រូបំ បស្សនិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តិ
 សុណន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណោ នេវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ នេវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មា ខន្ធ ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១២៣] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស អនិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ វិចារកាធិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 វិចារកោ ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស អនិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សេត្វា ដលំ
 កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ វិចារកេ ខន្ធ កុំ កត្វា
 អស្សាទេនិ អភិនន្តនិ តំ កុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

ពួកសេក្ខបុគ្គលក្តី ពួកបឋជនក្តី ពិចារណាយើញច្បាស់នូវចក្ខុ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន តែងត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុនោះ ។ បេ ។
 ទោមនស្ស កើតឡើង សោតៈ . . . ។ បេ ។ ពួកសេក្ខបុគ្គល
 ពិចារណាយើញច្បាស់ នូវនេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធាន្តឡាយ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន តែងត្រេកអរ រីករាយ ឃើញច្បាស់នូវរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ពួសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គល
 ដែលប្រកបដោយនេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធាន្តឡាយ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធិញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(១២៣) វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយអធិបតិប្ប-
 ច្ច័យ គឺ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ វិបាកាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 វិបាកធម្មធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺពួក
 សេក្ខបុគ្គល ធ្វើផលឲ្យជាទីគោរព ទើបពិចារណា ធ្វើវិបាកក្ខន្ធាន្តឡាយ
 ឲ្យជាទីគោរព ទើបត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើខ្លួននោះឲ្យជាទីគោរព

វិហារគ្គិកេ បញ្ញាវិហារ

និដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ វិចារកោ ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារ-
 កធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-
 ធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរហា
 ដលំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។ សហជាតាធិបតិ
 វិចារកាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាធិ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ច នេវវិចារ-
 កនវិចារកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ វិចារកាធិបតិ សម្មយុត្ត-
 កាធិ ឧទ្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាធិ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(១២២) វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិ-
 បតិ អារម្មណាធិបតិ នាធិ ធម្មា សីលំ សមាធិ-
 យិត្វា ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 ពុំព្វេ សុចិណ្ឌានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ឈានា
 វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ សេក្ខា
 កោត្រកុំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ វេទានំ កុំ កត្វា
 បច្ចវេក្ខតិ សេក្ខា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ បេ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
 វិបាកនិវិបាកធម្មធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សណាធិបតិ
 នឹងសហជាតាធិបតិ ។ ឯការម្សណាធិបតិ ព្រះអរហន្ត ធ្វើផលឲ្យជា
 ទីគោរព ទើបពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ វិបាកាធិបតិ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជានុរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាកធម៌ផង នៃនេវវិបាកនិវិបាកធម្មធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ វិបាកាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្កន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១២៤) វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ ។ ឯការម្ស-
 ណាធិបតិ គឺបុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើអំពើ
 ទាំងនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបពិចារណា ធ្វើអំពើទាំងឡាយ ដែល
 ខ្លួនសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ទើបពិចារណា បេញ
 ចាកឈាន ធ្វើឈានឲ្យជាទីគោរព ទើបពិចារណា ពួកសេក្ខបុគ្គល
 ធ្វើគោត្រភូ ឲ្យជាទីគោរព ទើបពិចារណា ធ្វើរាងទានៈ ឲ្យជាទីគោរព
 ទើបពិចារណា ពួកសេក្ខបុគ្គល បេញចាកមគ្គ ធ្វើមគ្គឲ្យជាទីគោរព

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចវេក្ខតិ វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធ កុំ កត្វា អស្ស-
នេន្តិ អភិធម្មន្តិ តំ កុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ
ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ សហជាតាធិបតិ វិចារកធម្មធម្មា-
ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ វិចារកធម្មធម្មោ នេវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-
ធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរហា
មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។
សហជាតាធិបតិ វិចារកធម្មធម្មាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបាទំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារកធម្មធម្មោ
វិចារកធម្មធម្មស្ស ច នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ច
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ
វិចារកធម្មធម្មាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបាទំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១២៥] នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នេវ-
វិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណា-
ធិបតិ អរហា ធិប្បាទំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបពិចារណា ធ្វើវិបាកធម្មធម្មកន្លំទាំងឡាយឲ្យជាទីគោរព ទើបត្រេក
អរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
ឡើង ។ បេ ។ ឯសហជាតាធិបតី វិបាកធម្មធម្មធិបតី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ
នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។ ឯការម្មណាធិបតី គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញ
ចាកមគ្គ ធ្វើមគ្គឲ្យជាទីគោរព ទើបពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតី
គឺ វិបាកធម្មធម្មធិបតី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអធិបតីប្ប-
ច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម្មិផ្សេង នៃនេវិបាកន-
វិបាកធម្មធម្មិផ្សេង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ បានដល់សហជាតាធិបតី
គឺ វិបាកធម្មធម្មធិបតី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផ្សេង នៃពួកចិត្ត-
សមុជ្ជានុរូបផ្សេង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(១២៥) នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃនេវិ-
បាកនវិបាកធម្មធម្មិ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្ម-
ណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។ ឯការម្មណាធិបតី គឺ
ព្រះអរហន្ត ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ទើបពិចារណា ។

វិបាកគ្គិកេ បញ្ញាវិហារ

សហជានាតិបតិ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មាធិបតិ សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូកានំ អធិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា
 វិចារកធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណាធិបតិ ធិញ្ចានំ ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា វិចារកធម្ម-
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-
 ធិបតិ សេត្វា ធិញ្ចានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ
 ធិញ្ចានំ កោត្រកុស្ស វេទានស្ស មក្ខស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ កុំ កត្វា អស្សាទេន្តិ
 អភិនន្តន្តិ តំ កុំ កត្វា វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ
 ។ បេ ។ សោតំ . . . ។ បេ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា
 ខន្ធា កុំ កត្វា អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ កុំ កត្វា
 វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។

(១២៦) វិចារកោ ធម្មា វិចារកស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវិចារកេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចារកា
 ខន្ធា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ វិចារកានំ ខន្ធានំ អនន្តរវិចារកេ-
 យេន បច្ចយោ បញ្ញាវិញ្ញាណំ វិចារកមនោធាតុយា

វិបាកត្ថិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

ឯសហជាតាធិបតី គឺ នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មាធិបតី ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធដ៏ នៃពួកចិត្តសម្បជានុប្បដ្ឋន៍ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។
នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មិ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ
បានដល់ការម្សណាធិបតី ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតី-
ប្បច្ច័យ ។ នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម្មិ
ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សណាធិបតី គឺ ពួកសេក្ខបុគ្គល
ធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាទីគោរព ទើបពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
គោត្រកូ វេទានៈ និធម្មគ្គ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ពួកសេក្ខបុគ្គល ធ្វើ
ចក្ខុឲ្យជាទីគោរព ទើបត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើចក្ខុនោះឲ្យជាទីគោរព
ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ បេ ។ សោតៈ . . . ។ បេ ។
ពួកសេក្ខបុគ្គល ធ្វើនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធាន្តរាយឲ្យជាទីគោរព
ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើខន្ធាន្តរាយនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត
ឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ បេ ។

[១២៦] វិបាកធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មិ ដោយអនន្តរ-
ប្បច្ច័យ គឺ ពួកវិបាកក្ខន្ធមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធគ្រោយ ។
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បញ្ចវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកមនោធាតុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកមនោធាតុ វិចាក-
មនោវិញ្ញាណធាតុយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
វិចាកោ ធម្មោ នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស អនន្ត-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ កវន្តំ អារជ្ជនាយ អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ វិចាកមនោវិញ្ញាណធាតុ កិរិយ-
មនោវិញ្ញាណធាតុយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១២៧) វិចាកធម្មធម្មោ វិចាកធម្មធម្មស្ស អនន្ត-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចាកធម្មធម្មា
ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ វិចាកធម្មធម្មាទំ ខន្ធាទំ
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
អនុលោមំ វេទានស្ស តោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ
មគ្គស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចាកធម្មធម្មោ
វិចាកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចា-
កធម្មធម្មា ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស មត្តោ ជលស្ស
សេក្ខានំ អនុលោមំ ជលសមាបត្តិយា និរោធា
វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលំ ជល-
សមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ វិបាកមនោធាតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកមនោវិញ្ញាណ-

ធាតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកន-

វិបាកធម្មធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺកវឌ្ឍៈ ជាបច្ច័យ នៃការជួនៈ

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ជាបច្ច័យ នៃកិរិយា

មនោវិញ្ញាណធាតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១២៧) វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយអនន្តរប្ប-

ច្ច័យ គឺពួកវិបាកធម្មធម្មកន្សមនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកធម្មធម្មកន្សមក្រោយៗ

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ អនុលោម

ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ គោត្រភូ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ

នៃមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាក-

ធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកវិបាកធម្មធម្មកន្សម ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ

មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃវេល អនុលោម របស់ពួកសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ

នៃវេលសមាបត្តិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសល របស់បុគ្គលដែល

ចេញចាកនិរោធដ ជាបច្ច័យ នៃវេលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

វិបាកគ្គិកេ បញ្ញាវិពា

(១២៨) នេវវិចារកនវិចារកនធម្មធម្មោ នេវវិចារក-
 នវិចារកនធម្មធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិ-
 មា បុរិមា នេវវិចារកនវិចារកនធម្មធម្មា ខន្ធា បដ្ឋិមាធំ
 បដ្ឋិមាធំ នេវវិចារកនវិចារកនធម្មធម្មាធំ ខន្ធាធំ អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវវិចារកនវិចារកនធម្មធម្មោ
 វិចារកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 អាវជ្ជនា បញ្ចន្ធី វិញ្ញាណាធំ អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ នេវវិចារកនវិចារកនធម្មធម្មា ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស
 អរហតោ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា និរោធា
 វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញាសញ្ញាយតនកិរិយំ ផលស-
 មាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវវិចារកន-
 វិចារកនធម្មធម្មោ វិចារកនធម្មធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ អាវជ្ជនា វិចារកនធម្មធម្មាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរ-
 វ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១២៩) វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។
 វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស សហជាត-
 វ្យច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌំ
 ។ បេ ។ តិណ្ឌំ ។

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១២៨) នេវិបាកនិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនិបាក-
 ធម្មធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកនេវិបាកនិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធមុន ។ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកនេវិបាកនិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធគ្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 នេវិបាកនិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺ អារ្យដ្ឋនៈ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ចវិញ្ញាណ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកនេវិបាក-
 និបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ អនុលោម របស់ព្រះអរហន្ត
 ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ នៃវិសញ្ញាណសញ្ញាយតនកិរិយា របស់
 បុគ្គលដែលចេញពីនិរោធន ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្ប-
 ច្ច័យ ។ នេវិបាកនិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ អារ្យដ្ឋនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១២៩) វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយសមនន្តរប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ប្រវេហលគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាកធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វិបាកក្ខន្ធ ៣ ។ បេ ។ ខន្ធ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១៣០] វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណំ ។ នេវវិចា-
កនវិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ. នេវវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មោ ឯកោ ខន្ធលោ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ
. . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ។

[១៣១] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ វិចារកស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ វត្ថុ វិចារកានំ ខន្ធលោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៣២] វិចារកោ ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
ច ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកោ ឯកោ ខន្ធលោ
ច វត្ថុ ច តីណាដ្ឋំ ខន្ធលោ ។ វិចារកោ ច នេវវិ-
ចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកា
ខន្ធលោ ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[១៣០] វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ។ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ នេវិបាកនវិបាក-
 ធម្មធម្មកន្ធ ១ មហាក្ខត្ត ១ . . . ពាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប
 . . . ឧត្តសមុដ្ឋានរូប . . . មហាក្ខត្ត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

[១៣១] នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្និ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[១៣២] វិបាកធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 វិបាកធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុង ១ ក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ)
 នៃខន្ធ ៣ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ។ វិបាកធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្ម-
 ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកវិបាកក្នុងក្តី ពួកមហាក្ខត្តក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។

វិញ្ញាបនបត្រ

[១៣៣] វិចារកធម្មធម្មា ច នេវវិចារកធម្មា-
 កធម្មធម្មា ច ធម្មា នេវវិចារកធម្មា កធម្មធម្មស្ស
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចារកធម្មធម្មា ខន្ធ
 ច មហាភូតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ សហជា-
 តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៣៤] វិចារកា ធម្មា វិចារកស្ស ធម្មស្ស
 អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចារកា ឯកោ
 ខន្ធ បដិសន្ធិក្កុលោ . . . ។ វិចារកា ធម្មា
 នេវវិចារកធម្មធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្កុលោ វិចារកា ខន្ធ វត្ថុស្ស
 អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ វិចារកា ធម្មា
 វិចារកស្ស ច នេវវិចារកធម្មធម្មស្ស ច
 ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្កុ-
 លោ វិចារកា ឯកោ ខន្ធ តិណ្ឌំ^(១) ខន្ធនំ
 វត្ថុស្ស ច អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៣៣] វិបាកធម្មធម៌ក្តី នៃវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ

នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកវិបាកធម្ម-

ធម៌ក្នុង ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុទ្រ ដោយ

សហជាតប្បច្ច័យ ។

[១៣៤] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយអតោមពា-

ប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ វិបាកធម៌

ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយអតោមពាប្បច្ច័យ គឺ ពួក

វិបាកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអតោមពាប្បច្ច័យ ។

វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ផង នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ផង

ដោយអតោមពាប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃ

វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអតោមពាប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

[១៣៥] វិចារកធម្មជម្លោះ វិចារកធម្មជម្មស្ស
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកធម្មជម្លោះ ឯកោ
 ខន្ធោ តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ ។
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មជម្លោះ នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ជម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេវវិចារកនវិចារ-
 កធម្មជម្លោះ ឯកោ ខន្ធោ តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ទ្វេ ខន្ធា
 ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មជម្លោះ វិចារកស្ស
 ជម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ
 វត្ថុ វិចារកានំ ខន្ធានំ ។

[១៣៦] វិចារកោ ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មជម្លោះ
 ច ជម្លោះ វិចារកស្ស ជម្មស្ស បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកោ
 ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ។ សត្ត
 បញ្ញា ។

[១៣៧] វិចារកោ ជម្លោះ វិចារកស្ស ជម្មស្ស
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។ វិចារកធម្មជម្លោះ
 វិចារកធម្មជម្មស្ស តីណី ។ នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មជម្លោះ នេវវិចារកនវិចារកធម្មជម្មស្ស ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[១៣៥] វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយអតោមញ្ញាញ
 បច្ច័យ គឺ វិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ (ជា
 បច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ ។ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិ-
 បាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយអតោមញ្ញាញបច្ច័យ គឺ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្ម-
 ក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ ។
 នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយអតោមញ្ញាញបច្ច័យ
 គឺ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[១៣៦] វិបាកធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី (ជាបច្ច័យ)
 នៃវិបាកធម៌ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ។ បញ្ហា ៧ ។

[១៣៧] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយនិស្សយបច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ។ វិបាកធម្មធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃវិបាកធម្មធម៌ គឺ ខន្ធ ៣ ។
 នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ។ បេ។

វិបាកគ្គិយោ បញ្ញាវិបាក

នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ វិបាកស្ស ធម្មស្ស ចក្ខា-
 យតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ។ បេ ។ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ វិបា-
 កានំ ខន្ធានំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ វិបាកានំ ខន្ធានំ ។
 នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ វិបាកធម្មធម្មស្ស និស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ វិបាកធម្មធម្មានំ ខន្ធានំ ។

(១៣៨) វិបាកោ ច នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ
 ច ធម្មា វិបាកស្ស ធម្មស្ស និស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចក្ខុវិញ្ញាណសហគតោ ឯកោ ខន្ធា ច ចក្ខា-
 យតនញ្ច ។ បេ ។ កាយាយតនញ្ច វិបាកោ ឯកោ
 ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 វិបាកោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច ។ វិបាកោ ច
 នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា នេវវិបាកនវិបា-
 កធម្មធម្មស្ស និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិបាកា
 ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ។ សន្និទ្ធីតំ ។ បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ . . . ។ វិបាកធម្មធម្មោ ច នេវវិបាកនវិបាកធម្ម-
 ធម្មោ ច ធម្មា វិបាកធម្មធម្មស្ស និស្សយប្បច្ចយេន

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាភារៈ

នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃវិបាកធម៌ គឺ ចក្ខុយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ កាយា-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួក
 វិបាកក្ខន្ធ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ
 គឺ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ ។

(១៣៨) វិបាកធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 វិបាកធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ
 ក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ។ បេ ។ កាយាយតនៈក្តី វិបាកក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី (ជា
 បច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ វិបាកក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 វិបាកធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាកធម្ម-
 ធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ពួកវិបាកក្ខន្ធក្តី ពួកមហាក្ខត្តក្តី ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ វិបាកធម្មធម៌ក្តី នេវិបាក-
 នវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចយោ វិចារកធម្មធម្មោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច ។
 វិចារកធម្មធម្មោ ច ទេវិចារកធម្មធម្មធម្មោ ច
 ធម្មោ ឈេវិចារកធម្មធម្មធម្មធម្មស្ស ធីស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាណំ ។ តេស បញ្ញា ។

[១៣៧] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ កាយិកំ
 សុខំ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
 ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កាយិកំ ទុក្ខំ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារកោ ធម្មោ វិចា-
 កធម្មធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណ្ឌបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្ស-
 យោ កាយិកំ សុខំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ
 សមាទិយតិ ។ បេ ។ សង្ខំ ភិក្ខុតិ កាយិកំ ទុក្ខំ
 ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ វិបាកធម្មធម្មកន្ត ១ ក៏ វត្ថុក៏ ។ វិបាកធម្មធម្មក៏ នៃវិបាកនវិបាក
 ធម្មធម្មក៏ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្ម ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកវិបាកធម្មធម្មកន្តក៏ ពួកមហាក្ខតក៏ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសម្ពដាម-
 រូប ។ បញ្ញា ១៣ ។

[១៣៩] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ គឺ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិ-
 ស្ស័យ គឺ កាយិកសុខ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និង
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កាយិកទុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 វិបាកធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ
 បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យកាយិកសុខ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ។ បេ ។
 បំបែកសង្ឃ អាស្រ័យកាយិកទុក្ខ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ។ បេ ។

វិហារគ្គិកេ បញ្ញាវិហារ

សង្ឃំ ភិក្ខុតិ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ ទុក្ខំ
 សទ្ធាយ ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ វិចារកោ ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
 បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
 បកត្ថបនិស្សយោ អរហ កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ អនុប្បន្នំ កិរិយសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ
 សមាបជ្ជតិ សង្ខារេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ
 វិបស្សតិ កាយិកំ ទុក្ខំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ
 កិរិយសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ ។

[១៤០] វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថប-
 និស្សយោ សទ្ធិ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ មានំ
 ជឿតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណំ សីលំ . . . សុតំ . . . ចាតំ . . .
 បញ្ញំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ មានំ ជឿតិ
 ទិដ្ឋិ កល្យាណំ វាតំ . . . ទោសំ មោហំ មានំ ទិដ្ឋិ . . .

វិបាកត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

បំបែកសង្ឃ កាយិកសុខ . . . កាយិកទុក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃសត្វ ។ បេ ។
 ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ បាន
 ដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បក-
 ត្ថបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរហន្ត អាស្រ័យកាយិកសុខ ធ្វើកិរិយាសមាបត្តិ
 ដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ពិចារណាលើញព្យាសន្តវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មិនមែនខ្លួន អាស្រ័យកាយិកទុក្ខ ធ្វើកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់
 កើតឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ។

(១៤០) វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យសត្វ ហើយ
 ឲ្យទាន ។ បេ ។ ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សីល . . . សុតៈ . . .
 ចាតៈ . . . អាស្រ័យបញ្ញា ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ ដំឡើងមានៈ
 ប្រកាន់ទិដ្ឋិ រាគៈ . . . ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បត្តនំ ឧបនិស្សយ នានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ ចាណំ បាទតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ
 ។ បេ ។ សទ្ធា ។ បេ ។ បត្តនា សទ្ធាយ សីលស្ស
 ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បឋមស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស ។ បេ ។
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ នេវសញ្ញា-
 សញ្ញាយតនស្ស បឋមំ ឈានំ ទុតិយស្ស ។ បេ ។
 អាភិក្ខុញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ បឋមស្ស
 មគ្គស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស ។ បេ ។ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស
 បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស បឋមោ មគ្គោ ទុតិយស្ស ទុតិយោ
 មគ្គោ តតិយស្ស តតិយោ មគ្គោ ចតុត្ថស្ស បគ្គស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្វា មគ្គំ ឧប-
 និស្សយ អនុប្បដ្ឋំ កុសលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ។ បេ ។ មគ្គោ សេត្វានំ អត្ថប្បនិសម្ពិទ្ធាយ
 ។ បេ ។ វាណាវាណកោសល្យស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ចាណាតិចារោ ចាណាតិចារស្ស ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ ធ្វើសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង
 សម្លាប់សត្វ ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ ។ បេ ។ សទ្ទា ។ បេ ។ សេចក្តី
 ប្រាថ្នា (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ទា នៃសីល ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ)
 នៃបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បឋមជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ) នៃទុតិយជ្ឈាន
 ។ បេ ។ ភាគីញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 មគ្គទី ១ ។ បេ ។ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ២ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ១
 (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ២ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ៣ មគ្គទី ៣
 ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកសេក្ខបុគ្គល
 អាស្រ័យមគ្គ ហើយធ្វើកុសលសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើត
 ឡើង ។ បេ ។ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃអត្ថប្បជីសម្ពិទ្ធ របស់ពួកសេក្ខបុគ្គល
 ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីឈ្លាសក្នុងឋានឋានៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បាណាតិបាត (ជាបច្ច័យ) នៃបាណាតិបាត ។ បេ ។

មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ។ បេ ។ ព្យាបាទស្ស មាតុយា-
 តកក្កំ មាតុយាតកក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិយា សង្ឃកេនកក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។

(១២០) វិចាកធម្មជន្មោ វិចាកស្ស ជន្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧប-
 និស្សយ អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិ-
 ប្បលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុកោតិ ។ បេ ។ បត្តនំ
 ឧបនិស្សយ អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ ។ បេ ។
 សទ្ធា ។ បេ ។ បត្តនា កាយិកស្ស សុខស្ស កា-
 យិកស្ស ទុក្ខស្ស ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលាកុសលំ កក្ក-
 វិចាកស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ
 ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

ជាបច្ច័យ នៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
(ជាបច្ច័យ) នៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នៃព្យាបាទ មាតុយាតកម្ម ជាបច្ច័យ
នៃមាតុយាតកម្ម ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃ
និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ (ជាបច្ច័យ)
នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃសង្ឃកេទកម្ម ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។ បេ ។

(១៤១) វិបាកធម្មធមិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធមិ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ គឺ បានដល់អនន្តបូរនិស្សយ៍ និងបកត្ថបនិស្សយ៍ ។ បក-
ត្ថបនិស្សយ៍ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យសទ្ធា ធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ ឲ្យក្តៅសព្វ
រង្វង់ទុក្ខដែលមានការស្វែងរកជាមូល ។ បេ ។ អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា
ធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ ឲ្យក្តៅសព្វ ។ បេ ។ សទ្ធា ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា ជា
បច្ច័យ នៃកាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ កុសលនិងអកុសល ជាបច្ច័យ នៃកម្មវិបាក ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកធម្មធម្មធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោៈ អរហា មគ្គំ
 ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ កិរិយសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ សម្មារេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ ។ បេ ។ មត្តោ អរហតោ អត្ថប្ប-
 និសម្ពិទ្ធាយ ធម្មនិរុត្តិប្បជិកាណប្បនិសម្ពិទ្ធាយ ហំជា-
 ហំនកោសល្លស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤២] នេវវិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកធម្ម-
 វិចារកធម្មធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្ស-
 យោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ អរហា ឧត្ថំ . . . កោជនំ
 . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ កិរិយសមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ ។ នេវវិចារកធម្មធម្ម-
 ធម្មធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ឧត្ថំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយឧបនិស្សៈ
យប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សោយនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បក-
ត្ថបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរហន្ត អាស្រ័យមគ្គ ធ្វើកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិន
ទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ
ពិចារណាលើញព្យាស ទូរសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិន
មែនខ្លួន ។ បេ ។ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្ពិទ្ធ ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធ
និរុត្តិប្បដិសម្ពិទ្ធ បដិកាណប្បដិសម្ពិទ្ធ និងឋានាឋានកោសល្យ របស់
ព្រះអរហន្ត ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(១៤២) នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សោយនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរ-
ហន្ត អាស្រ័យរដូវ . . . ភោជន . . . សេនាសនៈ ធ្វើកិរិយាសមា-
បត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិដែល
កើតឡើងហើយ ។ នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌
ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សោយនិស្ស័យ អនន្តរូប-
និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ រដូវ . . .

កោដនំ . . . សេនាសនំ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវីវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 វិចារកធម្មធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថប-
 និស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ឧត្ថំ ឧបនិស្សយ
 នានំ ទេតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ កោដនំ . . . សេនា-
 សនំ ឧបនិស្សយ នានំ ទេតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ
 ឧត្ថំ . . . កោដនំ . . . សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៣] នេវីវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នេវីវិចារក-
 នវិចារកធម្មធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណ្ឌបុរេជាតំ
 អរហា ចត្តំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ កាយំ រូបេ ។ បេ ។
 ដោដ្ឋព្វេ វត្ថំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ ទិព្វេន ចត្តនា
 រូបំ ។ បេ ។ ទិញាយ សោតនាតុយា សន្នំ ។ បេ ។
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ នេវីវិចារកនវិចារកធម្មធម្មានំ ខន្ធនំ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវីវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

វិហារត្ថិកៈ បញ្ញាវិរាជៈ

ភោជន . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកស្ស កាយិកទុក្ខ និង
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នេវិបាកនវិបាកធម្មធមិ ជា
 បច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សោយ
 បនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បកត្ថបនិស្សយ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យរដូវ ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ អាស្រ័យ
 ភោជន . . . សេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ រដូវ
 . . . ភោជន . . . សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ។ បេ ។
 ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៤៣) នេវិបាកនវិបាកធម្មធមិ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាក-
 ធម្មធមិ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ការម្សោយបុរេជាន និងវត្ថុ-
 បុរេជាន ។ ការម្សោយបុរេជាន គឺ ព្រះអរហន្ត (ពិចារណាឃើញ)
 នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ នូវកាយ នូវរូបទាំងឡាយ ។ បេ ។ នូវ
 ផ្សព្វទាំងឡាយ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។
 នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ។ បេ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មកន្លែងទាំងឡាយ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។
 នេវិបាកនវិបាកធម្មធមិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធមិ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ
 សេក្ខា វា បុព្វជ្ជនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ធុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សាទេនំ អភិធម្មនំ តំ អារត្ត
 រកោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 កុសលាកុសលេ ជិវុទ្ធេ វិចារកោ តទារម្មណតា
 ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ។ បេ ។ វត្ថុំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។
 តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណ-
 ស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ ដោជ្ជព្វា-
 យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្ខា-
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ។ បេ ។ កាយាយតនំ កា-
 យវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ វិចារកានំ ខន្ធនំ បុរេជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 វិចារកធម្មធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ សេក្ខា
 វា បុព្វជ្ជនា វា ចក្កំ ។ បេ ។ អារត្ត រកោ ឧប្បជ្ជតិ
 ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ បានដល់អារម្មណបុរេជាតំ និងវត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ

គឺ ពួកសេក្ខបុគ្គលក្តី ពួកបុគ្គលក្តី (ពិចារណាឃើញច្បាស់) នូវចក្ខុ
ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ

ប្រាជ្ញានូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង

កាលបើកុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក កើតឡើង ព្រោះ

អំពើនោះជាអារម្មណ៍ នូវសោតៈ ។ បេ ។ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។

(វិបាក) កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ

នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជា

បច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាតំ គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ)

នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ

វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នៃវិបាកន-

វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ បាន

ដល់អារម្មណបុរេជាតំ និងវត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ គឺ ពួក

សេក្ខបុគ្គលក្តី ពួកបុគ្គលក្តី (ពិចារណាឃើញ) នូវចក្ខុ ។ បេ ។ រាគៈ

ប្រាជ្ញា ទើបឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង នូវសោតៈ ។ បេ ។

វិញ្ញាណក្ខន្ធព បញ្ញាវិញ្ញាណ

វត្ថុ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ។ បេ ។ ទិព្វន
ចក្កុនា រូបំ ។ បេ ។ ទិព្វាយ សោតតាតុយា សង្ខំ ។
វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ វិចារកធម្មធម្មានំ ខន្ធានំ បុរេជានប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៤] វិចារកោ ធម្មោ នេវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មស្ស បន្ទាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាន
វិចារកា ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
បន្ទាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៥] វិចារកធម្មធម្មោ នេវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មស្ស បន្ទាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេវិចារក-
នវិចារកធម្មធម្មោ នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស បន្ទា-
ជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៦] វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស អា-
សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចារកធម្ម-
ធម្មា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចារកធម្មធម្មានំ
ខន្ធានំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទាន-
ស្ស តោត្រកុ មត្តស្ស វេទានំ មត្តស្ស អាសេវ-
នប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវវត្ថុ ជាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស ។ បេ ។ នូវរូប ដោយទិព្វ-
ចក្ខុ ។ បេ ។ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតនាតុ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៤៤] វិបាកធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ ដោយ
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាត គឺ ពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[១៤៥] វិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ គឺ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
ិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[១៤៦] វិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម្មិ ដោយភាសេ-
វនប្បច្ច័យ គឺ ពួកវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធមុន ។ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកវិបាក-
ធម្មធម្មក្ខន្ធក្រោយ ។ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលោម
(ជាបច្ច័យ) នៃភេទានៈ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជា
បច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១៤៧] ទេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ទេវវិចារក-
នវិចារកធម្មធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា ។ បេ ។ អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៨] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកា ចេតនា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ វិចារកា ចេតនា ។ វិចារកោ ធម្មោ ទេវវិ-
ចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិចារកា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ កម្មប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកា ចេតនា
កដត្តារូចានំ ។ វិចារកោ ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស
ច ទេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ បដិសន្ធិក្ខណោ
វិចារកា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
ច រូចានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[១៤៧] នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម៌ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ (ពួកខន្ធ) មុនៗ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៤៨] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
គឺ វិបាកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
វិបាកចេតនា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិ-
បាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ វិបាកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ វិបាកចេតនា ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាក-
ធម្មធម៌ផង នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ វិបាក-
ចេតនា (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
វិបាកចេតនា (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(១៤៩) វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកធម្មធម្មោ ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ។ វិចារកធម្មធម្មោ វិចារក-
 ស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណខណ៌កា
 វិចារកធម្មធម្មោ ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កម្មប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកធម្ម-
 វិចារកធម្មធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតា នាណខណ៌កា ។ សហជាតា វិចារកធម្មធម្មោ
 ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ ។ នាណខណ៌កា
 វិចារកធម្មធម្មោ ចេតនា កដត្តារូចានំ ។ វិចារក-
 ធម្មធម្មោ វិចារកស្ស ច នេវវិចារកធម្មធម្មធម្មស្ស
 ច នាណខណ៌កា វិចារកធម្មធម្មោ ចេតនា វិចារកានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ច នេវវិចារកធម្ម-
 ចារកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចារកធម្មធម្មោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

វិបាកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៤៩) វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ គឺ វិបាកធម្មធម្មចេតនា (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។
 វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
 នានាខណិកា គឺ ពួកវិបាកធម្មធម្មចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាក-
 ធម្មធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ បានដល់សហជាតានានាខណិកា ។
 សហជាតា គឺ វិបាកធម្មធម្មចេតនា (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ។ ឯនានាខណិកា គឺ វិបាកធម្មធម្មចេតនា (ជាបច្ច័យ) នៃពួក-
 កដត្តារូប ។ វិបាកធម្មធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃវិបាកធម៌ផង នៃនេវវិបាក-
 នវិបាកធម្មធម៌ផង គឺ បានដល់នានាខណិកា គឺ វិបាកធម្មធម្មចេតនា
 ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ផង នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌
 ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ វិបាកធម្មធម្មចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៥០] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកនវិ-
ចារកធម្មធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេវវិចា-
កនវិចារកធម្មធម្មោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ។

[១៥១] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស
វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ឯកោ ខន្ធា
តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ បដិសន្ធិត្តុលោ . . . ។ វិចារកោ
ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិចារកោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ បដិ-
សន្ធិត្តុលោ វិចារកោ ខន្ធា កដត្តារូចានំ ។ វិចារកោ
ធម្មោ វិចារកស្ស ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ច
ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ បដិ-
សន្ធិត្តុលោ វិចារកោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ
កដត្តា ច រូចានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិចារកោ អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
តិណ្ឌ ។ បដិសន្ធិបិ ឥមេសំ តិណ្ឌន្នំ កាតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[១៥០] នេវិប្បាកនវិប្បាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិប្បាកនវិប្បាក-
 ធម្មធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ នេវិប្បាកនវិប្បាកធម្មធម្មចតុតនា (ជាបច្ច័យ)
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ។

[១៥១] វិប្បាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិប្បាកធម៌ ដោយវិប្បាកប្បច្ច័យ
 គឺ វិប្បាកក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។
 វិប្បាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិប្បាកនវិប្បាកធម្មធម៌ ដោយវិប្បាកប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកវិប្បាកក្ខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពួកវិប្បាកក្ខន្ធ (ជាបច្ច័យ)
 នៃពួកកដត្តារូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិប្បាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 វិប្បាកធម៌ផង នៃនេវិប្បាកនវិប្បាកធម្មធម៌ផង ដោយវិប្បាកប្បច្ច័យ គឺ
 វិប្បាកក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 វិប្បាកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បាកប្បច្ច័យ ។ វិប្បាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិប្បាកធម៌
 ដោយភាហារប្បច្ច័យ គឺ វិប្បាកាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 គឺ ខន្ធ ៣ ។ ឯបដិសន្ធិ នៃខន្ធទាំង ៣ នេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

វិហារគ្គិកេ បញ្ញាវិហារ

វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។

[១៥២] នេវិចារកធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស នេវិចារ-
កធម្មធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នេវិចារកធម្មធម្មោ អាហារ សម្បយុត្តកាដំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ កតតដ្ឋីការោ អាហារោ ឥមស្ស កោ-
យស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៣] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ បដិសន្ធិ កា-
តតំ ។ វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១៥៤] នេវិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស នេវិចារ-
កធម្មធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នេវិចារកធម្មធម្មោ ឥន្ទ្រិយា សម្បយុត្ត-
កាដំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ រូបដីវិ-
តិឥន្ទ្រិយំ កតតត្តារូចានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

វិបាកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ

ខន្ធ ៣ ។

[១៥២] នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មាហារ ជា
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ កវឡិណ្ឌរាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអាហារ-
ប្បច្ច័យ ។

[១៥៣] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ។ បដិសន្ធិ បណ្ឌិតប្បវេណីចុះ ។ វិបាកធម្មធម៌
ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ។

[១៥៤] នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ជានេវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
រូបដីវិឥន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កាយិន្ទ្រិយំ ។ បេ ។

[១៥៥] វិចារកោ ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
ច ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុវិញ្ញាណញ្ច ចក្កុវិញ្ញាណ-
សហគតានំ ខន្ធានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
។ បេ ។ កាយិន្ទ្រិយញ្ច កាយវិញ្ញាណញ្ច កាយវិញ្ញា-
ណសហគតានំ ខន្ធានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៦] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស
ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ វិចារកធម្ម-
ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកន-
វិចារកធម្មធម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេវវិ-
ចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឈានដ្ឋា សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូកានំ ឈានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។
 កាយន្ទ្រិយ ។ បេ ។

(១៥៥) វិបាកធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 វិបាកធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយក្តី ចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ។ បេ ។ កាយន្ទ្រិយក្តី កាយវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(១៥៦) វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ព ។ វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយឈាន-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព ។ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិ-
 បាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ អង្គឈានទាំងឡាយ
 ជានេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួក
 ចិត្តសមុប្បាទបូជន៍ ដោយឈានប្បច្ច័យ ។

វិហារគ្គិកេ បញ្ញាវិហារ

[១៥៧] វិហារកោ ធម្មោ វិហារកស្ស ធម្មស្ស មគ្គ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ វិហារកធម្មធម្មោ វិហា-
 រកធម្មធម្មស្ស មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។
 នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មោ នេវវិហារកនវិហារកធម្ម-
 ធម្មស្ស មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេវវិហារកនវិហារក-
 ធម្មធម្មោ មគ្គផ្កា សម្មយុត្តកានំ ទន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូបានំ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៨] វិហារកោ ធម្មោ វិហារកស្ស ធម្មស្ស
 សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិហារកោ ឯកោ ទន្ធា
 ភីណិន្នំ ទ្វេ ទន្ធា ទ្ធិន្នំ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[១៥៩] វិហារកធម្មធម្មោ វិហារកធម្មធម្មស្ស
 សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវវិហារកនវិហារក-
 ធម្មធម្មោ នេវវិហារកនវិហារកធម្មធម្មស្ស សម្មយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ ទ្វេ ទន្ធា ទ្ធិន្នំ ទន្ធានំ
 សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៥៧) វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធភ ។ វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធភ ។ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាក-
 ធម្មធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អង្គមគ្គទាំងឡាយ ជាវិបាកនវិបាក-
 ធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពកចិត្តសមដានរូបផង
 ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។

(១៥៨) វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធទ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធភ ខន្ធភ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ខន្ធភ ២ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(១៥៩) វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកន-
 វិបាកធម្មធម៌ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បេ ។ គឺ ខន្ធភ ២ ជាបច្ច័យ
 នៃខន្ធភ ២ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

[១៦០] វិចារកោ ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា វិចារកា ខន្ធ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកា
 ខន្ធ កដត្តារូបំ ។ បច្ឆាជាតា វិចារកា ខន្ធ
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

[១៦១] វិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា វិចារកធម្មធម្មា ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បច្ឆាជាតា វិចារកធម្មធម្មា
 ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។

[១៦២] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចា-
 កនវិចារកធម្មធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
 នំ ។ បុរេជាតំ វត្ថុ នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មានំ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[១៦០] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតៈ និងបច្ឆាជាតៈ ។ សហជាតៈ
គឺ វិបាកក្ខន្ធាវ័ន្យាយ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប វិបាកក្ខន្ធ-
ចាំវ័ន្យាយ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តានុប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
ឯបច្ឆាជាតៈ គឺ វិបាកក្ខន្ធាវ័ន្យាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៦១] វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌
ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតៈ និងបច្ឆាជាតៈ ។ សហ-
ជាតៈ គឺ ពួកវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ។
ឯបច្ឆាជាតៈ គឺ ពួកវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើត
មុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៦២] នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិ-
បាកធម្មធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតៈ បុរេជាតៈ
និងបច្ឆាជាតៈ ។ សហជាតៈ គឺ ពួកនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ
(ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ។ ឯបុរេជាតៈ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធាវ័ន្យាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

វិញ្ញាណក្ខន្ធគោត បញ្ញាវិញ្ញាណ

បច្ចាជានតំ នេវវិចារកនវិចារកនច្ចដម្មា ខន្ធា បុរេ-
 ជានស្ស ឥសស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នេវវិចារកនវិចារកនច្ចដម្មា វិចារកស្ស
 ច្ចស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បុរេ-
 ជានំ ។ សហជានំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ វិចារកានំ
 ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ
 ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ។ បេ ។ កាយាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ វិចារកានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវវិចារកនវិចារកនច្ចដម្មា
 វិចារកនច្ចដម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជានំ វត្ថុ វិចារកនច្ចដម្មានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៦៣] វិចារកោ ចម្មោ វិចារកស្ស ច្ចស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ឯកោ ខន្ធា តិល្លាន្នំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ វិចារកោ ឯកោ ខន្ធា តិល្លាន្នំ ។
 វិចារកោ ចម្មោ នេវវិចារកនវិចារកនច្ចដម្មស្ស អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បច្ចាជានំ ។

វិបាកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ឯបច្ចាជ្ចាតៈ គឺ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធាវ័ន្យាយ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នេវិបាកន-
 វិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជ្ចាតៈ និវបុរេជ្ចាតៈ ។ សហជ្ចាតៈ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 វិបាកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជ្ចាតៈ
 គឺ ចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។ កាយាយានៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្ម-
 ធម្មិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជ្ចាតៈ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកវិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៦៣] វិបាកធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មិ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
 គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ វិបាកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
 ៣ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាក-
 ធម្មធម្មិ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជ្ចាតៈ និវបច្ចាជ្ចាតៈ ។

សហជាតា វិចារកា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ បដិ-
សន្ធិក្កុលោ វិចារកា ខន្ធ កដត្តារូបានំ ។ បច្ឆា-
ជាតា វិចារកា ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស
ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ឯកោ ខន្ធ តិណ្ហន្នំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ បដិសន្ធិក្កុលោ...។

[១៦៤] វិចារកធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស អត្ថិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធ ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារកន-
វិចារកធម្មធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជា-
តំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា វិចារកធម្មធម្មា ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា វិចារកធម្មធម្មា ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥ-
មស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារក-
ធម្មធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ច នេវវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិចារកធម្មធម្មោ ឯកោ ខន្ធ តិណ្ហន្នំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

សហជាតៈ គឺ វិបាកក្ខន្ធាំឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប

វិបាកក្ខន្ធាំឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

ឯបច្ឆាជាតៈ គឺ វិបាកក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើត

មុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ផង នៃ

នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធទ (ជាបច្ច័យ)

នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[១៦៤] វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយ

អត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

បានដល់សហជាតៈ និងបច្ឆាជាតៈ ។ សហជាតៈ គឺ វិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធ-

ចាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឯបច្ឆាជាតៈ គឺ វិបាកធម្មធម្មក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ

ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាក-

ធម្មធម៌ផង នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ វិបាក

ធម្មធម្មក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ។

វិញ្ញាណក្ខន្ធព បញ្ញាវារោ

[១៦៥] នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នេវវិចារ-
 កនវិចារកធម្មធម្មស្ស សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មោ ឯកោ ខន្ធនោ តិណ្ណាន្ទំ ខន្ធនំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនា
 ទ្ធិន្ទំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតា ចិត្តសមុ-
 ដ្ឋានានំ រូចានំ កដត្តារូចានំ ឧចានារូចានំ អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
 ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ។
 បុរេជាតំ អរហា ចត្វំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ សោតំ
 ។ បេ ។ វត្ថុំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ ទិព្វេន ចក្ខុនា
 រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ
 ។ បេ ។ វត្ថុ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មានំ ខន្ធនំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា នេវវិចារក-
 នវិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធនា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
 យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតទ្បីកាវោ អា-
 ហារោ ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

វិបាកគ្លីកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៦៥) នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ បានដល់សហជាតៈ បុរេជាតៈ បច្ចាជាតៈ អាហារ និង ឥន្ទ្រិយ ។ សហជាតៈ គឺ នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មកុន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ . . . មហាក្ខតទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប នៃពួកកដ្ឋតារូប នៃពួកឧបាទារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប . . . ឧតុសមុដ្ឋានរូប . . . មហាក្ខត ១ របស់ពួក អសញ្ញាសត្វ ។ ឯបុរេជាតៈ គឺ ព្រះអរហន្ត (ពិចារណាឃើញ) នូវ ចក្ខុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ នូវសោតៈ ។ បេ ។ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ឃើញរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ពួសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មកុន្ធ ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាតៈ គឺ ពួកនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មកុន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិណ្ឌរាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

រូបដីវិត្តិយំ កងត្តារូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ វិចាកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិ
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ ស-
ហជាតំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ វិចាកានំ ខន្ធានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ សេត្វា វា
បុត្តជ្ជនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អស្សនេន្តំ តំ
អារត្ត វាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ វិចាកោ តទារម្មណាតា...
សោតំ... ។ បេ ។ វត្ថុ... វិចាកោ តទារម្មណា-
តា... រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ។ បេ ។ ដោ-
ជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កាយតនំ ចក្ក-
វិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
វិចាកានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវិ-
ចាកនវិចាកធម្មធម្មោ វិចាកធម្មធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរេជាតំ សេត្វា វា បុត្តជ្ជនា
វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អស្សនេន្តំ ។ បេ ។
នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ។ បេ ។
នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ និព្វេន ចក្កនា ។ បេ ។ វត្ថុ
វិចាកធម្មធម្មានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

រូបជីវិតទ្រុឌ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដ្ឋតារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ នៅ-
 វិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាតៈ និងបុរេជាតៈ ។ សហជាតៈ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកវិបាកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាតៈ
 គឺ ពួកសេក្ខបុគ្គលក្តី ពួកបុប្ផជនក្តី (ពិចារណាយើញ) នូវចក្ខុ ថាមិន
 ទៀង ។ បេ ។ វេមន៍ត្រេកអរ ពគៈ ប្រារព្ធនូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង
 ។ បេ ។ ខោមនស្ស កើតឡើង កាលបើកុសលនិងអកុសល រលត់
 ហើយ វិបាក (កើតឡើង) ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ . . . នូវសោតៈ
 . . . ។ បេ ។ នូវវត្ថុ . . . វិបាក (កើតឡើង) ព្រោះអំពើនោះជាអា-
 រម្មណ៍ . . . រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ដោយរូបាយ-
 តនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបា-
 កក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ នៅវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាក-
 ធម្មធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាតៈ គឺ ពួកសេក្ខបុគ្គលក្តី ពួក
 បុប្ផជនក្តី (ពិចារណាយើញ) នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ វេមន៍ត្រេកអរ
 ។ បេ ។ ខោមនស្ស កើតឡើង នូវសោត . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង
 ។ បេ ។ ខោមនស្ស កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកវិបាកធម្មធម៌ក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

វិហារគ្គិរោ បញ្ញាវិហារ

[១៦៦] វិហារោ ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 ច ធម្មា វិចារកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 ចក្កវិញ្ញាណសហគតោ ឯកោ ខន្ធទោ ច ចក្កាយ-
 តនញ្ច តិណ្ណន្នំ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណសហគតោ
 វិហារោ ឯកោ ខន្ធទោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ
 បដិសន្ធិក្កុណោ វិហារោ ឯកោ ខន្ធទោ ច វត្ថុ ច
 តិណ្ណន្នំ ។ វិហារោ ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 ច ធម្មា នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
 សហជាតា វិចារោ ខន្ធទោ ច មហាក្ខតា ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ វិចារោ ខន្ធទោ
 ច មហាក្ខតា ច កដត្តារូបំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បច្ឆាជាតា វិចារោ ខន្ធទោ ច កតផ្សី-
 ការោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស ។ បច្ឆា-
 ជាតា វិចារោ ខន្ធទោ ច រូបដិវត្តិធិយញ្ច កដត្តា-
 រូបំ ។

វិបាកគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៦៦) វិបាកធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ

វិបាកធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតៈ និងបុរេជាតៈ ។

សហជាតៈ គឺ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី

(ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។ បេ ។ វិបាកក្ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយកាយ .

វិញ្ញាណក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ វិបាកក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី (ជា

បច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ វិបាកធម៌ក្តី នេវិបាកនវិ-

បាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

បានដល់សហជាតៈ បច្ចាជាតៈ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាតៈ គឺ

ពួកវិបាកក្ខន្ធក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ពួក

វិបាកក្ខន្ធក្តី មហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាតៈ គឺ ពួកវិបាកក្ខន្ធក្តី កតឡើងរាហារ

ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ។ ឯបច្ចាជាតៈ គឺ ពួកវិបាកក្ខន្ធក្តី

រូបដីវិឥន្ទ្រិយក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១៦៧] វិចារកធម្មធម្មោ ច នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មោ ច ធម្មា វិចារកធម្មធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 វិចារកធម្មធម្មោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្តំ ។
 វិចារកធម្មធម្មោ ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ច
 ធម្មា នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
 សហជាតា វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធា ច មហាក្កតា ច
 ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូបាណំ ។ បច្ឆាជាតា វិចារកធម្មធម្មោ
 ខន្ធា ច កតធឿកាហោ អាហារហោ ច បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា វិចារកធម្មធម្មោ ខន្ធា ច រូបជីវិត្រិយញ្ច
 កដត្តារូបាណំ ។ វិចារកោ ធម្មោ នត្ថិវិគតំ អនន្តរ-
 សទិសំ អវិគតំ អត្ថិសទិសំ ។

[១៦៨] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា ទិស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ ឯកាទិស អញ្ញាមញ្ញោ សត្ត និស្ស-
 យេ តេរស ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តិណ្ណា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៦៧) វិបាកធម្មធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 វិបាកធម្មធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតៈ និងបុរេជាតៈ ។
 សហជាតៈ គឺ វិបាកធម្មធម៌កន្ល ១ ក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។
 វិបាកធម្មធម៌ក្តី នេវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនេវិបាកនវិបាក-
 ធម្មធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតៈ បច្ចាជាតៈ អាហារ
 និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាតៈ គឺ ពួកវិបាកធម្មធម៌កន្ល ពួកមហាក្ខត្តក្តី
 (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមដានរូប ។ ឯបច្ចាជាតៈ គឺ ពួកវិបាកធម្ម-
 ធម៌កន្ល កតទ្វិធិរាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាតៈ គឺ ពួកវិបាកធម្មធម៌កន្ល រូបជីវិតិន្ទ្រិយក្តី
 (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប ។ វិបាកធម៌ គឺ នត្ថិប្បច្ច័យ និងវិគតប្បច្ច័យ
 ប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរ្យប្បច្ច័យ អវិគតប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(១៦៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
 ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

វិញ្ញាណក្ខណៈ បញ្ញាវិញ

បច្ចាជានតេ ភីណិ អាសេវនេ ទ្វេ កក្កេ ធន វិចារកេ
 ភីណិ អាហារេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ ធន ឈានេ សត្ត
 មក្កេ សត្ត សម្មយុត្តេ ភីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច
 អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគ-
 តេ តេរស ។

[១៦៩] ហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា សត្ត . . .
 សហជានតេ សត្ត អញ្ញមញ្ញេ បញ្ច និស្សយេ សត្ត
 វិចារកេ ភីណិ ឥន្ទ្រិយេ សត្ត មក្កេ សត្ត សម្ម-
 យុត្តេ ភីណិ វិប្បយុត្តេ ភីណិ អត្ថិយា សត្ត
 អវិគតេ សត្ត ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវិញ្ញាណស្ស អនុលោម-
 កណ្តាណ កណ្តិតា ឯវំ វិត្តាវេតញ្ច ។

អនុលោមំ និដ្ឋិតំ ។

[១៧០] វិចារកោ ធម្មោ វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ . . . សហជានតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ . . . ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ វិចារកោ
 ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ . . .

វិបាកត្តិកៈ បញ្ចាវរៈ

ក្នុងបច្ចាជានុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវរៈ ២ ក្នុង
 កម្មប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៩ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវរៈ
 ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្ប-
 ដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ១៣ ។

[១៦៩] ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ . . .
 ក្នុងសហជានុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ក្នុង
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយ-
 ប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មានវរៈ
 ៧ ក្នុងអវិត្តប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ។

ការរាប់ជាអនុលោម នូវបញ្ជាវរៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោក
 បានរាប់ហើយ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។
 ចប់ អនុលោម ។

[១៧០] វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជានុប្បដ្ឋយ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
 ដ្ឋយ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារោ ធម្មា
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ វិចារោ ធម្មា វិចារកស្ស ច នេវវិចារក-
 នវិចារកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(១៧១) វិចារកធម្មធម្មា វិចារកធម្មធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 វិចារកធម្មធម្មា វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 . . . កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារកធម្មធម្មា
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . .
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បច្ឆាជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ . . . កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 វិចារកធម្មធម្មា វិចារកស្ស ច នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
 វិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជា
 បច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ផង
 នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(១៧១) វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជា-
 តប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាកធម៌ផង នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

វិបាកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

វិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ផង នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្ម-
ធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[១៧២] នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេវវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម៌ ដោយការមូណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ
ដោយភាហារប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ នេវវិ-
បាកនវិបាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ដោយការមូណប្បច្ច័យ . . .
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នេវវិបាកនវិ-
បាកធម្មធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម្មធម៌ ដោយការមូណប្បច្ច័យ . . .
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ ។

[១៧៣] វិបាកធម៌ក្តី នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម៌ក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃវិបាកធម៌ បានដល់សហជាតៈ និងបុរេជាតៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិចារកោ ច នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មោ ច ធម្មា
នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មស្ស សហជាតំ បច្ឆាជាតំ
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[១៧២] វិចារកនម្មនម្មោ ច នេវវិចារកនវិចារ-
កនម្មនម្មោ ច ធម្មា វិចារកនម្មនម្មស្ស សហជាតំ
បុរេជាតំ ។ វិចារកនម្មនម្មោ ច នេវវិចារកនវិចារ-
កនម្មនម្មោ ច ធម្មា នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មស្ស
សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[១៧៣] នបោតុយា សោឡស នអារម្មណ
សោឡស នអធិបតីយា សោឡស នអនន្តរ
សោឡស នសមនន្តរ សោឡស នសហជាតេ
ទ្វាទស នអញ្ញមញ្ញោ ទ្វាទស ននិស្សយេ ទ្វាទស
នឧបនិស្សយេ សោឡស នបុរេជាតេ ចុទ្ធស នបច្ឆា-
ជាតេ សោឡស នអាសេវនេ សោឡស នកក្ខេ
បណ្ណាស នវិចារកេ ចុទ្ធស នអាហារេ សោឡស
នឥន្ទ្រិយេ សោឡស នឈានេ សោឡស នមគ្គេ
សោឡស នសម្មយុត្តេ ទ្វាទស នវិប្បយុត្តេ ទស
នោអត្ថិយា ទស នោនត្ថិយា សោឡស នោវិគតេ
សោឡស នោអវិគតេ ទស ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

វិបាកធម្មិក្ខំ នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិក្ខំ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវវិបាកនវិបាក-
ធម្មធម្មិ បានដល់សហជាតៈ បច្ឆាជាតៈ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(១៧៤) វិបាកធម្មធម្មិក្ខំ នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិក្ខំ (ជាបច្ច័យ)
នៃវិបាកធម្មធម្មិ បានដល់សហជាតៈ និងបុរេជាតៈ ។ វិបាកធម្មធម្មិក្ខំ
នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិក្ខំ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មិ បាន
ដល់សហជាតៈ បច្ឆាជាតៈ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(១៧៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៦ ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៦ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនសហជាត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងននិស្ស-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុង
នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦
ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦
ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦
ក្នុងនមគ្គិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនោភត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០
ក្នុងនោត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦
ក្នុងនោអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ។

[១៧៦] ឧបេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សោ-
 ឡស ។ សង្ខតំ ។ . . . នោវិកតេ ធន ។ យថា
 កុសលត្ថកេ បច្ចដិយតណាវា វិត្តាវតា វិវិត្តាវតតំ ។

បច្ចដិយំ និដ្ឋិតំ ។

[១៧៧] ឧបេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សត្ត . . .
 នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ
 សត្ត នអញ្ញាមញ្ញេ តីណី នឧបទិស្សយេ សត្ត
 នបុរេជានេ សត្ត នបច្ឆាជានេ សត្ត នអាសេវនេ
 សត្ត នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ ចត្តារំ នអាហារេ
 សត្ត នឥន្ទ្រិយេ សត្ត នឈានេ សត្ត នមក្កេ សត្ត
 នសម្បយុត្តេ តីណី នវិប្បយុត្តេ តីណី នោនត្ថយា
 សត្ត នោវិកតេ សត្ត ។

[១៧៨] ឧបេតុសហជានិស្សយអត្តអវិកតតំ
 នអារម្មណេ សត្ត ។ សង្ខតំ ។ . . . នោវិកតេ សត្ត ។

(១៧៦) ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ . . . ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១០ ។ ដែលបណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចជាការរាប់ នូវបច្ចនីយៈ ក្នុងកុ-
សលត្ថិកៈ ដែលលោកឲ្យពិស្តារហើយដែរ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(១៧៧) ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអពាមពាមប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវន-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។

(១៧៨) ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ
អវិតតប្បច្ច័យ ដូច្នេះ ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ . . . ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

យថា កុសលត្ថកេ អនុលោមបច្ចយនីយកណាតា
 វិត្តាវិតា ឯវំ វិត្តាវេតតំ ។ អសម្មាហន្តេន ឯសោ
 សជ្ឈាយមតោ ។

អនុលោមបច្ចនីយំ និដ្ឋិតំ ។

[១៧៧] និហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ . . .
 អធិបតីយា ទស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ ឯកាទស អញ្ញមញ្ញេ សត្ត និស្សយេ
 តេរស ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆា-
 ជាតេ តីណិ អាសវនេ ទ្វេ កម្មេ នវ វិទាកេ
 តីណិ អាហារេ សត្ត វិជ្ជាយេ នវ ឈានេ សត្ត
 មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច
 អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិ-
 គតេ តេរស ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមបច្ចនីយៈ

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចជាការរាប់ នូវអនុលោមបច្ចនីយៈ ក្នុង
កុសលត្ថិតៈ ដែលលោកឲ្យពិស្តារហើយដែរ ។ នេះ ជាផ្នែកនៃការ
ស្វាធារ ដែលបុគ្គលអ្នកមិនវង្វេង (គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ) ។

ចប់ អនុលោមបច្ចនីយៈ ។

[១៧៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុ-
ប្បច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកាលសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

វិបាកគ្គិកេ បញ្ញាវារោ

[១៨០] ឧបេតុច្ឆប្បយា ឧអាវច្ឆណាច្ឆប្បយា
 អធិបតិយា សត្ត ។ សង្ខតំ ។ . . . អវិគតេ តេស ។
 យថា កុសលត្ថិកេ បច្ចដិយា នុលោមកណា វិត្ថា-
 វិតា វរំ វិត្ថាវេតងំ ។

បច្ចដិយានុលោមំ និដ្ឋិតំ

វិបាកគ្គិកំ តតិយំ

និដ្ឋិតំ ។

វិបាកត្តិកៈ បញ្ចវារៈ

[១៨០] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ព្រោះនការមូណប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ . . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចជាការរាប់នូវបច្ចនីយា-
 នុលោម ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោកឲ្យពិស្តារហើយដែរ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

វិបាកត្តិកៈទី ៣

ចប់ ។

ឧបាទិណ្ហកំ

បដិប្បវិណ្ឌ

[១៨១] ឧបាទិណ្ហតាណិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទិ-
ណ្ហតាណិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទិណ្ហ-
តាណិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទេ ខន្ធោ
បដិច្ច ទេ ខន្ធោ បដិសន្ធិត្ថុណោ ឧបាទិណ្ហតាណិយំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ កដត្តា ច រូបំ
ទេ ខន្ធោ បដិច្ច ទេ ខន្ធោ កដត្តា ច រូបំ ខន្ធោ
បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធោ ឧបាទិណ្ហតាណិយំ
ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ទេ មហា-
ក្ខតេ បដិច្ច ទេ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច
កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ ឧបាទិណ្ហតាណិយំ ធម្មំ
បដិច្ច អនុបាទិណ្ហតាណិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ឧបាទិណ្ហតាណិយោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ។ ឧបាទិណ្ហតាណិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
ទិណ្ហតាណិយោ ច អនុបាទិណ្ហតាណិយោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទិណ្ហតាណិយំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទេ
ខន្ធោ បដិច្ច ទេ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

ឧបាទិស្ថតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៨១] ឧបាទិស្ថបាទានិយធម៌ (ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិ-
លេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន)
អាស្រ័យឧបាទិស្ថបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យឧបាទិស្ថបាទានិយក្ខន្ធទ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២
ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារូបក្តី អាស្រ័យឧបាទិស្ថបាទានិយក្ខន្ធ ១ កងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី កងតារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ វត្ថុ អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យ
មហាកូត ១ ដែលជាឧបាទិស្ថបាទានិយៈ មហាកូត ២ អាស្រ័យមហា-
កូត ២ កងតារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ ។ អនុ-
បាទិស្ថបាទានិយធម៌ (ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
ជាដើមមិនបានកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន) អាស្រ័យ
ឧបាទិស្ថបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ជនរូប អាស្រ័យឧបាទិស្ថបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ ។ ឧបាទិស្ថ-
បាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្ថបាទានិយធម៌ក្តី អាស្រ័យឧបាទិស្ថបាទានិយ
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុ-
ជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យឧបាទិស្ថបាទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

[១៨២] អនុចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ អនុចាទិន្នចាទានិយំ ឯកំ
 មហាភ្នំ បដិច្ច តយោ មហាភ្នំតា មហាភ្នំតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧចាទារូបំ ។

[១៨៣] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។ អនុចាទិន្ន-
 អនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នចាទានិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនុចាទិន្នអនុចាទា-
 និយេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នចាទានិយោ ច
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អនុចាទិន្នចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច
 ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(១៨២) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយ-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជាន-
 រូបក្តី អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជាន-
 រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ដែលជា
 អនុបាទិនុបាទានិយៈ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត
 ទាំងឡាយ ។

(១៨៣) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ (ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនបានកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន) អាស្រ័យអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យអនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធ ១
 ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុ-
 បាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ចិត្ត-
 សមុជ្ជានរូប អាស្រ័យអនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ ។ អនុបា-
 ទិនុបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ក្តី អាស្រ័យអនុបាទិនុអ-
 នុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៨៤] អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នា-
 ចាទានិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយ
 ខន្ធទ មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[១៨៥] ឧចាទិន្នាចាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នាចាទានិ-
 យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឧចាទិន្នាចាទានិយ ខន្ធទ មហាក្កតេ
 ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[១៨៦] ឧចាទិន្នាចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
 ទិន្នាចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា
 ឧចាទិន្នាចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធទ បដិច្ច . . . បដិស-
 ន្ធិក្ខណោ . . . ។ អនុចាទិន្នាចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ។
 អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ។ អារម្មណប្ប-
 ច្ចយា តីណិ បញ្ញា ។

[១៨៧] អនុចាទិន្នាចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នាចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធទ បដិច្ច តយោ ខន្ធទ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈាន

[១៨៤] អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[១៨៥] អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យឧបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធាន្តទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[១៨៦] ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ (ខន្ធ ៣) អាស្រ័យឧបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធ ១ . . . ភ្នំខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ។ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ។ ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ មានបញ្ញា ៣ ។

[១៨៧] អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យអនុបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធ ១ (មហាក្ខត ៣) អាស្រ័យមហាក្ខត ១ . . .

ឧបាទ្ទិស្តិកេ បដិច្ចវារោ

មហាក្សតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទានរូបំ ។
 អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច តីណី ។ អនុចា-
 ទិន្នាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 អនុចាទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយេ ខន្ធទេ ច មហាក្សតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[១៨៨] ឧបាទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 ទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនន្តរវ្យច្ចយា . . .
 សមនន្តរវ្យច្ចយា . . . សហជាតវ្យច្ចយា ឧបាទិន្នា-
 ទានិយំ ឯកំ ខន្ធទេ បដិច្ច . . . បដិសន្ធិក្ខណោ
 ឯកំ មហាក្សតំ បដិច្ច . . . មហាក្សតេ បដិច្ច កជត្តា-
 រូបំ ឧបាទានរូបំ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្សតំ
 បដិច្ច . . . មហាក្សតេ បដិច្ច កជត្តារូបំ ឧបាទានរូបំ ។
 ឧបាទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច តីណី ។ អនុ-
 ចាទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នាទានិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតវ្យច្ចយា អនុចាទិន្នាទា-
 និយំ ឯកំ ខន្ធទេ បដិច្ច តយោ ខន្ធទេ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ បេ ។ ឯកំ មហាក្សតំ បដិច្ច . . .

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ចិត្តសមុជ្ជានរូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ ខន្ធ ពា
 អាស្រ័យអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ។ អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យ
 អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យអនុបាទិន្នអនុបាទានិ-
 យក្ខន្ធទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(១៨៨) ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះអនន្តរឫច្ច័យ . . . ព្រោះសមនន្តរឫច្ច័យ . . . ព្រោះ
 សហជាតរឫច្ច័យ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធទ . . . អាស្រ័យមហា-
 ក្ខត ១ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . កងត្តារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត
 ទាំងឡាយ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . កងត្តារូប
 ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ ខន្ធ ពា អាស្រ័យឧបាទិន្ន-
 បាទានិយធម៌ ។ អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតរឫច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី
 អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធ ១ ។ បេ ។ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

មហាក្សតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទានរូបំ ពាហិរំ
 ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ បដិច្ច ... ។ អនុចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 តិណិ ។ អនុចាទិន្នចាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នអនុចាទា-
 និយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ។
 ឧចាទិន្នចាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នចាទានិយញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច អនុចាទិន្នចាទានិយោ ។

[១៨៩] ឧចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
 ទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា
 ឧចាទិន្នចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ... បដិសន្ធិក្ខណោ
 ឧចាទិន្នចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 វត្ថុ ច ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ
 មហាក្ខតំ បដិច្ច . . . ទ្វេ មហាក្សតេ បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្សតា អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។
 អនុចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ពាហិរំ . . . អាហារំ
 ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... ។ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុជ្ឈានុរូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ពាហិរូប . . .

អាហារសមុជ្ឈានុរូប . . . ឧត្តសមុជ្ឈានុរូប អាស្រ័យមហាក្ខត ១ . . . ។

ខន្ធ ពា អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ។ អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌

អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ។

អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្ន

បាទានិយធម៌ផង ។

(១៨៧) ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ទើប

កើតឡើង ព្រោះអតោមពាប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធទ . . .

ខន្ធ ពា ក៏ វត្ថុក៏ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធទ ក្នុងខណៈ នៃបដិសន្ធិ

វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហា-

ក្ខត១ . . . មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញា-

សត្វ . . . ។ ពាហិរូប អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ . . . អាហារ-

រូប . . . ឧត្តសមុជ្ឈានុរូប . . . ។ អាស្រ័យអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ។

[១៧០] ឧបាទ្ទិស្តិកោនាមិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ធិស្សយប្បច្ចយា ។ នវ បញ្ញា ។ . . . ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយា ។

[១៧១] ឧបាទ្ទិស្តិកោនាមិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 ទ្ទិស្តិកោនាមិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ បុរេជានប្បច្ចយា ។
 ភីលី បញ្ញា ។

[១៧២] អនុបាទ្ទិស្តិកោនាមិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុ-
 បាទ្ទិស្តិកោនាមិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាសេវនប្ប-
 ច្ចយា អនុបាទ្ទិស្តិកោនាមិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ។
 អនុបាទ្ទិស្តិកោនាមិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុបាទ្ទិស្តិកោ-
 នាមិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាសេវនប្បច្ចយា
 អនុបាទ្ទិស្តិកោនាមិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ។

[១៧៣] ឧបាទ្ទិស្តិកោនាមិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 ទ្ទិស្តិកោនាមិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ កម្មប្បច្ចយា ។ ហេ-
 តុប្បច្ចយសទិសា នវ បញ្ញា ។

[១៧៤] ឧបាទ្ទិស្តិកោនាមិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទ្ទិស្តិ-
 កោនាមិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិចារកប្បច្ចយា ភីលី ។

ឧបាទិស្សត្ថិកៈ បដិច្ចវារៈ

(១៩០) អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌ . . . ព្រោះនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។ មានបញ្ញា ៩ ។ . . . ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៩១) ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះបុរេជានប្បច្ច័យ ។ មានបញ្ញា ៣ ។

(១៩២) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារសវនប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យអនុបាទិនុ-
បាទានិយក្ខន្ធ ១ ។ អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនុ-
អនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារសវនប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ
អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ។

(១៩៣) ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ ។ មានបញ្ញា ៩ ដូចជាក្នុងហេតុ-
ប្បច្ច័យដែរ ។

(១៩៤) ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទា-
និយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនុចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នចា-
 ទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិចាកប្បច្ចយា ឯកំ
 មហាក្ខតំ បដិច្ច . . . មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុ-
 ដ្ឋានំ រូបំ ឧចានារូបំ ។ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ វិចាកប្បច្ចយា វិចាកំ អនុចាទិន្នអនុចាទានិ-
 យំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។ នវ បញ្ញា ។

[១៧៥] ឧចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
 ទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាហារប្បច្ចយា ។
 បេ ។ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា
 សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថប្បច្ចយា
 នត្ថប្បច្ចយា វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

យថា កុសលត្ថិកស្ស បដិច្ចវារោ សង្ឃាយ-
 មក្កេន វិត្តារិតោ ឯវំ វិត្តារេតព្វំ ។

[១៧៦] ហេតុយា នវ អារម្មណេ តីណិ អធិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ
 សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសមុជ្ជានរូប
 ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ អនុបាទិន្ទអនុបាទានិ-
 យធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 វិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយក្ខន្ធទ ដែល
 ជាវិបាក ។ មានបញ្ហា ៧ ។

(១៧៥) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ព្រោះឈានប្បច្ច័យ ព្រោះមគ្គប្បច្ច័យ ព្រោះសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ព្រោះអត្ថប្បច្ច័យ ព្រោះនត្ថប្បច្ច័យ ព្រោះវិតតប្ប-
 ច្ច័យ ព្រោះអវិតតប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតតប្បឡើពិស្តារ ដូចជាបដិច្ចវារៈ
 ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោកឡើពិស្តារហើយ តាមលំដាប់នៃការស្វា-
 ធានយវែង ។

(១៧៦) វារៈ ៧ ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ វារៈ ៣ ក្នុងអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ វារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ វារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរ-
 ប្បច្ច័យ វារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្ប-
 ច្ច័យ វារៈ ៣ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ

ឧបាទ្ទិស្តិកេ បដិច្ចវារោ

ឧបទិស្សយេ ភីណី បុរេជាតេ ភីណី អាសេវនេ
 ទ្វេ កម្មេ នវំ វិចារកេ នវំ អាហារេ នវំ វេទ្ទិយេ
 នវំ ឈានេ នវំ មគ្គេ នវំ សម្មយុត្តេ ភីណី
 វិប្បយុត្តេ នវំ អត្ថិយា នវំ នត្ថិយា ភីណី វិគតេ
 ភីណី អវិគតេ នវំ ។ ហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ
 ភីណី ... អវិគតេ នវំ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បដិច្ចគណនា សង្ឃាយ-
 មគ្គេន គណិតា ឯវំ គណេតតំ ។

អនុលោមំ ។

[១៧៧] ឧបាទិដ្ឋចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទិដ្ឋ-
 ចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ នហេតុប្បច្ចយា អហេ-
 តុកំ ឧបាទិដ្ឋចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធព បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា អហេតុកប្បដិសន្ធិ-
 ត្តណោ ឧបាទិដ្ឋចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធព បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា
 កដត្តា ច រូបំ ខន្ធព បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច
 ខន្ធា ឯកំ មហាក្វតំ បដិច្ច តយោ មហាក្វតា

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

វារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ វារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ វារៈ ២ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 វារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុង
 ឈានប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ វារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ វារៈ ៧
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ វារៈ ៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ
 វារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ ។ វារៈ ៣ ក្នុង
 ការម្មណប្បច្ច័យ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ . . . វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ ។

បណ្ឌិតតប្បវាប៍ ដូចជាការរាប់នូវបដិច្ចវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែល
 លោករាប់ហើយ តាមលំដាប់នៃការស្វាធារ្យយដែរ ។

ចប់ អនុលោម ។

(១៧៧) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យឧបាទ្ទន្តបា-
 ទានិយក្ខន្ធទ ដែលជាអរហត្តកៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី
 កងតារូបក្តី អាស្រ័យឧបាទ្ទន្តបាទានិយក្ខន្ធទ ក្នុងខណៈនៃអរហត្តកប្ប-
 ដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី កងតារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាវិជ្ជា-
 ឡាយ ខន្ធាវិជ្ជាឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

មហាក្ខតេ បដិច្ច កកដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អសញ្ញា-
សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច . . . មហាក្ខតេ
បដិច្ច កកដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ ឧបាទិន្នាទា-
និយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុបាទិន្នាទានិយោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកេ ឧបាទិន្នាទា-
និយេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ឧបា-
ទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទិន្នាទានិយោ ច
អនុបាទិន្នាទានិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុ-
ប្បច្ចយា អហេតុកំ ឧបាទិន្នាទានិយំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ នេ
ខន្ធ បដិច្ច នេ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[១៧៨] អនុបាទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុ-
បាទិន្នាទានិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ អនុបាទិន្នាទានិយំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ នេ ខន្ធ បដិច្ច
នេ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ អនុបាទិន្នាទានិយំ
ឯកំ មហាក្ខតំ មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ ឧបាទារូបំ ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កងត្ថារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតតាំងឡាយ អាស្រ័យមហាក្ខត១
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . កងត្ថារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតតាំង-
 ឡាយ ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យឧបាទិនុ-
 បាទានិយក្ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាអហេតុកៈ ។ ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី
 អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យឧបា-
 ទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ដែលជាអហេតុកៈ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(១៩៨) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
 អនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី មហា-
 ក្ខត១ ដែលជាអនុបាទានិយក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ឧបាទារូប
 អាស្រ័យមហាក្ខតតាំងឡាយ ពាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប . . .

ឧបាសម្ពុទ្ធិកោ បដិច្ចវាហោ

ឧត្តសម្ពុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច មហាក្កតេ បដិច្ច
 ឧបាសម្ពុទ្ធិ វិចិត្តក្កតាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ
 បដិច្ច វិចិត្តក្កតាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ។

(១៧៧) ឧបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ អនុបាសម្ពុទ្ធិបាស-
 ម្ពុទ្ធិ ធម្មំ បដិច្ច អនុបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកេ ឧបាសម្ពុទ្ធិបាស-
 ម្ពុទ្ធិ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្ពុ-
 ដ្ឋានំ រូបំ ។

(២០០) ឧបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 សម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្កុណោ ឧបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ ខន្ធ បដិច្ច
 កេដត្តារូបំ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្កតំ ប-
 ដិច្ច អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ។
 ឧបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មំ បដិច្ច អនុបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ឧបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ
 ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសម្ពុដ្ឋានំ រូបំ ។ អនុបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ
 ធម្មំ បដិច្ច អនុបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នអារម្មណប្បច្ចយា អនុបាសម្ពុទ្ធិបាសម្ពុទ្ធិ ខន្ធ បដិច្ច
 ចិត្តសម្ពុដ្ឋានំ រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ពាហិរំ . . .

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

អាស្រ័យមហាក្ខត១ ដែលមានរដូវជាសម្បជាន ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១៩៩) អនុបាទិនបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនបាទានិយធម៌ ផង អនុបាទិនបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យឧបាទិនបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជា អរោត្តកៈផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២០០) ឧបាទិនបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ គឺ កងតារូប អាស្រ័យឧបាទិនបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យមហាក្ខត ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។ អនុបាទិនបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យឧបាទិនបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ ។ អនុបាទិនបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យអនុបាទិនបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ ពាហិរូប អាស្រ័យមហាក្ខត ១ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្ថសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ
 បដិច្ច ។ អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចា-
 ទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នរោរម្មណាប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ អនុចាទិន្នាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នាអនុចាទា-
 និយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នាទានិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នរោរម្មណាប្បច្ចយា អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយេ
 ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 ឧចាទិន្នាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នាទានិយញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច អនុចាទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នរោ-
 រម្មណាប្បច្ចយា ឧចាទិន្នាទានិយេ ខន្ធ ច មហា-
 ក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២០០] ឧចាទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
 ទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នរោរម្មណាប្បច្ចយា ។
 បដិសន្ធិ បរិបុណ្ណំ ។ តីណិ បញ្ញា ។ អនុចា-
 ទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ។ ឯកា បញ្ញា ។ អនុចា-
 ទិន្នាអនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាហារសមុជ្ឈានុប . . . អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ដែលមានរដូវជាសមុជ្ឈាន ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានុប អាស្រ័យអនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានុប អាស្រ័យអនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយផង មហាក្ខត ១ ឡាយផង ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានុប អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយផង មហាក្ខត ១ ឡាយផង ។

(២០១) ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បដិសន្ធិ បរិបូណ៌ ។ មានបញ្ហា ៣ ។ អាស្រ័យអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ។ មានបញ្ហា ១ ។ អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌

ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា អនុចាទិន្នអនុ-
 ចាទានិយេ ខន្ធ បដិច្ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយា
 អធិបតី ។ ឧចាទិន្នចាទានិយេញ អនុចាទិន្នចាទានិ-
 យេញ ឆម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នចាទានិយោ ឆម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ឧចាទិន្នចាទានិយេ ខន្ធ
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២០២) ឧចាទិន្នចាទានិយំ ឆម្មំ បដិច្ច ឧចា-
 ទិន្នចាទានិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអនន្តរប្បច្ចយា
 ។ បេ ។ . . . នសមនន្តរប្បច្ចយា នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា
 នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា នបន្តាជា-
 តប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។ អនុចាទិន្នអនុចា-
 ទានិយំ ឆម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឆម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចាគំ អនុចាទិន្នអនុ-
 ចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ។
 សន្និទ្ធិតំ ។

(២០៣) អនុចាទិន្នចាទានិយំ ឆម្មំ បដិច្ច អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នចាទានិយេ ខន្ធ បដិច្ច អនុចាទិន្នចា-
 ទានិយោ ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ អធិបតី ដែលជាអនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយៈ អាស្រ័យអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្នុងទាំងឡាយ ។ អនុ-
បាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នបាទា-
និយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយក្នុងទាំងឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២០២) ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ... ព្រោះនសមនន្ត-
រាប្បច្ច័យ ព្រោះនអពាមពាប្បច្ច័យ ព្រោះនឧបនិស្សយាប្បច្ច័យ ព្រោះ
នបុរេជាតប្បច្ច័យ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ ។
អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យអនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយក្នុង ១ ដែលជាវិបាក ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(២០៣) អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នបាទានិយចេតនា អាស្រ័យ
អនុបាទិន្នបាទានិយក្នុងទាំងឡាយ ពាហិរូប ... អាហារសមុដ្ឋានរូប ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧត្តសមុដ្ឋានំ ឯ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ។

[២០៤] អនុចាទិន្នាណានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុ-
ចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា
កុសលេ អនុចាទិន្នាណានិយេ ខន្ធ បដិច្ច
អនុចាទិន្នាណានិយា ចេតនា ។

[២០៥] ឧចាទិន្នាណានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
ទិន្នាណានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច មហាក្កតេ
បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧចាទារូបំ ។ ឧចាទិន្នាណា-
និយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា ។ ឯកា បញ្ញា ។
អនុចាទិន្នាណានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នាណានិ-
យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា កុសលំ
អនុចាទិន្នាណានិយំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
ខន្ធ ។ តីណិ បញ្ញា ។ អនុចាទិន្នាណានិយញ្ច
អនុចាទិន្នាណានិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នា-
ណានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា កុស-
លេ អនុចាទិន្នាណានិយេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ
ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ដែលមានរដូវជាសម្បជាន ។

(២០៤) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយចេតនា អាស្រ័យអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធាវ្យាប័ន ដែលជាកុសល ។

(២០៥) ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ កងតារូប ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ មានបញ្ញា ១ ។ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធ ១ ដែលជាកុសល ។ មានបញ្ញា ៣ ។ អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធាវ្យាប័ន ដែលជាកុសលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២០៦) ឧទាទិទ្ធពាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទាទិទ្ធពា-
 ទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាហារប្បច្ចយា អសញ្ញ-
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ។ អនុទាទិទ្ធពា-
 ទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទាទិទ្ធពាទានិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឧតុសមុជ្ឈានំ
 ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ។ សង្ខតំ ។

(២០៧) ឧទាទិទ្ធពាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទា-
 ទិទ្ធពាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នសង្ខ្រិយប្បច្ចយា
 អសញ្ញសត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច រូបដីវិតិស្រ្តិយំ ។

(២០៨) អនុទាទិទ្ធពាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុ-
 ទាទិទ្ធពាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នសង្ខ្រិយប្បច្ចយា
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុជ្ឈានំ . . . ឧតុសមុជ្ឈានំ ឯកំ
 មហាក្កតំ បដិច្ច ។

(២០៩) ឧទាទិទ្ធពាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទាទិទ្ធពាទា-
 និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណ-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តេយោ ខន្ធា ។ សង្ខតំ ។

ឧបាទ័ន្ធតិកៈ បដិច្ចវារៈ

(២០៦) ឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យមហាក្ខត្ត ១ របស់
ពួកអសព្វាសត្វ ។ អនុបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទ័ន្ធបាទា-
និយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរូប . . .
អាស្រ័យមហាក្ខត្ត ១ ដែលមានរដូវជាសមុជ្ជាន ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(២០៧) ឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទ័ន្ធបាទានិយ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺ រូបជីវិតន្ត្រិយ អាស្រ័យ
មហាក្ខត្តទាំងឡាយ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(២០៨) អនុបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទ័ន្ធបាទានិយ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរូប . . .
អាហារសមុជ្ជានរូប . . . អាស្រ័យមហាក្ខត្ត ១ ដែលមានរដូវជា
សមុជ្ជាន ។

(២០៩) ឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ។ អនុចា-
ទិន្នាទានិន្ទរំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នាទានិន្ទរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នឈានប្បច្ចយា ពាហិរំ... អាហារ-
សមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ។

(២០០) ឧចាទិន្នាទានិន្ទរំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
ទិន្នាទានិន្ទរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នមក្កប្បច្ចយា
អហេតុកំ ឧចាទិន្នាទានិន្ទរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធោ ។ បញ្ច បញ្ញា ។

(២០១) ឧចាទិន្នាទានិន្ទរំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
ទិន្នាទានិន្ទរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នសម្បយុត្តប្បច្ច-
យា ។ នរោម្ពណប្បច្ចយសទិសំ ។

(២០២) ឧចាទិន្នាទានិន្ទរំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
ទិន្នាទានិន្ទរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា
អារុប្ប ឧចាទិន្នាទានិន្ទរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធោ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ
បដិច្ច ។ អនុចាទិន្នាទានិន្ទរំ ធម្មំ បដិច្ច អនុ-
ចាទិន្នាទានិន្ទរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា អារុប្ប អនុចាទិន្នាទានិន្ទរំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ពាហិរំ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វសត្វ ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌
 អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ
 គឺ ពាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប . . . អាស្រ័យមហាក្ខត ១
 ដែលមានរដូវជាសមុដ្ឋាន ។

[២១០] ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យឧបាទិនុ-
 បាទានិយក្ខន្ធ ១ ដែលជាអហេតុកៈ ។ មានបញ្ហា ៥ ។

[២១១] ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ប្រហែលគ្នានឹងនការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យដែរ ។

[២១២] ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិនុបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យឧបា-
 ទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ក្នុងអរូបភព អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វ-
 សត្វ ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យអនុបាទិនុបា-
 ទានិយក្ខន្ធ ១ ក្នុងអរូបភព ពាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប . . .

ឧបាសិទ្ធិកថា បដិច្ចវារោ

ឧត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ។ អនុចាទិន្ន-
 អនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អារុហ្ម អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
 ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ ។

[២០៣] ឧចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចា-
 ទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នោនត្ថិប្បច្ចយា ...
 នោវិគតប្បច្ចយា ។ យថា កុសលត្ថិកេ បច្ចនីយវារោ
 វិត្តាវតោ ឯវំ វិត្តាវតោ ។

[២០៤] នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណេ ធន
 នអធិបតីយា ធន នអនន្តរេ ធន នសមនន្តរេ ធន
 នអញ្ញមញ្ញេ ធន នឧបនិស្សយេ ធន នបុរោជាតេ
 សត្វ នបច្ឆាជាតេ នវំ នអាសវនេ នវំ នកម្មេ
 ទ្វេ នវិចារេ ធន នអាហារេ ទ្វេ នឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ
 នឈានេ ទ្វេ នមត្តេ បញ្ច នសម្បយុត្តេ ធន នវិ-
 ប្បយុត្តេ តីណី នោនត្ថិយា ធន នោវិគតេ ធន ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

អាស្រ័យមហាក្ខត១ ដែលមានរដូវជាសម្បជាន ។ អនុបាទិន្ទអនុបាទា-
 និយធម៌ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយក្ខន្ធ ១
 កងអរូបក៣ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២១៣) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ . . . ព្រោះនោវិតតប្បច្ច័យ ។
 បណ្ឌិតឥឡូវស្មារ ដូចជាបច្ចុប្បន្នវារៈ ដែលលោកឲ្យពិស្តារហើយ
 កងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

(២១៤) វារៈ៥ កងនហេតុប្បច្ច័យ វារៈ៦ កងនអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ វារៈ ៦ កងនអធិបតិប្បច្ច័យ វារៈ ៦ កងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 វារៈ ៦ កងនសមននរប្បច្ច័យ វារៈ ៦ កងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ វារៈ ៦
 កងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ វារៈ៧ កងនបុរេជាតប្បច្ច័យ វារៈ៨ កង
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ វារៈ៩ កងនអាសេវនប្បច្ច័យ វារៈ ២ កងនកម្ម-
 ប្បច្ច័យ វារៈ ៦ កងនវិបាកប្បច្ច័យ វារៈ ២ កងនអាហារប្បច្ច័យ
 វារៈ ២ កងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ វារៈ ២ កងនឈានប្បច្ច័យ វារៈ ៥ កង
 នមគ្គប្បច្ច័យ វារៈ ៦ កងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ វារៈ ៣ កងនវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ វារៈ ៦ កងនោនត្ថប្បច្ច័យ វារៈ ៦ កងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។
 . . . ភោគិកតេ ចត្តារិ ។ យថា កុសលត្ថិកេ
 កណាថា ឯវំ កណោតញំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២០៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ធិ ។
 សង្ខតំ ។ . . . ភោគិកតេ ធិ ។ យថា កុសលត្ថិ-
 កេ អនុលោមបច្ចនីយកណាថា ឯវំ កណោតញំ ។

អនុលោមបច្ចនីយំ ។

(២០៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។
 សង្ខតំ ។ . . . អភិកតេ បញ្ច ។ យថា កុសលត្ថិ-
 កេ បច្ចនីយានុលោមកណាថា ឯវំ កណោតញំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិភោ ។

សហជាតិវិភោ

(២០៧) ឧតាទិន្នាទានិយំ ធម្មំ សហជាតោ
 ឧតាទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 បដិច្ចវិភោសិ សហជាតវិភោសិ សទិសោ ។

សហជាតិវិភោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

វារៈ ៤ ក្នុងនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 . . . វារៈ ៤ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដូចជាការ
 រាប់ ក្នុងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(២១៥) វារៈ ៦ ក្នុងនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ
 សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . វារៈ ៦ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ នូវអនុលោមបច្ចនីយៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

ចប់ អនុលោមបច្ចនីយៈ ។

(២១៦) វារៈ ៤ ក្នុងនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . វារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បី
 រាប់ ដូចជាការរាប់ នូវបច្ចនីយានុលោម ក្នុងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតិវារៈ

(២១៧) ឧបាទិទ្ធិបាទានិយធម៌ កើតជាមួយនឹងឧបាទិទ្ធិបាទានិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។ បដិច្ចវារៈក្តី សហ-
 ជាតិវារៈក្តី ប្រហែល ។ គ្នា ។

ចប់ សហជាតិវារៈ ។

បឋមវិវា

(២០៨) ឧបាទិដ្ឋថា នាងយំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបា-
ទិដ្ឋថា នាងយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទិដ្ឋ-
ថា នាងយំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា បដិ-
សន្ធិក្កុណោ ខន្ធធ្ធ បច្ចយា វត្ថុំ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា
ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា តយោ មហាក្ខតា មហា-
ក្ខត បច្ចយា កេជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ វត្ថុំ បច្ចយា
ឧបាទិដ្ឋថា នាងយោ ខន្ធា ។ ឧបាទិដ្ឋថា នាងយំ
ធម្មំ បច្ចយា អនុបាទិដ្ឋថា នាងយោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទិដ្ឋថា នាងយោ ខន្ធធ្ធ បច្ចយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា អនុបាទិដ្ឋថា-
នាងយោ ខន្ធា ។ ឧបាទិដ្ឋថា នាងយំ ធម្មំ បច្ចយា
អនុបាទិដ្ឋអនុបាទាងយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អនុបាទិដ្ឋអនុបាទាងយោ
ខន្ធា ។ ឧបាទិដ្ឋថា នាងយំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបា-
ទិដ្ឋថា នាងយោ ច អនុបាទិដ្ឋថា នាងយោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទិដ្ឋថា នាងយំ ឯកំ
ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

ប្បយ័រៈ

(២១៨) ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិទ្ធបាទានិ-
យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
ឧបាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធតាំងឡាយ ក្នុងឧណៈនៃ
បដិសន្ធិ ខន្ធតាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មហាក្ខត ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
មហាក្ខត ១ កដត្តារូប ឧបាទារូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតតាំងឡាយ ឧបា-
ទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធតាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌
ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធតាំងឡាយ អនុ-
បាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធតាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិទ្ធអនុបា-
ទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អនុបាទិទ្ធអនុបាទានិយក្ខន្ធតាំងឡាយ ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ។ ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ក៏ អនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ក៏ ពឹង
ផ្អែកនឹងឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ខន្ធ ៣ ក៏ ចិត្តសមដានរូបក៏ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

អនុចានិទ្ធានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុចានិទ្ធា-
 នានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ឯកា
 បញ្ញា ។ អនុចានិទ្ធអនុចានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា
 អនុចានិទ្ធអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។ តីណិ បញ្ញា ។ ឧចានិទ្ធានានិយញ្ច
 អនុចានិទ្ធអនុចានានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុចានិ-
 ទ្ធអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនុចានិទ្ធអនុចានានិយំ ឯកំ ខន្ធស្វ វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ
 ខន្ធា ។ អនុចានិទ្ធានានិយញ្ច អនុចានិទ្ធអនុចា-
 នានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុចានិទ្ធានានិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនុចានិទ្ធអនុចានានិយេ ខន្ធទ
 ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ឧចា-
 និទ្ធានានិយញ្ច អនុចានិទ្ធានានិយញ្ច ធម្មំ បច្ច-
 យា អនុចានិទ្ធានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ឧចានិទ្ធានានិយេ ខន្ធទ ច មហាក្កតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អនុចានិទ្ធានានិយំ
 ឯកំ ខន្ធស្វ វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានបញ្ញា ១ ។ អនុបាទិនុបាទានិយ-
 ធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។ មានបញ្ញា ៣ ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
 ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១
 ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។ អនុបាទិនុបា-
 ទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិនុបាទា-
 និយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយផង មហាក្ខត្តាវន័ឡាយ
 ផង ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិនុបាទានិយធម៌ផង
 អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយផង មហាក្ខត្ត
 វន័ឡាយផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង
 ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

ឧបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ

(២០៩) ឧបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ធម្មំ បច្ចយា
 ឧបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ឧបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ
 តាយា ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ បច្ចយា ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ
 បដិច្ចវាវោ ឧបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ
 បច្ចយា តាយា ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ បច្ចយា ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ
 វត្ថុ បច្ចយា ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ បច្ចយា ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ
 ។ បេ ។ តាយា បច្ចយា តាយា ឧប្បជ្ឈតិ វត្ថុ
 បច្ចយា ឧបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ ឧបាទ័យ-
 ត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ បច្ចយា អនុបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា អនុបាទ័យ-
 ត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ ឧបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ
 បច្ចយា អនុបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ
 អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា អនុបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ
 បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ អនុបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ
 បច្ចយា អនុបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា អនុបាទ័យត្ថិកោ បដិច្ចវាវោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ
 តាយា ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ បច្ចយា ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

ឧបាទ័ន្ធត្រីកៈ បដិច្ចវារៈ

(២១៩) ឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
 ឧបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែកនឹងឧបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ខន្ធាងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយតន ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ
 ឧបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធាងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទ័ន្ធបា-
 ទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធាងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ។ អនុបាទ័ន្ធអនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទ័ន្ធអនុបាទានិយក្ខន្ធ
 ងាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
 អនុបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
 ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុចាទិន្ន-
 អនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ឯកំ ទន្ធិ បច្ចយា តយោ
 ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ បច្ចយា ទ្វេ ទន្ធា ។

(២២០) ឧចាទិន្នចាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នអនុ-
 ចាទានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អនុចាទិន្នអនុចា-
 ទានិយំ ឯកំ ទន្ធិញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ
 ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ទន្ធា ។
 ឧចាទិន្នចាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នចាទានិយញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា អនុចាទិន្នចាទានិយំ ឯកំ ទន្ធិញ្ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា ទ្វេ ទន្ធា ។

(២២១) ឧចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា
 អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្ប-
 ច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អនុចាទិន្នចាទានិយោ ទន្ធា ។
 ឧចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុចាទិន្នអនុ-
 ចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

(២២០) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្នបា-
ទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ផង
វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។ អនុបាទិន្នបាទា-
និយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
អនុបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង
វត្ថុផង ។

(២២១) អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្នបាទានិ-
យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នបាទានិ-
យក្ខន្ធាន័ឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌
ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ

ឧបាទ្ទន្តិកេ បដិច្ចវារោ

វត្ថុំ បច្ចយា អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយា ខន្ធា ។ អនុ-
 ចាទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុចាទិន្នាទានិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បច្ចយា ។ ឯកា
 បញ្ញា ។ អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា ។
 តិសេដ្ឋា បញ្ញា ។ ឧចាទិន្នាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នា-
 អនុចាទានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា . . . អធិបតីប្បច្ចយា ។
 អនុចាទិន្នាទានិយញ្ច អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយញ្ច
 ធម្មំ បច្ចយា . . . អធិបតីប្បច្ចយា ។ ឧចាទិន្នាទានិ-
 យញ្ច អនុចាទិន្នាទានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុ-
 ចាទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នាទានិយំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ
 ខន្ធា ។

[២២២] ឧចាទិន្នាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា
 ឧចាទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនុប្បច្ចយា ។
 បតីសតិ បច្ចយា វិត្តាវេតញ្ច ។ . . . អវិត្តប្បច្ចយា ។

ឧបាទិស្ថិតិៈ បច្ចយវារៈ

គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិន្ន-
 បាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។ មានបញ្ហា ១ ។ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នអនុ-
 បាទានិយធម៌ ។ មានបញ្ហា ៣ ។ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្នបាទានិយ-
 ធម៌ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង
 . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
 ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធ
 ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

[២២២] ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្នបាទានិយ-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនុប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យ ២២ បណ្ឌិត
 គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។ . . . ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២២៣] ហេតុយា ឯកាទស អារម្មណេ
 សត្ត អធិបតីយា នវ អនន្តេរ សត្ត សមនន្តេរ
 សត្ត សហជាតេ ឯកាទស អញ្ញាមញ្ញា សត្ត
 និស្សយេ ឯកាទស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ
 សត្ត អាសវនេ ន កម្មេ ឯកាទស វិចារតេ
 ឯកាទស អាហារេ ឯកាទស វេទ្យាយេ ឯកាទស
 ឈានេ ឯកាទស មត្តេ ឯកាទស សម្បយុត្តេ
 សត្ត វិប្បយុត្តេ ឯកាទស អត្ថិយា ឯកាទស
 នត្ថិយា សត្ត វគតេ សត្ត អវិគតេ ឯកាទស ។

[២២៤] ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ សត្ត ។
 សង្ខតំ ។ . . . អវិគតេ ឯកាទស ។ យថា
 កុសលត្ថិកេ គណនា ឯវំ គណេតញ្ច ។

អនុលោមំ ។

[២២៥] ឧចាទិន្នចានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា ឧចា-
 ទិន្នចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា
 អហេតុកំ ឧចាទិន្នចានានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា . . .
 អហេតុកប្បជិសន្តិក្ខណោ . . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
 មហាភូតំ . . . ចក្ខុវាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២២៣) វារៈ ១១ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ វារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ-
 ប្បដ្ឋាយ វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ វារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ វារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពា-
 ប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ
 វារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ វារៈ ៦ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១ ក្នុងអាហារប្ប-
 ដ្ឋាយ វារៈ ១១ ក្នុងតន្ត្រីប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ
 វារៈ ១១ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ វារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាយ វារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ
 វារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ វារៈ ១១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ ។

(២២៤) វារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . វារៈ ១១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ ក្នុងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២២៥) ឧបាទិនបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិនបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិនបាទានិយក្ខន្ធ
 ១ ដែលជាអហេតុកៈ . . . ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដ្ឋានិ . . . មហា-
 ក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ

កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា
 អហេតុកា ឧបាទ្ទន្តាទានិយា ខន្ធ ។ ឧបាទ្ទន្ត-
 ទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុបាទ្ទន្តាទានិយា
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកេ ឧបា-
 ទ្ទន្តាទានិយេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា អនុបាទ្ទន្តាទានិយា ខន្ធ
 វត្ថុំ បច្ចយា វិចីក្កាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ ។ ឧបាទ្ទន្តាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបា-
 ទ្ទន្តាទានិយោ ច អនុបាទ្ទន្តាទានិយោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ឧបាទ្ទន្តាទានិយំ
 ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ។ អនុបាទ្ទន្តាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុបាទ្ទន្ត-
 ាទានិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 អនុបាទ្ទន្តាទានិយំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ បេ ។ ពាហិវំ... អាហារស-
 មុដ្ឋានំ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ... ឯកំ មហាក្ខតំ ។ បេ ។
 រូបំ វិចីក្កាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធ បច្ចយា
 វិចីក្កាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

ឧបាទ័ន្ធតិកៈ បច្ចយវិរៈ

កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ឧបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធាន្ត-
 ឡាយ ដែលជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទ័ន្ធបាទានិ-
 យធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមដានុប ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធាន្ត
 ចាំងឡាយ ដែលជាអហេតុកៈ អនុបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធាន្តចាំងឡាយ
 ដែលជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ក្តី អនុ-
 បាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមដានុបក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងឧបាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធទ ដែលជាអហេតុកៈ ។ អនុបាទ័ន្ធបាទានិ-
 យធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមដានុបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងអនុ-
 បាទ័ន្ធបាទានិយក្ខន្ធទ ដែលជាអហេតុកៈ ។ បេ ។ ពាហិរូប . . .
 អាហារសមដានុប . . . ឧត្តសមដានុប . . . មហាក្ខត ១ ។ បេ ។
 រូប មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធាន្តចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧទាទិដ្ឋាទានិយំ ព្យា អនុទាទិដ្ឋាទានិយំ ព្យា ធម្មំ
 បច្ចយា អនុទាទិដ្ឋាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
 តុប្បច្ចយា អហេតុតេ ឧទាទិដ្ឋាទានិយេ ខន្ធ ច
 មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុជ្ឈានំ រូបំ អហេតុកំ
 អនុទាទិដ្ឋាទានិយំ ឯកំ ខន្ធព្យា វត្ថុញ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធព វត្ថុញ បច្ចយា ទ្វេ
 ខន្ធា វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធព ច
 វត្ថុញ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ ។

[២២៦] ឧទាទិដ្ឋាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា ឧទា-
 ទិដ្ឋាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។
 សង្ខតំ ។ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា ឧទាទិដ្ឋាទា-
 និយំ ឯកំ ខន្ធព បច្ចយា ។ ឧទាទិដ្ឋាទានិយំ
 ធម្មំ បច្ចយា អនុទាទិដ្ឋាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នអធិបតីប្បច្ចយា ឧទាទិដ្ឋាទានិយេ ខន្ធព បច្ចយា
 ចិត្តសមុជ្ឈានំ រូបំ វត្ថុ បច្ចយា អនុទាទិដ្ឋាទានិយោ
 ខន្ធា ។ ឧទាទិដ្ឋាទានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុទា-
 ទិដ្ឋាអនុទាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា
 វត្ថុ បច្ចយា អនុទាទិដ្ឋាអនុទាទានិយោ អធិបតី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្ទ-
 បាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធាន្តទាយ ដែលជាអហេតុកៈផង
 មហាក្ខត្តាទាយផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធ ១
 ដែលជាអហេតុកៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
 តាំងទាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

[២២៦] ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាមណប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ . . .
 ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធ ១ ។ អនុបាទិន្ទ-
 បាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
 អធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធាន្ត
 ទាយ អនុបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធាន្តទាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិន្ទ-
 អនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ អធិបតិ ជាអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

ឧបាទ្ទន្តិកានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបាទ្ទន្តិកានានិយោ
 ច អនុបាទ្ទន្តិកានានិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នអធិប-
 តិប្បច្ចយា ឧបាទ្ទន្តិកានានិយំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បេ ។ អនុ-
 បាទ្ទន្តិកានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា ។ ឯកា បញ្ញា ។
 អនុបាទ្ទន្តិកានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុបាទ្ទន្តិកានុ-
 បាទានិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អនុ-
 បាទ្ទន្តិកានានិយោ ខន្ធ បច្ចយា អនុបាទ្ទន្តិកានុ-
 បាទានិយោ អធិបតិ ។

(២២៧) ឧបាទ្ទន្តិកានានិយញ្ច អនុបាទ្ទន្តិកានុ-
 បាទានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុបាទ្ទន្តិកានានិយោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អនុបាទ្ទន្តិកានានិយោ
 ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា អនុបាទ្ទន្តិកានានិយោ
 អធិបតិ ។ ឧបាទ្ទន្តិកានានិយញ្ច អនុបាទ្ទន្តិ-
 កានានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុបាទ្ទន្តិកានានិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ឧបាទ្ទន្តិកានានិយោ
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

ឧបាទិស្សតិកៈ បច្ចយវារៈ

ឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិស្ស-
បាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិស្សបាទានិយក្ខន្ធ ១ ។ បេ ។ ពឹងផ្អែក
នឹងអនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ ។ មានបញ្ហា ១ ។ អនុបាទិស្សអនុបាទានិ-
យធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ជាអនុបាទិស្សអនុបាទានិយៈ ពឹងផ្អែកនឹង
អនុបាទិស្សអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយ ។

(២២៧) អនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិស្សបាទានិ-
យធម៌ផង អនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-
បតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ជាអនុបាទិស្សអនុបាទានិយៈ ពឹងផ្អែកនឹងអនុ-
បាទិស្សអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយផង វត្ថុផង ។ អនុបាទិស្សបាទានិ-
យធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិស្សបាទានិយធម៌
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិស្សបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយផង មហាក្ខត្តាទាន្តរាយផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនុចាទិន្នាណានិយំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ច វត្ថុកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។

[២២៨] ឧចាទិន្នាណានិយំ ធម្មំ បច្ចយា ឧចាទិន្នា-
ណានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនន្តរវ្យច្ចយា . . .
នសមនន្តរវ្យច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញវ្យច្ចយា នឧបនិស្ស-
យវ្យច្ចយា នបុរេជានវ្យច្ចយា នបច្ឆាជានវ្យច្ចយា
នអាសេវនវ្យច្ចយា ។

[២២៩] ឧចាទិន្នាណានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុ-
ចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មវ្យច្ចយា
វត្ថុ បច្ចយា អនុចាទិន្នាណានិយោ ចេតនា ។ ឧចា-
ទិន្នាណានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុចាទិន្នាអនុចាណិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មវ្យច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា កុសលា
អនុចាទិន្នាអនុចាណិយោ ចេតនា ។ អនុចាទិន្នា-
ណានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មវ្យច្ចយា អនុចាទិន្នាណានិយោ ខន្ធទេ
បច្ចយា អនុចាទិន្នាណានិយោ ចេតនា ពាហិរំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ពា ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២

ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

(២២៨) ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិនុបាទានិយធម៌

ទើបកើតឡើង ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ . . . ព្រោះនសមនន្តរប្បច្ច័យ

ព្រោះនអពាមពាប្បច្ច័យ ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ព្រោះនបុរេជាត-

ប្បច្ច័យ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ព្រោះនអារសវនប្បច្ច័យ ។

(២២៩) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិនុបាទានិយធម៌

ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិនុបាទានិយចេតនា ពឹង

ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិនុបាទានិយ-

ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិនុបាទានិយចេតនា

ជាភស្តុតាង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុ-

បាទិនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិនុបាទា-

និយចេតនា ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាងឡាយ ពាហិរូប . . .

អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ឧតុសម្មជ្ជានំ ឯកំ មហាក្កតំ
 បច្ចយា ។ អនុចានិទ្ធអនុចានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា
 អនុចានិទ្ធអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្ម-
 ប្បច្ចយា កុសលេ អនុចានិទ្ធអនុចានានិយេ ខន្ធ
 បច្ចយា អនុចានិទ្ធអនុចានានិយា ចេតនា ។
 ឧចានិទ្ធអនុចានានិយញ្ច អនុចានិទ្ធអនុចានានិយញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា អនុចានិទ្ធអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នកម្មប្បច្ចយា កុសលេ អនុចានិទ្ធអនុចានានិយេ
 ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា អនុចានិទ្ធអនុចានានិយា
 កុសលា ចេតនា ។ ឧចានិទ្ធអនុចានានិយញ្ច អនុ-
 ចានិទ្ធអនុចានានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុចានិទ្ធអនុចានានិ-
 យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា អនុចានិទ្ធអនុចា-
 នានិយេ ខន្ធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា អនុចានិទ្ធអនុចា-
 នានិយា ចេតនា ។

[២៣០] ឧចានិទ្ធអនុចានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា ឧចា-
 និទ្ធអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា
 អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា ។ ឧចានិទ្ធអ-
 នុចានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា អនុចានិទ្ធអនុចានានិយោ ធម្មោ

ឧបាទិស្ថិតិៈ បច្ចុប្បវាៈ

អាហារសម្បជានុប . . . ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្សត ១ ដែលមានរដូវជា
សម្បជាន ។ អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្ទអនុបាទា-
និយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្ទអនុបាទានិ-
យចេតនា ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយក្ខន្ធាងឡាយ ដែលជា
កុសល ។ អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយ-
ធម៌ផង អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្ប-
ច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយកុសលចេតនា ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្ទអនុ-
បាទានិយក្ខន្ធាងឡាយ ដែលជាកុសលផង វត្ថុផង ។ អនុបាទិន្ទ-
បាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្ទបាទានិ-
យធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្ទបាទានិយ-
ចេតនា ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធាងឡាយផង វត្ថុផង ។

(២៣០) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្សត ១ របស់ពួក
អសព្វសត្វ ។ អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អនុ-
 ចានិទ្ធុចានានិយា ខន្ធា ។ ឧចានិទ្ធុចានានិយំ
 ធម្មំ បច្ចយា អនុចានិទ្ធុអនុចានានិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា កុសលា
 អនុចានិទ្ធុអនុចានានិយា ខន្ធា ។ អនុចានិទ្ធុចានានិយំ
 ធម្មំ បច្ចយា . . . ឯកា បញ្ញា ។ អនុចានិទ្ធុអនុ-
 ចានានិយំ ធម្មំ បច្ចយា តីណិ ។ ឧចានិទ្ធុចា-
 នានិយញ្ច អនុចានិទ្ធុអនុចានានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 អនុចានិទ្ធុអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចា-
 កប្បច្ចយា ។ សន្និទ្ធិតំ ។ អនុចានិទ្ធុចានានិយញ្ច
 អនុចានិទ្ធុអនុចានានិយញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុចា-
 និទ្ធុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា ។
 សន្និទ្ធិតំ ។ ឧចានិទ្ធុចានានិយញ្ច អនុចានិទ្ធុចានានិ-
 យញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុចានិទ្ធុចានានិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា អនុចានិទ្ធុចានានិយំ
 ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធ
 ទាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែក
 នឹងឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អនុ-
 បាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ពឹង
 ផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ . . . មានបញ្ហា ១ ។ (ខន្ធ) ៣ ពឹងផ្អែក
 នឹងអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ។ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែក
 នឹងឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អនុបាទិន្នបាទានិយ-
 ធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អនុ-
 បាទិន្នបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្ន-
 បាទានិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែកនឹងអនុបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

[២៣១] ឧបាទ្ទន្តោនាទិយំ ធម្មំ បច្ចយា
 ឧបាទ្ទន្តោនាទិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាហារប្បច្ចយា
 . . . នសង្ខ្រិយប្បច្ចយា នឈានប្បច្ចយា នមក្កប្ប-
 ច្ចយា នសម្បយុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា
 នោនត្ថប្បច្ចយា នោវិគតប្បច្ចយា ។

[២៣២] នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណេ ន
 នអធិបតិយា អដ្ឋ នអនន្តរេ ន នសមនន្តរេ ន
 នអញ្ញមញ្ញេ ន នឧបទិស្សយេ ន នបុរោជិតេ សត្ត
 នបញ្ញាជានេ ឯកាទស នអាសេវនេ ឯកាទស
 នកម្មេ ន នវិចារកេ ទស នអាហារេ ទ្វេ
 នសង្ខ្រិយេ ទ្វេ នឈានេ ទ្វេ នមក្កេ បញ្ច នសម្ប-
 យុត្តេ ន នវិប្បយុត្តេ តីណី នោនត្ថយា ន
 នោវិគតេ ន ។ វិត្តារេន កណោតតំ ។

ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ន ។ សង្ខតំ ។

. . . នោវិគតេ ន ។ វិត្តារេន កណោតតំ ។

នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ចត្តារិ ។

សង្ខតំ ។ . . . អវិគតេ បញ្ច ។

ឧបាទ្បន្តិកៈ បច្ចុយវៈ

(២៣១) ឧបាទិសបាទានិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងឧបាទិសបាទានិយ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ . . . ព្រោះនតទ្រិយប្ប-
ច្ច័យ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ ព្រោះនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(២៣២) វារៈ ៥ ព្រះនរោត្តមប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនគរមុណ្យប្បជ្ញាយ វារៈ ៨ ក្នុងនគរជិតប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនគរនរោត្តមប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនសមនរោត្តមប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនអនាមព្វប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បជ្ញាយ វារៈ ៧ ក្នុងនបុរោជាតប្បជ្ញាយ វារៈ ១១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បជ្ញាយ វារៈ ១១ ក្នុងនអាសវនប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បជ្ញាយ វារៈ ១០ ក្នុងនវិបាកប្បជ្ញាយ វារៈ ២ ក្នុងនអាហារប្បជ្ញាយ វារៈ ២ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បជ្ញាយ វារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បជ្ញាយ វារៈ ៥ ក្នុងនមគ្គប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បជ្ញាយ វារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនោនត្ថប្បជ្ញាយ វារៈ ៦ ក្នុងនោត្ថិតប្បជ្ញាយ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដោយពិស្តារ ។

វារៈ ៦ ក្នុងការមណ្ឌប្បជ្ជយ ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 . . . វារៈ ៦ ក្នុងនោវិគតប្បជ្ជយ ។ បណ្ឌិតតប្បវាបំ ដោយ
 ពិស្តារ ។ វារៈ ៤ ក្នុងការមណ្ឌប្បជ្ជយ ព្រោះនរហតុប្បជ្ជយ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បជ្ជយ ។

និស្សយវិញ្ញា

(២៣៣) ឧបាទិក្ខុបាទានិយំ ធម្មំ និស្សយ
ឧបាទិក្ខុបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឧបាទិក្ខុបាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ និស្សយ តយោ
ខន្ធា តយោ ខន្ធ និស្សយ ។ សង្កតំ ។ បច្ច-
យវារោបិ និស្សយវារោបិ សទិសោ ។

និស្សយវិញ្ញា ។

សំសដ្ឋវិញ្ញា

(២៣៤) ឧបាទិក្ខុបាទានិយំ ធម្មំ សំសដ្ឋា
ឧបាទិក្ខុបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឧបាទិក្ខុបាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
តយោ ខន្ធ សំសដ្ឋា ឯកោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ
សំសដ្ឋា ទ្វេ ខន្ធា បដិសន្ធិកុណោ ឧបាទិក្ខុបា-
ទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធ សំសដ្ឋា ទ្វេ ខន្ធា ។ អនុបាទិក្ខុបាទានិយំ
ធម្មំ សំសដ្ឋា អនុបាទិក្ខុបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា អនុបាទិក្ខុបាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ សំសដ្ឋា ទ្វេ ខន្ធា ។

និស្សយវិវរៈ

(២៣៣) ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ អាស្រ័យឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យឧបាទិទ្ធបា-
ទានិយក្ខន្ធ ១ អាស្រ័យខន្ធ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ បច្ច័យវារៈក្តី
និស្សយវារៈក្តី មានសេចក្តីប្រហែល ។ គ្នា ។

ចប់ និស្សយវិវរៈ ។

សំសង្ខារៈ

(២៣៤) ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ច្រឡំដោយឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំដោយឧបាទិទ្ធបា-
ទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ១ ច្រឡំដោយខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ច្រឡំដោយខន្ធ ២
ខន្ធ ៣ ច្រឡំដោយឧបាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ
២ ច្រឡំដោយខន្ធ ២ ។ អនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ច្រឡំដោយអនុបា-
ទិទ្ធបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំដោយអនុបាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ច្រឡំដោយខន្ធ ២ ។

ឧបាទ័យត្ថិកេ សំសដ្ឋានិ

អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ធម្មំ សំសដ្ឋា អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ សំសដ្ឋា ទ្វេ ខន្ធា ។

[២៣៥] ហេតុយា តីណិ ។ សង្ខតំ ។ អធិ-
 បតិយា ទ្វេ អាសវនេ ទ្វេ វិចារេក ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។
 អវិគតេ តីណិ ។

យថា កុសលត្ថិកេ កណ្តា ឯវំ កណ្តាតញ្ច ។

អនុណមំ ។

[២៣៦] ឧចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ សំសដ្ឋា
 ឧចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ ឧចាទិន្នចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ សំសដ្ឋា ទ្វេ ខន្ធា អហេតុ-
 កប្បជិសន្ធិកុណា . . . ។ អនុចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ
 សំសដ្ឋា អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
 តុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនុចាទិន្នចាទានិយំ ឯកំ ខន្ធំ
 សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ សំសដ្ឋា ទ្វេ ខន្ធា

ឧបាទិស្សតិកៈ សំសង្ការៈ

អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ច្រឡំដោយអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំដោយអនុបាទិន្ទ-
អនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ច្រឡំដោយខន្ធ ២ ។

[២៣៥] វារៈ ៣ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ វារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ វារៈ ២ ក្នុង
វិបាកប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ វារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ ក្នុងកុសលត្ថិតៈដែរ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២៣៦] ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ច្រឡំដោយឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំដោយឧបាទិន្ទបាទា-
និយក្ខន្ធ ១ ដែលជាអហេតុកៈ ខន្ធ ២ ច្រឡំដោយខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃ
អហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។ អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ច្រឡំដោយអនុបា-
ទិន្ទបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
ដោយអនុបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ខន្ធ ២ ច្រឡំដោយខន្ធ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិចិត្តកិច្ចាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ សំសដ្ឋា
 វិចិត្តកិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។
 សង្ខតំ ។

នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា តីណិ

នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។

បច្ចនីយំ ។

[២៣៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណិ . . .
 នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ
 ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ . . . អវិគតេ ទ្វេ ។

សំសដ្ឋវិពោ ។

សម្មយុត្តវិពោ

[២៣៨] ឧបាទិដ្ឋុបាទានិយំ ធម្មំ សម្មយុត្តោ
 ឧបាទិដ្ឋុបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ហេតុយា តីណិ ។ សង្ខតំ ។ . . . អវិគតេ តីណិ ។
 សំសដ្ឋវិពោចិ សម្មយុត្តវិពោចិ សទិសោ ។

សម្មយុត្តវិពោ ។

អភិធម្មចិជិត អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិត្រិតា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធចាត្រឡាយ ដែលប្រកបដោយវិចិត្រិតា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
សេចក្តីបំប្រញ ។

វរៈ ២ ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ វរៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ

វរៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ចប់ បច្ចនីយ ។

(២៣៧) វរៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ...

វរៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយតុប្បដ្ឋយ ។ វរៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . វរៈ ២ ក្នុងអវិតត-
ប្បដ្ឋយ ។

ចប់ សំសង្ការៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ

(២៣៨) ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ប្រកបដោយឧបាទិន្នបាទានិ-
យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ វរៈ ៣ ក្នុងហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . វរៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ ។
សំសង្ការៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី មានសេចក្តីប្រហែល ។ គ្នា ។

ចប់ សម្បយុត្តវារៈ ។

បញ្ហាទី៣

(២៣៩) ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ ឧបាទិដ្ឋា-
ទានានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបាទិដ្ឋា-
ទានានិយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ កដត្តា
ច រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៤០) ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋា-
ទានានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៤១) ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ ឧបាទិដ្ឋា-
ទានានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋាទានានិយស្ស ច ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានក្ខ រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៤២) អនុបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋា-
ទានានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អនុបាទិដ្ឋាទានានិយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
ចិត្តសមុដ្ឋាធានក្ខ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

បញ្ញាវិវៈ

[២៣៩] ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធបាទានិយ-
ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទិទ្ធបាទានិយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកឧបាទិទ្ធបាទានិយហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកកងតារាបផង កងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤០] ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធបាទា-
និយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទិទ្ធបាទានិយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤១] ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធបាទានិ-
យធម៌ផង នៃអនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
ឧបាទិទ្ធបាទានិយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួក
ចិត្តមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤២] អនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធបាទា-
និយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនុបាទិទ្ធបាទានិយហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៤៣) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ហេតុ សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៤៤) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៤៥) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ច
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចា-
ទានិយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៤៦) ឧចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្ន-
ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សេត្វា វា បុត្តជនា វា ចត្តំ អនិច្ចតោ ទុត្ត-
តោ អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សនេនិ អភិ-
នន្តនិ តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ឈាន

(២៤៣) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនុបាទិន្នអនុបាទានិយ-
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៤៤) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនុបាទិន្នអនុបាទានិយហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៤៥) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ពួកអនុបាទិន្នអនុបាទានិយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង
នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៤៦) ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបាទានិយធម៌
ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ ពួកសេក្ខបគ្គលក្កី ពួកបថជនក្កី ពិចារណា
ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន មែនត្រេក-
អរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស

ឧបាទិដ្ឋានបញ្ចករ

ឧប្បជ្ជតិ កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ វិចារកោ តនា-
 រម្មណាតា ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . យានំ ជ្ជំ កាយំ . . .
 ឧបាទិដ្ឋានាទិយេ រូបេ . . . កន្ធោ រសេ ដោដ្ឋព្វេ
 វត្ថុំ . . . ឧបាទិដ្ឋានាទិយេ ខន្ធោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សនេនំ អភិធនំ តំ អារត្ត
 រតោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កុសលា-
 កុសលេ និរុទ្ធេ វិចារកោ តនារម្មណាតា ឧប្បជ្ជតិ
 ឧបាទិដ្ឋានាទិយំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ឧបា-
 ទិដ្ឋានាទិយំ កម្មាយតនំ . . . រសាយតនំ . . .
 ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២២៧] ឧបាទិដ្ឋានាទិយោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋា-
 នាទិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សនេ-
 នំ អភិធនំ តំ អារត្ត រតោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . យានំ ជ្ជំ កាយំ . . . ឧបាទិដ្ឋា-
 នាទិយេ រូបេ . . . កន្ធោ រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ . . .

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

កើតឡើង កាលកុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង
 ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ សោតៈ . . . ឃានៈ ជីវ្ហ កាយ . . .
 ពួកឧបាទ្ទន្តបាទានិយរូប . . . ភ្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ . . .
 ពិចារណាយើញច្បាស់ នូវពួកឧបាទ្ទន្តបាទានិយក្នុងទាំងឡាយ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រតៈ ប្រារព្ធនូវ
 ខន្ធទាំងនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើកុសល
 និងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍
 រូបាយតនៈ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 គន្ថាយតនៈ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ . . . រសាយតនៈ . . . ផោដ្ឋព្វាយ-
 តនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(២២៧) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណាយើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រតៈ ប្រារព្ធនូវចក្ខុ
 នោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង សោតៈ . . . ឃានៈ ជីវ្ហ
 កាយ . . . ពួកឧបាទ្ទន្តបាទានិយរូប . . . ភ្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧទាទិដ្ឋទាទានិយេ ខន្ធើ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ
 វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធនិ តំ អារត្ត រតោ
 ឧប្បជ្ជនិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជនិ ទិព្វេន ចក្កោ ឧទា-
 ទិដ្ឋទាទានិយំ រូបំ បស្សនិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
 ឧទាទិដ្ឋទាទានិយា ចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ ឧទា-
 ទិដ្ឋទាទានិយា ខន្ធើ ឥន្ទ្រិធាញ្ញាណស្ស ចេតោបរិ-
 យញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សនិញ្ញាណស្ស អនា-
 កតំសញ្ញាណស្ស អវជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៤៨] អនុទាទិដ្ឋទាទានិយោ ធម្មោ អនុទាទិដ្ឋ-
 ទាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទានំ ធាតុ សីលំ សមាធិត្វា ឧទោសថកម្មំ
 កត្វា តំ បច្ចវេក្ខនិ បុព្វេ សុចិណ្ឌានិ បច្ចវេក្ខនិ
 ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខនិ អរិយា តោត្រកុំ
 បច្ចវេក្ខនិ រោទានំ បច្ចវេក្ខនិ អរិយា បហំនេ
 កិលេសេ បច្ចវេក្ខនិ វិក្ខម៌តេ កិលេសេ បច្ច-
 វេក្ខនិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ឌោ កិលេសេ ជានន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវឧបាទិទ្ធ បាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន មែនត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវខ្លួនចំនែកនោះ
 ទើបកើតឡើង ទាមនស្ស កើតឡើង ឃើញ នូវឧបាទិទ្ធ បាទានិយរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដែលប្រកបដោយឧបាទិទ្ធ បាទានិយ-
 ចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ឧបាទិទ្ធ បាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ជា
 បច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វ
 និងសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(២៤៨) អនុបាទិទ្ធ បាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធ-
 បាទានិយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទាន
 សីល ធ្វើឧបាសថកម្ម ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវកុសល
 ចំនែកឡាយ ដែលខ្លួនធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញចាកឈាន
 ហើយពិចារណានូវឈាន ពួកអរិយបុគ្គល ពិចារណានូវគោត្រក្ខ ពិចារ-
 ណានូវវេទានៈ ពួកអរិយបុគ្គល ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលខ្លួនលះ
 បង់ហើយ ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង
 ច្បាស់ នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនធ្លាប់សន្សំទុកហើយ ក្នុងកាលមុន

អនុចាទិដ្ឋានានិយេ រូបេ . . . សន្នេ កន្ធិ រសេ
 ដោជ្ជេ . . . អនុចាទិដ្ឋានានិយេ ខន្ធិ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សនេន្តិ អភិទន្ធី
 តំ អារត្ត រតោ ឧប្បជ្ឈតំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតំ
 ដិព្វេន ចត្តា អនុចាទិដ្ឋានានិយេ រូបំ បស្សន្តិ
 ទិក្ខាយ សោតនាតុយា សន្និ សុណន្តិ ចេតោបរិ-
 យញ្ញោណោន អនុចាទិដ្ឋានានិយេ ចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្ត-
 ជានន្តិ អាត្មាសាមញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាត្មញ្ញាយតនំ នេវ-
 សញ្ញាសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុចាទិដ្ឋានានិយា ខន្ធិ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណស្ស ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណស្ស ចុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបតញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៤៩) អនុចាទិដ្ឋានានិយោ ធម្មោ ឧចាទិដ្ឋ-
 ានានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សេត្វា វា ចុប្បជ្ឈនា វា អនុចាទិដ្ឋានានិយេ រូបេ . . .

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវពួកអនុបាទិនុបាទានិយរូប . . . សំឡេង ភ្លឺន រស ផោដ្ឋព្វៈ . . .

ពិចារណាលើញច្បាស់ នូវអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាងឡាយ ថាមិន

ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រតៈ ប្រាវត្ត

នូវខ្លួននោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអរិយបុគ្គល

ឃើញនូវអនុបាទិនុបាទានិយរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង ដោយទិព្វ-

សោតធាតុ ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គល ដែលប្រកបដោយអនុបាទិនុបាទានិយចិត្ត

ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញា-

ណញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ

នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អនុបាទិនុ-

បាទានិយក្ខន្ធាងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិដញ្ញាណ

ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ

និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(២៤៩) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុ-

បាទានិយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកសេក្ខបុគ្គលក្តី ពួក

បុគ្គលក្តី (ពិចារណាលើញច្បាស់) នូវពួកអនុបាទិនុបាទានិយរូប . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សន្តោ កន្តោ រសេ ដោជ្ជោ . . . អនុចាទិន្ទ្យាទានិយេ
 ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្ស-
 នេន្តិ អភិនិច្ឆន្តិ តំ អារត្ត រតោ ឧប្បជ្ឈនិ នោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ឈនិ កុសលាកុសលេ ធូន្ធ វិចារតោ តនារម្ម-
 ណតា ឧប្បជ្ឈនិ អាកាសានញ្ចាយននកុសលំ វិញ្ញា-
 ណញ្ចាយននវិចារកស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាកិញ្ញញ្ចាយននកុសលំ នេសញ្ញាសញ្ញាយនន-
 វិចារកស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្ទ្យា-
 ទានិយំ រូចាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ចាយននំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥០) អនុចាទិន្ទ្យាអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្ទ្យាអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គស្ស ផលស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៥១) អនុចាទិន្ទ្យាអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្ទ្យាអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិតា មគ្គំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ
 បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វេ-
 ទានស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ . . . ពិចារណាយេញច្បាស់ នូវអនុបាទិន្ន-
បាទានិយក្ខន្ធាងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ
រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង
កាលបើកុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
អំពើនោះជាអារម្មណ៍ អាកាសានញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញា-
ណញាយតនវិបាក ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញាយតនកុសល
ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាក ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
រូបាយតនៈ ជាអនុបាទិន្នបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វ-
យតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(២៥០) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
មគ្គនិងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(២៥១) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នបាទា-
និយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល ចេញចាកមគ្គ
ពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន និព្វាន ជា
បច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រក្ខន្ធិវេទានៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

អរិយា ចេតោបរិយញ្ញាណាន អនុចាទិន្នអនុចាទា-
 និយចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អនុចាទិន្នអនុចាទា-
 និយា ខត្វា ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុ-
 ស្សតិញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អារដ្ឋនាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥២) ឧចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
 ទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ ចត្តំ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ
 អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . យានំ ជ្ឈំ កាយំ . . .
 ឧចាទិន្នចាទានិយេ រូបេ . . . កន្លៃ រសេ ផោដ្ឋព្វេ
 វត្ថុំ . . . ឧចាទិន្នចាទានិយេ ខន្ធទេ កុំ កត្វា
 អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ អនុចាទិន្នចាទានិយោ
 ធម្មោ អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិ-
 បតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ សមា-
 ធម៌ត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ បច្ចវេក្ខតិ
 បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ឈានា

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ពួកអរិយបុគ្គល ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដែលប្រកបដោយអនុបាទិន្ទអនុបាទា-
និយចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយក្ខន្ធាង្គឡាយ
ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វនិវាសានុស្ស-
តិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(២៥២) ឧបាទ្ទន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទបាទា-
និយធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍ធិបតិ គឺ បុគ្គលធ្វើ
ចក្ខុឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវចក្ខុនោះឲ្យជា
ទីគោរពហើយ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង សោតៈ . . . ឃានៈ
ជីវា កាយ . . . ពួកឧបាទិន្ទបាទានិយរូប . . . ភ្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ
រត្ន . . . បុគ្គល ធ្វើនូវឧបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធាង្គឡាយឲ្យជាទីគោរព
ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍ធិ-
បតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណ៍ធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន
សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយធ្វើនូវកុសលនោះឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ធ្វើនូវកុសលចាំឡាយ ដែលខ្លួនធ្លាប់សន្សំល្អហើយ
ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញចាកឈាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ សេក្វា តោ-
 ត្រកុំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ វេទានំ កុំ កត្វា បច្ច-
 វេក្ខតិ អនុចាទិន្នចាទានិយេ រូបេ . . . សន្នេ កន្ធុ
 រសេ ដោដ្ឋព្វេ . . . អនុចាទិន្នចាទានិយេ ខន្ធុ កុំ
 កត្វា អស្សនេតិ អភិវន្តតិ តំ កុំ កត្វា រកោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានត្វា រូចានំ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៣) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ និន្ទានំ មក្កស្ស ផលស្ស អធិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតាធិបតិ អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៤) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ហើយធ្វើនូវឈាននោះឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពួកសេក្ខបុគ្គល
 ធ្វើនូវគោត្រកូឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវវេទានៈឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកអនុបាទិនុបាទានិយរូប . . .
 សំឡេង ភ្លឺន រស ផោដ្ឋព្វៈ . . . ធ្វើនូវអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធ
 ទាំងឡាយឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវអំពើ
 នោះឲ្យជាទីគោរព ហើយទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតី គឺ អធិបតី ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៥៣) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុ-
 អនុបាទានិយធម៌ ដោយអធិប្បតិបច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតី និង
 សហជាតាធិបតី ។ ការម្សណាធិបតី គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
 មគ្គនិងផល ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ អធិ-
 បតី ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 អធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៥៤) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយ-
 ធម៌ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។

ឧបាសិទ្ធិកេ បញ្ញាវិហារ

អារម្មណាធិបតី អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ដលំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស
 វេទានស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហ-
 ជាតាធិបតី អនុចាទិន្នអនុចាទានិយាធិបតី ចិត្តស-
 មុដ្ឋាធាន រូចានំ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៥) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចា-
 ទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតាធិបតី អនុចាទិន្នអនុចាទានិយាធិបតី
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ្ច រូចានំ
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៦) ឧចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្ន-
 ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា ឧចាទិន្នចាទានិយា ខន្ធា បច្ឆិមានំ
 បច្ឆិមានំ ឧចាទិន្នចាទានិយានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បញ្ចវិញ្ញាណំ វិចាកមនោធាតុយា អនន្តរ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកមនោធាតុ វិចាកមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

អារម្មណាធិបតី គឺ ពួកអរិយបុគ្គល ចេញចាកមគ្គហើយ ធ្វើនូវមគ្គ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវផលឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារ-
 ណា ធ្វើនូវនិព្វានឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា និព្វាន ជាបច្ច័យ
 នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតី
 គឺ អធិបតី ជាអនុបាទិន្នអនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

[២៥៥] អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
 បាទានិយធម៌ផង អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតី ជាអនុបាទិន្នអនុបាទានិយៈ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិ-
 បតីប្បច្ច័យ ។

[២៥៦] ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបាទានិយ-
 ធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធមុន ។ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធគ្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បញ្ចវិញ្ញាណ
 ជាបច្ច័យ នៃវិបាកមនោធាតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ វិបាកមនោធាតុ
 ជាបច្ច័យ នៃវិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៥៧) ឧបាទិទ្គហនាទានិយោ ធម្មោ អនុបាទិទ្គ-
 ហនាទានិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ភវន្តំ ភវន្តោយ វិហាកមោទាវិញ្ញាណាតុក្កិរិយា
 មោទាវិញ្ញាណាតុយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៨) អនុបាទិទ្គហនាទានិយោ ធម្មោ អនុបា-
 ទិទ្គហនាទានិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា អនុបាទិទ្គហនាទានិយា ខន្ធា បច្ឆិមានំ
 បច្ឆិមានំ អនុបាទិទ្គហនាទានិយានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រតុស្ស អនុ-
 លោមំ វោទានស្ស ភវន្តោយ អនុបាទិទ្គហនាទានិ-
 យានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៩) អនុបាទិទ្គហនាទានិយោ ធម្មោ ឧបាទិទ្គ-
 ហនាទានិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ភវន្តោ បញ្ចន្តំ វិញ្ញាណានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនុបាទិទ្គហនាទានិយា ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៥៧) ឧបាទិទនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទនបាទានិយធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ កវ៌្មចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃការវដ្តនៈ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុកិរិយា ជាបច្ច័យ នៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(២៥៨) អនុបាទិទនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទនបាទានិយធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនុបាទិទនបាទានិយក្ខន្ធមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកអនុបាទិទនបាទានិយក្ខន្ធគ្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោមៈ ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ អនុលោមៈ ជាបច្ច័យ នៃរោទានៈ ការវដ្តនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកអនុបាទិទនបាទានិយក្ខន្ធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(២៥៩) អនុបាទិទនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទនបាទានិយធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ការវដ្តនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកបញ្ចវិញ្ញាណ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ឧបាទិទនបាទានិយក្ខន្ធាវ័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៦០] អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ តោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស អនុលោមំ
 ដលសមាបត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនំ ដលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៦១] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយា
 ទម្លា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយានំ
 ទម្លានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ដលស្ស
 ដលំ ដលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦២] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
 ទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ដលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស
 ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនន្តរ-
 ប្បច្ចយសទិសំ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២៦០) អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នអនុ-
បាទានិយធម៌ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ គឺ គោត្រភូ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
វេទនាៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ អនុលោមៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមា-
បត្តិ នេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល ដែលចេញចាកនិរោធ
ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ។

(២៦១) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នអនុ-
បាទានិយធម៌ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ គឺ ពួកអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធ
មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធភ្រោយ ។ ដោយ
អនន្តរវ្យច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ផល ជាបច្ច័យ នៃផល
ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ។

(២៦២) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបាទានិ-
យធម៌ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជានៈ ដោយ
អនន្តរវ្យច្ច័យ ។ ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបាទានិយ-
ធម៌ ដោយសមនន្តរវ្យច្ច័យ ។ ប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរវ្យច្ច័យដែរ ។

(២៦៣) ឧបាទិដ្ឋថា នាងិយោ ធម្មោ ឧបាទិដ្ឋ-
 ថា នាងិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បវេន បច្ចយោ
 ឧបាទិដ្ឋថា នាងិយោ ឯកោ ខន្ធោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ
 សហជាតប្បវេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបាទិដ្ឋថា នាងិយោ ឯកោ ខន្ធោ
 តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ កដត្តា ច រូថានំ សហជាតប្ប-
 វេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ កដត្តា
 ច រូថានំ ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធនំ ឯកំ មហាក្ខតំ
 តិល្លាន្នំ មហាក្ខតានំ តយោ មហាក្ខតា ឯកស្ស
 មហាក្ខតស្ស ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្វិន្នំ មហាក្ខតានំ មហា-
 ក្ខតា កដត្តារូថានំ ឧបាទារូថានំ សហជាតប្បវេន
 បច្ចយោ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។

(២៦៤) ឧបាទិដ្ឋថា នាងិយោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋ-
 ថា នាងិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បវេន បច្ចយោ
 ឧបាទិដ្ឋថា នាងិយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូថានំ
 សហជាតប្បវេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៦៣) ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធបាទានិ-
 យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ
 នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២
 ឧបាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកកងតារូបផង
 កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធ ២ ផង នៃពួកកងតារូបផង ខន្ធចាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ មហាក្ខត្ត ១ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត្ត ៣
 មហាក្ខត្ត ៣ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត្ត ១ មហាក្ខត្ត ២ ជាបច្ច័យ
 នៃមហាក្ខត្ត ២ មហាក្ខត្តចាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកងតារូប និងពួក
 ឧបាទារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាក្ខត្ត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។
 សេចក្តីចម្រើន ។

(២៦៤) ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធបាទា-
 និយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទិទ្ធបាទានិយក្ខន្ធ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជានុប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[២៦៥] ឧបាទ្ទន្តិកាទានិយោ ធម្មោ ឧបាទ្ទន្តិ-
 កាទានិយស្ស ច អនុបាទ្ទន្តិកាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទ្ទន្តិកាទានិយោ
 ឯកោ ខន្ធវា តិល្លាន្នំ ខន្ធជានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធវា
 ទ្ធិន្នំ ខន្ធជានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ សហជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦៦] អនុបាទ្ទន្តិកាទានិយោ ធម្មោ អនុបាទ្ទន្តិ-
 កាទានិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុបាទ្ទន្តិកាទានិយោ ឯកោ ខន្ធវា តិល្លាន្នំ ខន្ធជានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធវា ទ្ធិន្នំ ខន្ធជានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុបាទ្ទន្តិកាទានិយំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ មហាក្ខតា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ មហាក្ខតា ឧបាទានរូចានំ សហជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២៦៥) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តបាទានិយ-
 ធម៌ផង នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ឧបា-
 ទ្ទន្តបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(២៦៦) អនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តបា-
 ទានិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទ្ទន្តបាទានិយក្ខន្ធ ១
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ជាអនុបាទ្ទន្តបាទានិយៈ
 មហាក្ខតទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពាហិរូប...
 អាហារសមុដ្ឋានរូប... មហាក្ខត ១ ដែលមានរដូវជាសមុដ្ឋាន មហា-
 ក្ខតទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៦៧) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ទេ ខន្ធា ទិន្នំ ខន្ធានំ សហជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦៨) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានំ រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦៩) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស
 ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ទេ ខន្ធា ទិន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៦៧) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទា-
និយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(២៦៨) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នបា-
ទានិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធាន័-
ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(២៦៩) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នបា-
ទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួក
ចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២
ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(២៧០) អនុចាទិន្នាទានិយោ ច អនុចាទិន្ន-
អនុចាទានិយោ ច ធម្មា អនុចាទិន្នាទានិយស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្ន-
អនុចាទានិយា ខន្ធទា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានំ រូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧១) ឧចាទិន្នាទានិយោ ច អនុចាទិន្នា-
ទានិយោ ច ធម្មា អនុចាទិន្នាទានិយស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧចាទិន្នាទានិយា
ខន្ធទា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) ឧចាទិន្នាទានិយោ ធម្មា ឧចាទិន្ន-
ាទានិយស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧចាទិន្នាទានិយោ ឯកោ ខន្ធទា តិណ្ណន្នំ ខន្ធទានំ
អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធទា ទ្វិន្នំ ខន្ធទានំ
បដិសន្ធិត្ថុលោ ឧចាទិន្នាទានិយោ ឯកោ ខន្ធទា
តិណ្ណន្នំ ខន្ធទានំ វត្ថុស្ស ច ខន្ធទា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធទានំ
ឯកំ មហាក្ខតំ តិណ្ណន្នំ មហាក្ខតានំ ទ្វេ មហាក្ខតា
ទ្វិន្នំ មហាក្ខតានំ អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ។

ឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ

(២៧០) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ អនុ-
បាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយក្តី មហាក្ខត្តាទាន័ឡាយក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(២៧១) ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ឧបា-
ទិនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយក្តី មហាក្ខត្តាទាន័ឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(២៧២) ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយ-
ធម៌ ដោយអតោមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ៣ ដោយអតោមញ្ញប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ឧបាទិនុ-
បាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
ចាន័ឡាយ មហាក្ខត្ត ១ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត្ត ៣ មហាក្ខត្ត ២
ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត្ត ២ មហាក្ខត្ត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៧៣] អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុចាទិន្នចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ទ្វេ ខន្ធា ទ្ធិន្នំ ខន្ធានំ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ពាហិរំ . . .
 អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ ។

[២៧៤] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ទ្វេ ខន្ធា ទ្ធិន្នំ ខន្ធានំ ។

[២៧៥] ឧចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្ន-
 ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧចាទិន្នចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។ បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ឯកំ មហាក្ខតំ អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ឧចាទិន្នចាទានិយានំ ខន្ធានំ
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[២៧៣] អនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ ដោយអតោមពាប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ដោយអតោមពាប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ភាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋានរូប . . . មហាក្ខត ១ ដែលមានរដូវជាសមុដ្ឋាន ។

[២៧៤] អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ដោយអតោមពាប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ។

[២៧៥] ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មហាក្ខត ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចកាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធាង្គិយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៦] ឧបាទ្ទិស្តិកាណិយោ ធម្មោ អនុបាទ្ទិស្តិ-
កាណិយស្ស ធម្មស្ស និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបាទ្ទិស្តិកាណិយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ អនុបាទ្ទិស្តិកាណិ-
យានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៧] ឧបាទ្ទិស្តិកាណិយោ ធម្មោ អនុបា-
ទ្ទិស្តិអនុបាទ្ទិកាណិយស្ស ធម្មស្ស និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វត្ថុ អនុបាទ្ទិស្តិអនុបាទ្ទិកាណិយានំ ខន្ធានំ
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៨] ឧបាទ្ទិស្តិកាណិយោ ធម្មោ ឧបាទ្ទិស្តិ-
កាណិយស្ស ច អនុបាទ្ទិស្តិកាណិយស្ស ច ធម្មស្ស
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទ្ទិស្តិកាណិយោ
ឯកោ ខន្ធា តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ក
រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេ ខន្ធា ទ្ធិន្នំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ក រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៧៩] អនុបាទ្ទិស្តិកាណិយោ ធម្មោ អនុបា-
ទ្ទិស្តិកាណិយស្ស ធម្មស្ស ឯកោ បញ្ញា ។ អនុ-
បាទ្ទិស្តិអនុបាទ្ទិកាណិយោ ធម្មោ តិល្លា ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[២៧៦] ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទនបាទានិយធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទ្ទនបាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទនបាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] ឧបាទ្ទនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទនអនុបាទានិយធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទនអនុបាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៨] ឧបាទ្ទនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទនបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទ្ទនបាទានិយធម៌ផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទ្ទនបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៩] អនុបាទ្ទនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទនបាទានិយធម៌ មានបញ្ញា ១ ។ អនុបាទ្ទនអនុបាទានិយធម៌ មានបញ្ញា ៣ ។

(២៨០) ឧបាទិដ្ឋាបាទានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋា-
អនុបាទានិយោ ច ធម្មា អនុបាទិដ្ឋាអនុបាទានិយស្ស
ធម្មស្ស និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុបាទិដ្ឋា-
អនុបាទានិយោ ឯកោ ខន្ធទោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ
ខន្ធទានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធទោ ច វត្ថុ
ច ទ្ធិន្នំ ខន្ធទានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨១) អនុបាទិដ្ឋាបាទានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋា-
អនុបាទានិយោ ច ធម្មា អនុបាទិដ្ឋាបាទានិយស្ស
ធម្មស្ស និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុបាទិដ្ឋាអនុ-
បាទានិយោ ខន្ធទោ ច មហាក្កតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨២) ឧបាទិដ្ឋាបាទានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋាបា-
ទានិយោ ច ធម្មា អនុបាទិដ្ឋាបាទានិយស្ស ធម្មស្ស
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទិដ្ឋាបាទានិយោ
ខន្ធទោ ច មហាក្កតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុបាទិដ្ឋាបាទានិយោ
ឯកោ ខន្ធទោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធទានំ និស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធទោ ច វត្ថុ ច ទ្ធិន្នំ
ខន្ធទានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៨០) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ
អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយ
និស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ដោយ
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៨១) អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ អនុ-
បាទិន្ទអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយក្តី មហាក្ខត្តាវិជ្ជាយក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៨២) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ឧបា-
ទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយក្តី មហាក្ខត្តាវិជ្ជាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ អនុបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធ ១ ក្តី
វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ក្តី វត្ថុក្តី
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៨៣) ឧបាសិទ្ធពិញ្ញាណនិយោ ធម្មោ ឧបាសិទ្ធពិញ្ញា-
 ណនិយស្ស ធម្មស្ស ឧបាសិទ្ធស្សយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូប-
 និស្សយោ កាយិកំ សុខំ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧបាសិទ្ធស្សយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កាយិកំ ទុក្ខំ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស ឧត្ត កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស ភោជនំ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ ទុក្ខំ
 . . . ឧត្ត . . . ភោជនំ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ឧបាសិទ្ធស្សយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨២) ឧបាទិស្សតាទានិយោ ជាម្ចា អនុបាទិស្ស-
 តាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឧបាទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌបាទិស្សយោ អនុន្តរបាទិស្សយោ បកត្ថបាទិ-
 ស្សយោ ។ បកត្ថបាទិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧប-
 ាទិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧបាសដ-
 កម្មំ ករោតិ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ

ឧបាទិស្សតិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២៨៣) ឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ សេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ (ជាបច្ច័យ) នៃសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ រដូវ (ជាបច្ច័យ) នៃសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ភោជន (ជាបច្ច័យ) នៃសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ . . . សេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ . . . រដូវ . . . ភោជន ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៨៤) ឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើឈានឲ្យកើត ធ្វើវិបស្សនាឲ្យកើត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អភិញ្ញំ ឧប្បាទេតិ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ចាលាំ
 ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ឧត្ថំ . . .
 កោជនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ
 កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ ទុក្ខំ ឧត្ថំ . . .
 កោជនំ អនុចាទិន្ទាទានិយាយ សទ្ធាយ សីលស្ស
 សុតស្ស ចាគស្ស បញ្ញាយ រាគស្ស ទោសស្ស
 មោហស្ស មាទស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៥) ឧចាទិន្ទាទានិយោ ធម្មោ អនុចាទិន្ទ-
 អនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បកត្វបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧបនិ-
 ស្សាយ មក្កំ ឧប្បាទេតិ ជលសមាបត្តិ សមាបជ្ជតិ
 កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ឧត្ថំ . . . កោជនំ ឧបនិស្សាយ
 មក្កំ ឧប្បាទេតិ ជលសមាបត្តិ សមាបជ្ជតិ ។
 កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ឧត្ថំ . . .
 កោជនំ មក្កស្ស ជលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធ្វើអភិញ្ញាឲ្យកើត ធ្វើសមាបត្តិឲ្យកើត សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ បុគ្គល
 អាស្រ័យសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ . . . រដូវ . . . បុគ្គល អាស្រ័យ
 ភោជន ហើយឲ្យទាន បំបែកសង្ឃ សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ
 . . . សេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ រដូវ . . . ភោជន ជាបច្ច័យ នៃ
 អនុបាទិនុបាទានិយសទ្ធា នៃសីល សុត្តៈ ចាតៈ បញ្ញា វាតៈ ទោសៈ
 មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៨៥] ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបា-
 ទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ហើយធ្វើមគ្គឲ្យកើត
 ចូលកាន់ផលសមាបត្តិ អាស្រ័យសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ . . .
 រដូវ . . . អាស្រ័យភោជន ហើយធ្វើមគ្គឲ្យកើត ចូលកាន់ផលសមា-
 បត្តិ ។ សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ . . . សេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងកាយ . . . រដូវ . . . ភោជន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គនិងផលសមាបត្តិ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៨៦] អនុចាទិន្នាទានិយោ ធម្មោ អនុចាទិន្នា-
 ទានិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថប-
 និស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ អនុចាទិន្នាទានិយំ
 សទ្ធំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ
 ឧបាសដកម្មំ ករោតិ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ឧប្បាទេតិ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ
 ទាណំ ហនតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ
 កណ្ហាតិ អនុចាទិន្នាទានិយំ សីលំ . . . សុតំ
 ចាតំ បញ្ញំ រាគំ ទោសំ មោហំ មាណំ ទិដ្ឋិ បត្តនំ
 ឧតុំ កោដនំ . . . សេចាសនំ ឧបនិស្សយ . ទានំ
 ទេតិ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ ទាណំ ហនតិ សង្ឃំ
 ភិក្ខុតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ហាតិ អនុចាទិន្នា-
 ទានិយោ សទ្ធា . . . សីលំ សុតំ ចាតោ បញ្ញា
 រាគោ ទោសោ មោហោ មាណោ ទិដ្ឋិ បត្តនា ឧតុ
 កោដនំ . . . សេចាសនំ អនុចាទិន្នាទានិយាយ
 សទ្ធាយ . . . សីលស្ស សុតស្ស ចាតស្ស បញ្ញាយ
 រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មាណស្ស ទិដ្ឋិយា . . .

ឧបាទិស្សត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

[២៨៦] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិ-
 យធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្បាបនិស្ស័យ អនន្ត-
 រូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 អនុបាទិនុបាទានិយសទ្ធា ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឱ្យបាសថ-
 កម្ម ធ្វើឈានឲ្យកើត ធ្វើវិបស្សនាឲ្យកើត ធ្វើអភិញ្ញាឲ្យកើត ធ្វើសមា-
 បត្តិឲ្យកើត សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គល
 អាស្រ័យអនុបាទិនុបាទានិយសីល . . . សុតៈ ចាតៈ បញ្ញា រតៈ
 ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា វេជ្ជ ទិដ្ឋកោដន . . .
 អាស្រ័យសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ធ្វើសមាបត្តិឲ្យកើត សម្លាប់សត្វ
 បំបែកសង្ឃ ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ អនុបាទិនុបាទានិយសទ្ធា . . .
 សីលៈ សុតៈ ចាតៈ បញ្ញា រតៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តី
 ប្រាថ្នា វេជ្ជ កោដន . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិ-
 យសទ្ធា . . . នៃសីលៈ សុតៈ ចាតៈ បញ្ញា រតៈ ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស
 ឈានស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស ឈានស្ស ទេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយត-
 នស្ស បឋមំ ឈានំ ទុតិយស្ស អាតិញ្ញាញាយតនំ
 ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស ចាលាតិចាលោ ចាលា-
 តិចាតស្ស និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ។

[២៨៧] អនុចាទិន្នចាទានិយោ ឆម្មោ ឧចា-
 ទិន្នចាទានិយស្ស ឆម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុន្ត្របនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
 បកត្ថបនិស្សយោ អនុចាទិន្នចាទានិយំ សទ្ធិំ ឧប-
 និស្សយ អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិ-
 ម្ភលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុកោតិ អនុចាទិន្នចាទានិយំ សីលំ
 . . . ។ សង្ខតំ ។ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ អត្តានំ
 អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិម្ភលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុ-
 កោតិ អនុចាទិន្នចាទានិយា សទ្ធា . . . ។ សង្ខតំ ។
 សេនាសនំ កាយិកស្ស កុស្តស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលា-
 កុសលំ កម្មំ វិចាកស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន
 ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន
 ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ឈានទី ១ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឈានទី ២ អាកាញញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 បាណាតិបាត ជាបច្ច័យ នៃបាណាតិបាត និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ
 នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

(២៨៧) អនុបាទិនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនបាទ-
 និយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យអនុបាទិន្ទ-
 បាទានិយសុទ្ធ ហើយធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ ឲ្យក្តៅសព្វ រមែងរងទុក្ខ ដែល
 មានការស្វែងរកជាមូល អាស្រ័យអនុបាទិនបាទានិយសីល . . . ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . បុគ្គល អាស្រ័យសេនាសនៈ ហើយធ្វើខ្លួន
 ឲ្យក្តៅ ឲ្យក្តៅសព្វ រមែងរងទុក្ខ ដែលមានការស្វែងរកជាមូល អនុ-
 បាទិនបាទានិយសុទ្ធ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ សេនាសនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងកាយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលនិងអកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧបាទ្ទន្តិកេ បញ្ញាវាហ

(២៨៨) អនុចាទិន្នចាទានិយោ ឆម្មោ អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយស្ស ឆម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។
 បកត្ថបនិស្សយោ បឋមស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ បឋ-
 មស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទុតិយស្ស មគ្គស្ស តតិយស្ស មគ្គស្ស ចតុត្ថស្ស
 មគ្គស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៩) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឆម្មោ អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយស្ស ឆម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ
 បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ បឋមោ
 មក្កោ ទុតិយស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទុតិយោ មក្កោ តតិយស្ស មគ្គស្ស តតិយោ
 មក្កោ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស មក្កោ ផលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២៨៨) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុអនុបា-
 ទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូរនិស្ស័យ និង
 បកត្ថបូរនិស្ស័យ ។ បកត្ថបូរនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ១ ជាបច្ច័យ
 នៃមគ្គទី ១ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣
 និងមគ្គទី ៤ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៨៩) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុអនុ-
 បាទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បូរនិស្ស័យ
 អនន្តបូរនិស្ស័យ និងបកត្ថបូរនិស្ស័យ ។ បកត្ថបូរនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១
 ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ
 នៃមគ្គទី ៣ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល-
 សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៩០] អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បក-
ត្ថូបនិស្សយោ ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៩១] អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ៍រូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។
បកត្ថូបនិស្សយោ អរិយា មត្តំ ឧបនិស្សយ អនុ-
ប្បន្នំ សមាបត្តិ ឧប្បន្នំ ឧប្បន្នំ សមាបត្តិ
សមាបជ្ឈន្តំ សង្ខារ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ
វិបស្សន្តំ មត្តោ អរិយានំ អត្ថប្បជិសម្ពិទ្ធាយ ធម្មប្ប-
ជិសម្ពិទ្ធាយ និរុត្តិប្បជិសម្ពិទ្ធាយ បដិកាលាប្បជិសម្ពិ-
ទ្ធាយ ហោនាហោនកោសល្យស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៩២] ឧចាទិន្នាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្នា-
ទានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ
សេត្វា វា បុត្តជ្ឈនា វា ចក្ខុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៩០) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបា-
ទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យ
នៃសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៩១) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ-
មគ្គ ហើយធ្វើសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់
សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ពិចារណាលើញច្បាស់ នូវសំខារ
ទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃ
អត្ថប្បដិសម្ពិទ្ធា ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធា និរុត្តិប្បដិសម្ពិទ្ធា បដិកាណប្បដិសម្ពិទ្ធា
និងឋានាឋានកោសល្យ របស់ពួកព្រះអរិយៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៩២) ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌបុរេជាន
និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្សណ្ឌបុរេជាន គឺ ពួកសេក្ខបគលក្ខ
ពួកបុគ្គល ពិចារណាលើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ

ឧបាទ្ទន្តិកេ បញ្ញាវិហារោ

អនត្ថតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ
 អារត្តំ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កុស-
 លាកុសលេ និរុទ្ធេ វិចារោ តទារម្មណាតា ឧប្បជ្ជតិ
 សោតំ . . . យានំ ជ្ជំ កាយំ . . . ឧបាទិទ្ធិបាទា-
 និយេ រូបេ . . . កន្ធូ . . . រសេ . . . ដោដ្ឋព្វេ . . . វត្ថុ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ថតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ
 អភិនន្តន្តិ តំ អារត្តំ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ វិចារោ តទា-
 រម្មណាតា ឧប្បជ្ជតិ ឧបាទិទ្ធិបាទានិយំ រូបាយតនំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស ឧបាទិទ្ធិបាទានិយំ កន្ធូយតនំ . . .
 រសាយតនំ . . . ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កា-
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្ថុ ឧបាទិទ្ធិបាទានិយានំ ខន្ធានំ បុរេជាត-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ឧបាទិស្ថិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវចក្ខុនេះ ទើបកើត
 ឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើកុសលនិងអកុសល រលត់
 ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ (ពួកសេក្ខ-
 បុគ្គលនិងបុប្ផជន) ឥតារណាឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ . . យានៈ ដ៏រូ
 កាយ . . . នូវឧបាទិនបាទានិយរូបទាំងឡាយ . . . ភ្លិន . . . រស . . .
 ដោយដូច្នេះ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង
 កាលបើកុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
 អំពើនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ ជាឧបាទិនបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ គន្ថាយតនៈ ជាឧបាទិនបាទានិយៈ . . . រសាយតនៈ . . .
 ដោយដូច្នេះ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនបាទានិយក្ខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៩៣] ឧបាទិទ្គហនានិយោ ធម្មោ អនុបាទិទ្គ-
 ហនានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ
 ចត្តំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សា-
 ទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ
 វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អារត្ត រាតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចត្តា
 ឧបាទិទ្គហនានិយំ រូបំ បស្សន្តិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ
 អនុបាទិទ្គហនានិយានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

[២៩៤] ឧបាទិទ្គហនានិយោ ធម្មោ អនុបា-
 ទិទ្គអនុបាទានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ អនុបាទិទ្គអនុបាទានិយានំ
 ខន្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២៩៥] អនុបាទិទ្គហនានិយោ ធម្មោ អនុបាទិទ្គ-
 ហនានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អារម្មណបុរេជាតំ អនុបាទិទ្គហនានិយេ រូបេ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៧៣) ឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សាបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្សាបុរេជាន គឺ (ពួកសេក្ខបុគ្គល និងបុគ្គល) ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង (ពួកសេក្ខបុគ្គល និងបុគ្គល) ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវវេសាគៈ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង (ពួកព្រះអរិយៈ) ឃើញនូវឧបាទិស្សបាទានិយរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្សបាទានិយក្នុងទាំងឡាយ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(២៧៤) ឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្សអនុបាទានិយក្នុងទាំងឡាយ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(២៧៥) អនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សាបុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវអនុបាទិស្សបាទានិយរូបទាំងឡាយ . . .

ឧបទ្ទេសនិកេ បញ្ញាវិហារ

សន្តោ . . . កន្តោ . . . រសេ . . . ដោជ្ជត្វេ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សនេតិ អភិនន្តនិ
 តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជនិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជនិ
 ទិព្វេន ចក្កេនា អនុចាទិន្នាទានានិយំ រូបំ បស្សនិ
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ សុណាតិ ។

[២៩៦] អនុចាទិន្នាទានានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្នា-
 ទានានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណបុរេជានំ អនុចាទិន្នាទានានិយេ រូបេ . . . សន្តោ
 . . . កន្តោ . . . រសេ . . . ដោជ្ជត្វេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ វិបស្សនិ អស្សនេតិ អភិនន្តនិ តំ អារត្ត រាតោ
 ឧប្បជ្ជនិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជនិ កុសលាកុសលេ
 ជិវុទ្ធេ វិហាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជនិ អនុចាទិន្នា-
 ទានានិយំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជព្វាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៩៧] ឧចាទិន្នាទានានិយោ ច អនុចាទិន្នាទា-
 និយោ ច ធម្មោ ឧចាទិន្នាទានានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេ-
 ជានំ ។ អនុចាទិន្នាទានានិយំ រូបាយតនញ្ច ចក្កាយត-
 នញ្ច ចក្កវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

សំឡេង . . . ក្លិន . . . រស . . . ផោដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវផោដ្ឋព្វៈនោះ ទើប
 កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង (បុគ្គល) ឃើញនូវអនុបាទិនុបា-
 ទានិយរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ។

[២៩៦] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទា-
 និយធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណបុរេជាន គឺបុគ្គល
 ឃើញច្បាស់ នូវអនុបាទិនុបាទានិយរូបទាំងឡាយ . . . សំឡេង . . .
 ក្លិន . . . រស . . . ផោដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន
 រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវផោដ្ឋព្វៈទាំងនោះ ទើបកើត
 ឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើកុសលនិងអកុសល រលត់
 ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ
 ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

[២៩៧] ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស-
 ណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ រូបាយតនៈ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ
 ក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សង្ខតំ ។ អនុចាទិន្នចាទានិយំ ដោដ្ឋកាយតនក្កា
 កាយាយតនក្កា កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ អនុចាទិន្នចាទានិយំ រូចាយតនក្កា វត្ថុ
 ច ឧចាទិន្នចាទានិយានំ ខន្ធានំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ អនុចាទិន្នចាទានិយំ ដោដ្ឋកា-
 យតនក្កា វត្ថុ ច ឧចាទិន្នចាទានិយានំ ខន្ធានំ
 បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២៧៨] ឧចាទិន្នចាទានិយោ ច អនុចាទិន្នចា-
 ទានិយោ ច ធម្មា អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុ-
 បុរេជានំ ។ អនុចាទិន្នចាទានិយំ រូចាយតនក្កា
 វត្ថុ ច អនុចាទិន្នចាទានិយានំ ខន្ធានំ បុរេជាន-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ អនុចាទិន្ន-
 ចាទានិយំ ដោដ្ឋកាយតនក្កា វត្ថុ ច អនុចាទិន្នចា-
 ទានិយានំ ខន្ធានំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

សេចក្តីបំប្រញ ។ ផោដ្ឋញ្ចាយតនៈ ជាអនុបាទិនបាទានិយៈក្តី កាយាយ-
 តនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយវិរាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ
 ជាអនុបាទិនបាទានិយៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនបាទានិយក្ខន្ធាន័-
 ឡាយ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ផោដ្ឋញ្ចាយតនៈ
 ជាអនុបាទិនបាទានិយៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនបាទានិយក្ខន្ធាន័-
 ឡាយ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៩៨) ឧបាទិនបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិនបាទានិយធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនបាទានិយធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ រូបាយតនៈ ជាអនុបាទិន-
 បាទានិយៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ផោដ្ឋញ្ចាយតនៈ ជា
 អនុបាទិនបាទានិយៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនបាទានិយក្ខន្ធាន័-
 ឡាយ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

ឧបាទ្ទន្តិកេ បញ្ញាវិហារោ

[២៩៩] ឧបាទ្ទន្តិកាទានិនិយោ ធម្មោ ឧបាទ្ទន្តិ-
កាទានិនិយស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បន្ទាជាតា ឧបាទ្ទន្តិកាទានិនិយោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស ឧបាទ្ទន្តិកាទានិនិយស្ស កាយស្ស បន្ទាជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០០] ឧបាទ្ទន្តិកាទានិនិយោ ធម្មោ អនុបាទ្ទន្តិ-
កាទានិនិយស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បន្ទាជាតា ឧបាទ្ទន្តិកាទានិនិយោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស អនុបាទ្ទន្តិកាទានិនិយស្ស កាយស្ស បន្ទា-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០១] ឧបាទ្ទន្តិកាទានិនិយោ ធម្មោ ឧបាទ្ទន្តិ-
កាទានិនិយស្ស ច អនុបាទ្ទន្តិកាទានិនិយស្ស ច ធម្មស្ស
បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតា ឧបាទ្ទន្តិកា-
ទានិនិយោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧបាទ្ទន្តិកា-
ទានិនិយស្ស ច អនុបាទ្ទន្តិកាទានិនិយស្ស ច កាយស្ស
បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ

(២៩៩) ឧបាទិស្ថិតាទិនិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថិតាទិនិ-
 យធម៌ ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជ្ចាត គឺ ឧបាទិស្ថិតា-
 ទិនិក្ខន្ធាំណឡាយ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថិតាទិនិយកាយនេះ ដែល
 កើតមុន ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ ។

(៣០០) ឧបាទិស្ថិតាទិនិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្ថិតាទិនិ-
 និយធម៌ ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជ្ចាត គឺ ឧបាទិស្ថិតា-
 ទិនិក្ខន្ធាំណឡាយ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្ថិតាទិនិយកាយនេះ ដែល
 កើតមុន ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ ។

(៣០១) ឧបាទិស្ថិតាទិនិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថិតាទិនិយ-
 ធម៌ផង នៃអនុបាទិស្ថិតាទិនិយធម៌ផង ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ បានដល់
 បច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទិស្ថិតាទិនិក្ខន្ធាំណឡាយ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឧបាទិស្ថិតាទិនិយកាយនេះផង នៃអនុបាទិស្ថិតាទិនិយកាយនេះផង ដែល
 កើតមុន ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ ។

(៣០២) អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ឆម្មោ អនុចាទិន្នា-
 ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ខត្វា បុរេជាតស្ស
 សមស្ស អនុចាទិន្នាចាទានិយស្ស កាយស្ស បច្ឆាជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៣) អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ឆម្មោ ឧចាទិន្នា-
 ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ខត្វា បុរេជាតស្ស
 សមស្ស ឧចាទិន្នាចាទានិយស្ស កាយស្ស បច្ឆាជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៤) អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ឆម្មោ ឧចា-
 ទិន្នាចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នាចាទានិយស្ស ច
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
 អនុចាទិន្នាចាទានិយោ ខត្វា បុរេជាតស្ស សមស្ស
 ឧចាទិន្នាចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នាចាទានិយស្ស
 ច កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣០២) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទ-
 និយធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាត គឺ អនុបាទិនុបាទ-
 និយក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយកាយនេះ ដែល
 កើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៣០៣) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទ-
 និយធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាត គឺ អនុបាទិនុបា-
 ទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយកាយនេះ ដែល
 កើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៣០៤) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទ-
 និយធម៌ផង នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បាន
 ដល់បច្ឆាជាត គឺ អនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃឧបា-
 ទិនុបាទានិយកាយនេះផង នៃអនុបាទិនុបាទានិយកាយនេះផង ដែល
 កើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[៣០៥] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្ន-
ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បន្ទាជាតា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធា បុរេជា-
តស្ស ឥមស្ស ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស កាយស្ស បន្ទា-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៦] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បន្ទាជាតា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធា
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស កា-
យស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៧] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតា
អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
កាយស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៣០៥] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបា-
 ទានិយធម៌ ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជ្ចាត គឺ អនុបាទិនុ-
 អនុបាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ ។

[៣០៦] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុ-
 បាទានិយធម៌ ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជ្ចាត គឺ អនុបាទិនុ-
 អនុបាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ ។

[៣០៧] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុ-
 បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ
 បានដល់បច្ចាជ្ចាត គឺ អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបាទិនុបាទានិយកាយនេះផង នៃអនុបាទិនុបាទានិយកាយនេះផង
 ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជ្ចាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០៨] អនុចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ អនុចាទិន្នា-
 ណានិយស្ស ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា អនុចាទិន្នាណានិយោ ខន្ធា , បច្ឆិមានំ
 បច្ឆិមានំ អនុចាទិន្នាណានិយានំ ខន្ធានំ អាសវនប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ
 វេទានស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៩] អនុចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ អនុចា-
 ទិន្នាអនុចាណានិយស្ស ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស
 អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣១០] ឧចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្នា-
 ណានិយស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧចាទិន្នាណានិយោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ឧចាទិន្នា-
 ណានិយោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ចេតនា វត្ថុស្ស
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៣០៨] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ បានដល់អនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាវ្យាមុន។ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាវ្យាមុន ដោយការសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទនា: ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

[៣០៩] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្ខ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ វេទនា: ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

[៣១០] ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទិនុបាទានិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ឧបាទិនុបាទានិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកកងតារាបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

ឧបាទ្ទន្តិកេ បញ្ញាវិវា

[៣០០] ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ ឆម្មោ អនុបាទ្ទន្តិ-
 កាណិយស្ស ឆម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ
 ឆម្មោ ឧបាទ្ទន្តិកាណិយស្ស ច អនុបាទ្ទន្តិកាណិ-
 យស្ស ច ឆម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទ្ទន្តិ-
 កាណិយោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០១] អនុបាទ្ទន្តិកាណិយោ ឆម្មោ អនុបា-
 ទ្ទន្តិកាណិយស្ស ឆម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុបាទ្ទន្តិកាណិយោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០២] អនុបាទ្ទន្តិកាណិយោ ឆម្មោ ឧបា-
 ទ្ទន្តិកាណិយស្ស ឆម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នាមាខណ៌កា អនុបាទ្ទន្តិកាណិយោ ចេតនា វិចា-
 កានំ ឧបាទ្ទន្តិកាណិយានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៣១១] ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទ្ទន្តបាទានិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទ្ទន្តបាទានិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣១២] អនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទ្ទន្តបាទានិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣១៣] អនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណៈ គឺ អនុបាទ្ទន្តបាទានិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទ្ទន្តបាទានិយក្ខន្ធ ជាវិបាកផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០៤] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតា នាណខណ៌កា ។ សហជាតា
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណ៌កា
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ កុសលា ចេតនា វិចាគានំ
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោនំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣០៥] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៦] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស
 ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្ន-
 អនុចាទានិយោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៣១៤] អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានា-
ខណិកៈ ។ សហជាត គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយចេតនា ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ អនុបា-
ទិន្នអនុបាទានិយកុសលចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកអនុបាទិន្នអនុបាទានិ-
យក្ខន្ធ ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣១៥] អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នបា-
ទានិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយចេតនា ជា
បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣១៦] អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
អនុបាទិន្នអនុបាទានិយចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃ
ពួកចិត្តសមដានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣០៧] ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ ឧបាទិដ្ឋា-
 ទានានិយស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចារកោ ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ឯកោ ខន្ធនា តិណ្ឌន្នំ
 ខន្ធនំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនា ទ្វិន្នំ
 ខន្ធនំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុលោ
 វិចារកោ ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ឯកោ ខន្ធនា តិណ្ឌន្នំ
 ខន្ធនំ កដត្តា ច រូបានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធនា ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ កដត្តា ច រូបានំ វិចា-
 កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធនា វត្ថុស្ស វិចារកប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣០៨] ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋា-
 ទានានិយស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចារកោ ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ខន្ធនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៩] ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ ឧបា-
 ទិដ្ឋាទានានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋាទានានិយស្ស ច
 ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ឧបា-
 ទិដ្ឋាទានានិយោ ឯកោ ខន្ធនា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ

ឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវារៈ

(៣១៧) ឧបាទិស្ថិតិបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថិតិបាទានិ-
 ធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទិស្ថិតិបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាវិបាក ជា
 បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២
 ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ឧបាទិស្ថិតិបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធ ៣ ផង នៃពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣១៨) ឧបាទិស្ថិតិបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្ថិតិ-
 បាទានិយធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទិស្ថិតិបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ
 ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣១៩) ឧបាទិស្ថិតិបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថិតិ-
 បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិស្ថិតិបាទានិយធម៌ផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 គឺ ឧបាទិស្ថិតិបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធ ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
 វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២០) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិចារកា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឯកោ
 ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ខន្ធនំ ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២១) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចារកា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូបានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២២) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស
 ច ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកា
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូបានំ វិចារកប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនំ ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២
ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣២០) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធទ
ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធ ២ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣២១) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធទាំង-
ឡាយ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣២២) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធទ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ២ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

ឧបាទ្ទន្តិកេ បញ្ញាវិហ

(៣២៣) ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ ធម្មោ ឧបាទ្ទន្តិ-
 កាណិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបា-
 ទ្ទន្តិកាណិយោ អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
 កតត្ថា ច រូបានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបា-
 ទ្ទន្តិកាណិយោ កតត្ថីការោ អាហារោ ឧបាទ្ទន្តិ-
 កាណិយស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៤) ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ ធម្មោ អនុបាទ្ទន្តិ-
 កាណិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ អាហារា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ
 កតត្ថីការោ អាហារោ អនុបាទ្ទន្តិកាណិយស្ស
 កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៥) ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ ធម្មោ ឧបាទ្ទន្តិកា-
 និយស្ស ច អនុបាទ្ទន្តិកាណិយស្ស ច ធម្មស្ស អា-
 ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ អាហារា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣២៣) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត ដោយអាហារប្បច្ច័យ ពួកអាហារ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្តផង នៃពួកកង្ការបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ភពឡើងវិញហារ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣២៤) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្បជានរូប ដោយអាហារប្បច្ច័យ ភពឡើងវិញហារ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាអនុបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣២៥) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្តផង នៃពួកចិត្តសម្បជានរូបផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧតានិទ្ធោតានិយោ កត-
 ធឿកាវេ អាហារេ ឧតានិទ្ធោតានិយស្ស ច អនុ-
 តានិទ្ធោតានិយស្ស ច កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៣២៦) អនុតានិទ្ធោតានិយោ ឆម្ពោ អនុតានិទ្ធោ-
 តានិយស្ស ឆម្ពស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុតានិទ្ធោតានិយោ អាហារេ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូតានំ អាហារប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុតានិទ្ធោតានិយោ កតធឿកាវេ អាហា-
 រេ អនុតានិទ្ធោតានិយស្ស កាយស្ស អាហារប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៧) អនុតានិទ្ធោតានិយោ ឆម្ពោ ឧតានិទ្ធោ-
 តានិយស្ស ឆម្ពស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុតានិទ្ធោតានិយោ កតធឿកាវេ អាហារេ ឧតា-
 និទ្ធោតានិយស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតឡើង្គីរាហារ ជាឧបាទិនបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ
នៃកាយ ជាឧបាទិនបាទានិយៈផង ជាអនុបាទិនបាទានិយៈផង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ។

(៣២៦) អនុបាទិនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនបា-
ទានិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ អាហារ ជាអនុបាទិនបាទានិយៈ
ជាបច្ច័យ នៃព្វកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃព្វកចិត្តសម្បជានុប្បផង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ កតឡើង្គីរាហារ ជាអនុបាទិនបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃ
កាយ ជាអនុបាទិនបាទានិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣២៧) អនុបាទិនបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនបាទា-
និយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតឡើង្គីរាហារ ជាអនុបាទិន-
បាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិនបាទានិយៈ ដោយអាហា-
រប្បច្ច័យ ។

(៣២៨) អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្ន-
ចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្នចាទានិយោ
កតន្តីកាវេ អាហារវេ ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច កាយស្ស អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(៣២៩) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ អាហារវេ សម្ម-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣០) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ អាហារវេ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូចានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣១) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ច
ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុ-
ចាទានិយោ អាហារវេ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣២៨) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយ-
ធម៌ផង នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ភពឡើង-
រាហារ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិនុបាទា-
និយៈផង ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣២៩) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុអនុ-
បាទានិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ អាហារ ជាអនុបាទិនុអនុបាទា-
និយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣៣០) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុ-
បាទានិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ អាហារ ជាអនុបាទិនុអនុបាទា-
និយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣៣១) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទា-
និយធម៌ផង នៃអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ
គឺ អាហារ ជាអនុបាទិនុអនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣៣២] ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា ឧបាទិដ្ឋានានិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច កតឡីការោ អាហារោ ឧបាទិដ្ឋានានិយស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣៣] ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា អនុបាទិដ្ឋានានិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច កតឡីការោ អាហារោ អនុបាទិដ្ឋានានិយស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣៤] ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា ឧបាទិដ្ឋានានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋានានិយស្ស ច ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច កតឡីការោ អាហារោ ឧបាទិដ្ឋានានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋានានិយស្ស ច កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(ព្យាសន្ត) ឧបាទិទនបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិទនបាទានិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យ នៃឧបាទិទនបាទានិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិណ្ឌរា-
ហារ ជាឧបាទិទនបាទានិយៈក្តី ជាអនុបាទិទនបាទានិយៈក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយ ជាឧបាទិទនបាទានិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(ព្យាសន្ត) ឧបាទិទនបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិទនបាទានិយធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទនបាទានិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កត-
ទ្បិណ្ឌរាហារ ជាឧបាទិទនបាទានិយៈក្តី ជាអនុបាទិទនបាទានិយៈក្តី ជា
បច្ច័យ នៃកាយ ជាអនុបាទិទនបាទានិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(ព្យាសន្ត) ឧបាទិទនបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិទនបាទានិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យ នៃឧបាទិទនបាទានិយធម៌ផល នៃអនុបាទិទនបាទានិយធម៌ផល ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិណ្ឌរាហារ ជាឧបាទិទនបាទានិយៈក្តី ជាអនុបា-
ទិទនបាទានិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិទនបាទានិយៈផល ជាអនុ-
បាទិទនបាទានិយៈផល ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣៣៥) ឧបាទិដ្ឋាទានិយោ ឆម្ពោ ឧបាទិដ្ឋា-
 ទានិយស្ស ឆម្ពស្ស ស្រ្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបាទិដ្ឋាទានិយោ ស្រ្តិយា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ស្រ្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ ឧបា-
 ទិដ្ឋាទានិយោ ស្រ្តិយា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កដត្តា ច រូបានំ ស្រ្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ចក្កុដ្ឋិយំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយិដ្ឋិយំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស រូបដិវិត្តិយំ កដត្តារូបានំ ស្រ្តិយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣៦) ឧបាទិដ្ឋាទានិយោ ឆម្ពោ អនុបា-
 ទិដ្ឋាទានិយស្ស ឆម្ពស្ស ស្រ្តិយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ឧបាទិដ្ឋាទានិយោ ស្រ្តិយា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ ស្រ្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣៧) ឧបាទិដ្ឋាទានិយោ ឆម្ពោ ឧបាទិដ្ឋា-
 ទានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋាទានិយស្ស ច ឆម្ពស្ស
 ស្រ្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទិដ្ឋាទានិយោ
 ស្រ្តិយា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ ស្រ្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទិស្ថានៈ បញ្ញាវិវាទៈ

[៣៣៥] ឧបាទិស្ថានៈ ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថានៈ-
 ធម៌ ដោយសង្ខារបច្ច័យ គឺ ពួកសង្ខារ ជាឧបាទិស្ថានៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កដ ដោយសង្ខារបច្ច័យ ពួកសង្ខារ
 ជាឧបាទិស្ថានៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កដ នៃពួកកដត្តា-
 រូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយសង្ខារបច្ច័យ ចក្ខុសង្ខារ ជាបច្ច័យ
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយសង្ខារ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ រូបដីតិសង្ខារ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយសង្ខារបច្ច័យ ។

[៣៣៦] ឧបាទិស្ថានៈ ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្ថានៈ-
 ធម៌ ដោយសង្ខារបច្ច័យ គឺ ពួកសង្ខារ ជាឧបាទិស្ថានៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជានុរូប ដោយសង្ខារបច្ច័យ ។

[៣៣៧] ឧបាទិស្ថានៈ ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថានៈ-
 ធម៌ផង នៃអនុបាទិស្ថានៈ ធម៌ផង ដោយសង្ខារបច្ច័យ គឺ ពួក
 សង្ខារ ជាឧបាទិស្ថានៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កដ
 នៃពួកចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយសង្ខារបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៣៨) អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ អនុចាទិន្ន-
ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អនុចាទិន្នចាទានិយោ ឥន្ទ្រិយា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូចានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។

(៣៣៩) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឥន្ទ្រិយា សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤០) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឥន្ទ្រិយា ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានំ រូចានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤១) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ច
ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុ-
ចាទានិយោ ឥន្ទ្រិយា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានក្ខ រូចានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៣៣៨] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទ-
និយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៣៣៩] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុ-
អនុបាទានិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនុបា-
ទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៣៤០] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបា-
ទានិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនុបាទិនុអនុ-
បាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៣៤១] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបា-
ទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនុបាទិនុអនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្កន្តផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៣៤២) ឧបាទិស្ថានាទិយោ ឆម្មោ ឧបាទិស្ថា-
 នាទិយស្ស ឆម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបា-
 ទិស្ថានាទិយានិ ឈានង្គានិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កាលោ ឧបាទិស្ថា-
 នាទិយានិ ឈានង្គានិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កេត្តា ច រូបានំ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៣) ឧបាទិស្ថានាទិយោ ឆម្មោ អនុបាទិស្ថា-
 នាទិយស្ស ឆម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបាទិស្ថានាទិយានិ ឈានង្គានិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៤) ឧបាទិស្ថានាទិយោ ឆម្មោ ឧបាទិស្ថា-
 នាទិយស្ស ច អនុបាទិស្ថានាទិយស្ស ច ឆម្មស្ស
 ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទិស្ថានាទិយានិ ឈា-
 នង្គានិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបានំ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ័ន្ធត្រីកៈ បញ្ញាវារៈ

[៣៤២] ឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ អង្គឈានទាំងឡាយ ជាឧបាទ័ន្ធបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយឈានប្បច្ច័យ អង្គឈានទាំងឡាយ ជាឧបាទ័ន្ធបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ផង នៃពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយឈានប្បច្ច័យ ។

[៣៤៣] ឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ អង្គឈានទាំងឡាយ ជាឧបាទ័ន្ធបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយឈានប្បច្ច័យ ។

[៣៤៤] ឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទ័ន្ធបាទានិយធម៌ផង ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ អង្គឈានទាំងឡាយ ជាឧបាទ័ន្ធបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយឈានប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣៤៥] អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អនុចាទិន្នចាទានិយានិ ឈានត្ថានិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាទានេវ រូចានំ ឈានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៣៤៦] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយានិ ឈានត្ថានិ សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៧] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អនុចាទិន្នអនុចាទានិយានិ ឈានត្ថានិ ចិត្តសមុដ្ឋាទានំ
រូចានំ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៨] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស
ច ធម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្នអនុ-
ចាទានិយានិ ឈានត្ថានិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋាទានេវ រូចានំ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៥) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ អង្គឈានទាំងឡាយ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយឈានប្បច្ច័យ ។

(៣៤៦) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ អង្គឈានទាំងឡាយ ជាអនុបាទិនុអនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយឈានប្បច្ច័យ ។

(៣៤៧) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ អង្គឈានទាំងឡាយ ជាអនុបាទិនុអនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយឈានប្បច្ច័យ ។

(៣៤៨) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ អង្គឈានទាំងឡាយ ជាអនុបាទិនុអនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយឈានប្បច្ច័យ ។

(៣៩៩) ឧបាទិស្ថានានិយោ ឆម្មោ ឧបាទិស្ថា-
នានិយស្ស ឆម្មស្ស មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបា-
ទិស្ថានានិយានិ មក្កង្គានិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិត្ថុណា... ។

(៣៩០) ឧបាទិស្ថានានិយោ ឆម្មោ អនុបាទិស្ថា-
នានិយស្ស ឆម្មស្ស មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបា-
ទិស្ថានានិយានិ មក្កង្គានិ ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូបានំ
មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៩១) ឧបាទិស្ថានានិយោ ឆម្មោ ឧបាទិស្ថា-
នានិយស្ស ច អនុបាទិស្ថានានិយស្ស ច ឆម្មស្ស
មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបាទិស្ថានានិយានិ មក្ក-
ង្គានិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ្ច
រូបានំ មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៩២) អនុបាទិស្ថានានិយោ ឆម្មោ អនុ-
បាទិស្ថានានិយស្ស ឆម្មស្ស មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អនុបាទិស្ថានានិយានិ មក្កង្គានិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ្ច រូបានំ មក្កប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៤៩) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អង្គមគ្គទាំងឡាយ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយត្ថកកន្ធ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ កងខណៈ នៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៣៥០) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អង្គមគ្គទាំងឡាយ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។

(៣៥១) ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ផង ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អង្គមគ្គទាំងឡាយ ជាឧបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយត្ថកកន្ធ ផង នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។

(៣៥២) អនុបាទ្ទន្តអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អង្គមគ្គទាំងឡាយ ជាអនុបាទ្ទន្តបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយត្ថកកន្ធផង នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។

(៣៥៣) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយានិ មក្កង្គានិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៥៤) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អនុចាទិន្នអនុចាទានិយានិ មក្កង្គានិ ចិត្តសមុដ្ឋាហានំ
 រូចានំ មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៥៥) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស
 ច ធម្មស្ស មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនុចាទិន្ន-
 អនុចាទានិយានិ មក្កង្គានិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋាហានញ្ច រូចានំ មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៥៦) ឧចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្ន-
 ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ឧចាទិន្នចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធានំ តិណ្ណានំ ខន្ធានំ
 សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ខន្ធានំ ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ
 បដិសន្ធិត្ថុលោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

(៣៥៣) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
 អនុបាទានិយធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អង្គមគ្គទាំងឡាយ ជាអនុបាទិន្ន-
 អនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។

(៣៥៤) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នបា-
 ទានិយធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អង្គមគ្គទាំងឡាយ ជាអនុបាទិន្នអនុ-
 បាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។

(៣៥៥) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
 បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយមគ្គប្បច្ច័យ
 គឺ អង្គមគ្គទាំងឡាយ ជាអនុបាទិន្នអនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។

(៣៥៦) ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបាទានិយធម៌
 ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធទ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធភ
 ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ . . . ។

(៣៥៧) អនុចាទិន្ទចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្ទចាទានិយស្ស ធម្មស្ស សម្មយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុចាទិន្ទចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា
 តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ ។

(៣៥៨) អនុចាទិន្ទអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្ទអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស សម្មយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុចាទិន្ទអនុចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា
 តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ ។

(៣៥៩) ឧចាទិន្ទចាទានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្ទ-
 ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 បដិសន្ធិក្ខណោ ឧចាទិន្ទចាទានិយោ ខន្ធា កដត្តា-
 រូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ
 ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៣៩៧) អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធទ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធទ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទ ២ ។

(៣៩៨) អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធទ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធទ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទ ២ ។

(៣៩៩) ឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ សហជាត គឺ ឧបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកងតារូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ ចក្ខុយានៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ វត្ថុ ឧបាទិដ្ឋតាទានិយានំ ខន្ធនំ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧបាទិដ្ឋ-
 តាទានិយា ខន្ធិ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧបាទិដ្ឋតា-
 ទានិយស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៦០] ឧបាទិដ្ឋតាទានិយោ ឆន្ទោ អនុបាទិដ្ឋ-
 តាទានិយស្ស ឆម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ឧបា-
 ទិដ្ឋតាទានិយា ខន្ធិ វិត្តសមុដ្ឋាទានំ រូបានំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បុរេជាតំ វត្ថុ អនុបាទិដ្ឋ-
 តាទានិយានំ ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 បច្ឆាជាតា ឧបាទិដ្ឋតាទានិយា ខន្ធិ បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស អនុបាទិដ្ឋតាទានិយស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៦១] ឧបាទិដ្ឋតាទានិយោ ឆន្ទោ អនុបាទិដ្ឋ-
 អនុបាទានិយស្ស ឆម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 បុរេជាតំ វត្ថុ អនុបាទិដ្ឋអនុបាទានិយានំ ខន្ធនំ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធាវ័ន្យាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 ឯបច្ចាជាត គឺ ឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធាវ័ន្យាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
 នេះ ជាឧបាទិន្នបាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៦០] ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នបា-
 ទានិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
 នឹងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធាវ័ន្យាយ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធាវ័ន្យាយ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ឧបាទិន្នបាទានិយក្ខន្ធាវ័ន្យាយ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនុបាទិន្នបាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៦១] ឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នអនុបា-
 ទានិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធាវ័ន្យាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៦២] ឧទានិទ្ធិទានានិយោ ឆម្មោ ឧទានិទ្ធិ-
 ទានានិយស្ស ច អនុទានិទ្ធិទានានិយស្ស ច ឆម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា ឧទានិទ្ធិទា-
 នានិយោ ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧទានិទ្ធិទា-
 នានិយស្ស ច អនុទានិទ្ធិទានានិយស្ស ច កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៦៣] អនុទានិទ្ធិទានានិយោ ឆម្មោ អនុទានិទ្ធិ-
 ទានានិយស្ស ឆម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនុទានិទ្ធិទានា-
 និយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូបាធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនុទានិទ្ធិទានានិយោ ខន្ធោ បុរេ-
 ជាតស្ស ឥមស្ស អនុទានិទ្ធិទានានិយស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៦៤] អនុទានិទ្ធិទានានិយោ ឆម្មោ ឧទានិទ្ធិ-
 ទានានិយស្ស ឆម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា អនុទានិទ្ធិទានានិយោ ខន្ធោ បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស ឧទានិទ្ធិទានានិយស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទិស្ថិតៈ បញ្ញាវារៈ

[៣៦២] ឧបាទិស្ថិតាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថិតាទានិយៈធម៌ផង នៃអនុបាទិស្ថិតាទានិយធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ឧបាទិស្ថិតាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិស្ថិតាទានិយៈផង ជាអនុបាទិស្ថិតាទានិយៈផង ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៦៣] អនុបាទិស្ថិតាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្ថិតាទានិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ អនុបាទិស្ថិតាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ អនុបាទិស្ថិតាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនុបាទិស្ថិតាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៦៤] អនុបាទិស្ថិតាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថិតាទានិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ អនុបាទិស្ថិតាទានិយក្ខន្ធាំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិស្ថិតាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៦៥) អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ ឧចានិទ្ធិ-
 ចានានិយស្ស ច អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ច ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អនុចានិទ្ធិ-
 ចានានិយោ ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧចានិទ្ធិចា-
 នានិយស្ស ច អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ច កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៦) អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧចា-
 និទ្ធិចានានិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ខន្ធោ បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស ឧចានិទ្ធិចានានិយស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៧) អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចានិទ្ធិចានានិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនុ-
 ចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូចានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនុចានិទ្ធិ-
 អនុចានានិយោ ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនុចា-
 និទ្ធិចានានិយស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៣៦៥] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន គឺ អនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិនុបាទានិយៈផង ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈផង ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៦៦] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន គឺ អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិនុបាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៦៧] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និងបច្ចាជាន ។ សហជាន គឺ អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពាក្យចិត្តសមុទ្ទារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាន គឺ អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៦៨) អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយោ ឆម្មោ ឧចា-
 ទិន្នាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នាទានិយស្ស ច
 ឆម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
 អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 ឧចាទិន្នាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នាទានិយស្ស ច
 កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៩) ឧចាទិន្នាទានិយោ ឆម្មោ ឧចាទិន្នា-
 ទានិយស្ស ឆម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ
 ឧចាទិន្នាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ ឧចាទិន្នា-
 ទានិយោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូចានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
 មហាក្ខតា កដត្តារូចានំ ឧចាទានរូចានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ...មហាក្ខតា

ឧបាទ័ន្ធភិក្ខុៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៦៨) អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន អនុបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធាន្តទាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្ទបាទានិយៈផង ជាអនុបាទិន្ទបាទានិយៈផង ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៦៩) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន បុរេជាន បច្ចាជាន អាហារនិងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាន គឺ ឧបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ឧបាទិន្ទបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកកងត្ថារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃពួកកងត្ថារូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធាន្តទាយ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធាន្តទាយ មហាក្ខត ១... មហាក្ខតាទាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកងត្ថារូប និងឧបាទារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វសត្វ... មហាក្ខតាទាយ

កតត្ថា រូបាណំ ឧបាទានរូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បុរេជាតំ សេក្ខា វា បុថុជ្ជនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ
 ធុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ
 តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 កុសលាកុសលេ ធិរុទ្ធេ វិចារកោ តទារម្មណតា
 ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . យានំ ជ្ជំ កាយំ ឧបា-
 ទិន្នាទានិន្នយេ រូបេ គន្ធន្នេ រសេ ដោជ្ជន្នេ . . .
 វត្ថុំ អនិច្ចតោ ធុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ
 អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កុសលាកុសលេ ធិរុទ្ធេ
 វិចារកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ ឧបាទិន្នាទា-
 និន្នយំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ឧបាទិន្នាទានិន្នយំ
 គន្ធាយតនំ . . . រសាយតនំ . . . ដោជ្ជន្នាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ។ បេ ។ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ឧបា-
 ទិន្នាទានិន្នយានំ ឧទ្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា ឧបាទិន្នាទានិន្នយា ឧទ្ធា បុរេជាតស្ស
 តមស្ស ឧបាទិន្នាទានិន្នយស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ឧបាទិន្នាទានិន្នយោ កតត្ថីការោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកកងតារូប និងឧបាទារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត
 គឺ ពួកសេក្ខបុគ្គលក្តី ពួកបុគ្គលក្តី ពិចារណាយើញច្បាស់ នូវចក្ខុ
 ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើ
 កុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះ
 ជាអារម្មណ៍ (ពួកសេក្ខបុគ្គល និងបុគ្គលក្តី) ពិចារណាយើញច្បាស់ នូវ
 សោតៈ . . . ឃានៈ ដំរី កាយ ឧបាទិន្យបាទានិយរូបទាំងឡាយ
 ក្នុង រស ដោយដូច្នេះ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន
 រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង
 ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើកុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក
 ក៏កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ ជាឧបាទិន្យបាទានិយៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ គន្លាយតនៈ ជាឧបាទិន្យបាទានិយៈ...
 រសាយតនៈ... ដោយដូច្នេះ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុ-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្យបាទានិយក្នុងទាំងឡាយ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ឧបាទិន្យបាទានិយក្នុងទាំង-
 ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្យបាទានិយៈ ដែលកើត
 មុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ កតឡើងវិញហោរ ជាឧបាទិន្យបាទានិយៈ

អាហារោ ឧបាទិដ្ឋថាទានិយស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ រូបជីវិត្រ្ទិយំ កងត្តារូបាទំ អត្ថប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧០) ឧបាទិដ្ឋថាទានិយោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋ-
 ថាទានិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។ សហ-
 ជាតា ឧបាទិដ្ឋថាទានិយា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋាទានំ
 រូបាទំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ
 អភិនន្តន្តិ តំ អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . យានំ ជ្ជីវំ កាយំ ឧបាទិដ្ឋថាទា-
 និយេ រូបេ គន្ធិ រសេ ដោដ្ឋត្វេ . . . វត្ថំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ
 តំ អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន
 ចក្កំ ឧបាទិដ្ឋថាទានិយំ រូបំ បស្សតិ វត្ថំ អនុបា-
 ទិដ្ឋថាទានិយានំ ខន្ធាទំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិស្ថិតិៈបាទានិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ រូប-

ជីវិតិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដ្ឋតារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) ឧបាទិស្ថិតិៈបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្ថិតិៈបាទានិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត

និងអាហារ ។ សហជាត គឺ ឧបាទិស្ថិតិៈបាទានិយក្ខន្ធតាំងឡាយ

ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាតៈ

គឺ ពួកបុគ្គល ពិចារណាយើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ

មិនមែនខ្លួន រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ ទើប

កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង (ពួកបុគ្គល) ពិចារណាយើញច្បាស់

នូវសោតៈ...យានៈ ដ៏ក្តៅ កាយ ឧបាទិស្ថិតិៈបាទានិយរូបតាំងឡាយ ក្នុង

រស ផោដ្ឋព្វៈ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន រមែង

ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស

កើតឡើង (បុគ្គល) ឃើញ នូវឧបាទិស្ថិតិៈបាទានិយរូប ដោយទិព្វចក្ខុ

វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្ថិតិៈបាទានិយក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតា ឧបាទិដ្ឋាទានានិយា ខន្ធោ បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស អនុបាទិដ្ឋាទានានិយស្ស កាយស្ស អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ កត-
 ធឿកាវោ អាហារាវោ អនុបាទិដ្ឋាទានានិយស្ស កា-
 យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧០) ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋា-
 អនុបាទានិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរេជាតំ វត្ថុ អនុបាទិដ្ឋាអនុបាទានិយានំ ខន្ធនំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧២) ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ធម្មោ ឧបា-
 ទិដ្ឋាទានានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋាទានានិយស្ស ច
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ ។ សហជាតោ ឧបាទិដ្ឋាទានានិយោ ឯកោ
 ខន្ធនោ តិណ្ឌន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនោ ទ្ធិន្នំ ខន្ធនំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា ឧបាទិដ្ឋាទានានិយា ខន្ធោ បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស ឧបាទិដ្ឋាទានានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋាទា-
 និយស្ស ច កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបច្ឆាជាត គឺ ឧបាទិទ្ធុបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ជាអនុបាទិទ្ធុបាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ភពទ្បិណ្ឌ-
រាហរ ជាឧបាទិទ្ធុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាអនុបាទិទ្ធុបា-
ទានិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៣៧១] ឧបាទិទ្ធុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធុអនុ-
បាទានិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃអនុបាទិទ្ធុអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៣៧២] ឧបាទិទ្ធុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធុបាទានិ-
យធម៌ផង នៃអនុបាទិទ្ធុបាទានិយធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត បច្ឆាជាត និងអាហារ ។ សហជាត គឺ ឧបាទិទ្ធុ-
បាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃពួកចិត្ត-
សមដានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ឧបាទិទ្ធុបាទា-
និយក្ខន្ធាន្តរាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិទ្ធុបាទានិយៈផង
ជាអនុបាទិទ្ធុបាទានិយៈផង ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឧបាទ្ទន្តិកាណិយោ កតត្ថីកាវោ អាហារោ ឧត្តា-
ទ្ទន្តិកាណិយស្ស ច អនុបាទ្ទន្តិកាណិយស្ស ច
កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៣] អនុបាទ្ទន្តិកាណិយោ ធម្មោ អនុបា-
ទ្ទន្តិកាណិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។ សហជាតោ
អនុបាទ្ទន្តិកាណិយោ ឯកោ ខន្ធន្តំ ខន្ធន្តំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធន្តំ ខន្ធន្តំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ត្ថិល្លាន្តំ
មហាក្ខតានំ មហាក្ខតា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
ឧបាទានរូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហិរំ . . .
អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ។
បុរេជាតំ អនុបាទ្ទន្តិកាណិយេ រូបេ . . . សន្តេ កន្តេ
រសេ . . . ដោដ្ឋព្វោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ
វិបស្សនី អស្សាទេនី អភិទន្ធនី តំ វារត្ត វតោ
ឧប្បជ្ឈនី ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈនី ទិព្វេន ចក្ខុវា អនុ-
បាទ្ទន្តិកាណិយំ រូបំ បស្សនី ទិព្វាយ សោតនាតុយា
សន្នំ សុណាតិ ។ បច្ឆាជាតា អនុបាទ្ទន្តិកាណិយោ

ឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ

កតឡើងវិញវាហារ ជាឧបាទិស្ថិតិបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិស្ថិតិ-
បាទានិយៈផង ជាអនុបាទិស្ថិតិបាទានិយៈផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

[៣៧៣] អនុបាទិស្ថិតិបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិស្ថិតិ-
បាទានិយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត
និងអាហារ ។ សហជាត គឺ អនុបាទិស្ថិតិបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
មហាក្ខត១ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ៣ មហាក្ខតទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ឧបាទារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ពាហិរូប . . .
អាហារសមុដ្ឋានរូប . . . មហាក្ខត១ មានរដូវជាសមុដ្ឋាន ។ ឯបុរេ-
ជាត គឺ បុគ្គល ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវអនុបាទិស្ថិតិបាទានិយរូប
ទាំងឡាយ . . . សំឡេង ក្លិន រស . . . នូវដោដ្ឋព្វៈ ថា
មិនឡើង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន មែនត្រេកអរ រីករាយ រតៈ
ប្រារព្ធ នូវដោដ្ឋព្វៈនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង
បុគ្គល ឃើញនូវអនុបាទិស្ថិតិបាទានិយរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ស្តាប់សំឡេង
ដោយទិព្វសាតធាតុ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត អនុបាទិស្ថិតិបាទានិយក្ខន្ធទាំងឡាយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនុចាទិន្នាណានិយស្ស
កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុចាទិន្នា-
ណានិយោ កតធឿកាវេ អាហារេ អនុចាទិន្នាណា-
និយស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៤) អនុចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នាណានិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។ បុរេជាតំ អនុចា-
ទិន្នាណានិយេ រូបេ . . . សន្នេ កន្ធន្នេ រសេ . . .
ដោដ្ឋព្វេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ
អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ
នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កុសលាកុសលេ ធិរុទ្ធ
វិចារកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ អនុចាទិន្នាណា-
និយំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ
កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
ជាតា អនុចាទិន្នាណានិយោ ខន្ធ បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស ឧចាទិន្នាណានិយស្ស កាយស្ស អត្ថប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុចាទិន្នាណានិយោ កតធឿ-
កាវេ អាហារេ ឧចាទិន្នាណានិយស្ស កាយស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិក្ការាហារ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ
នៃកាយ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិ-
យធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត បច្ចាជាត និងភាហារ ។
បុរេជាត គឺ បុគ្គល ពិចារណាយេញច្បាស់ នូវអនុបាទិនុបាទានិ-
យរូបទាំងឡាយ . . . សំឡេង ភ្លឺន រស . . . នូវដោដ្ឋព្វៈ ថាមិន
ឡើង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន មែនព្រឹត្តកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ
នូវដោដ្ឋព្វៈនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង កាលបើ
កុសលនិងអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះ
ជាភារម្មណ៍ រូបាយភនៈ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុ-
វិញ្ញាណ ដោដ្ឋព្វាយភនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្ប-
ច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ អនុបាទិនុបាទានិយក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ជាឧបាទិនុបាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
កតទ្បិក្ការាហារ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបា-
ទិនុបាទានិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឧបាទ្ទន្តិកេ បញ្ញាវិហ

[៣៧៥] អនុចាទិន្នចាទានិយោ ឆម្មោ ឧចា-
 ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
 ឆម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។
 បច្ឆាជាតា អនុចាទិន្នចាទានិយោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស
 តមស្ស ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចា-
 និយស្ស ច កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អនុចាទិន្នចាទានិយោ កតទ្បីកាវេ អាហារវេ
 ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
 កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៦] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឆម្មោ អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយស្ស ឆម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ណានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា
 ទិន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៧] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឆម្មោ ឧចា-
 ទិន្នចាទានិយស្ស ឆម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធា បុរេជា-
 តស្ស តមស្ស ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ចករៈ

[៣៧៥] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ផង ដោយអត្ថប្បច័យ បានដល់បច្ចាជានិ និងអាហារ ។ បច្ចាជានិ គឺ អនុបាទិនុបាទានិយក្ខន្ធាន្ត ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិនុបាទានិយៈផង ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈផង ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច័យ ។ កតឡើងអាហារ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិនុបាទានិយៈផង ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈផង ដោយអត្ថប្បច័យ ។

[៣៧៦] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ដោយអត្ថប្បច័យ គឺ អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធទ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ដោយអត្ថប្បច័យ ។

[៣៧៧] អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយអត្ថប្បច័យ បានដល់បច្ចាជានិ គឺ អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្ត ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិនុបាទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៣៧៨) អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នាទានិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនុចា-
ទិន្នាអនុចាទានិយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបានំ អត្ថ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនុចាទិន្នាអនុចា-
ទានិយោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនុចាទិន្នាទា-
និយស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៩) អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយស្ស ច
ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ ។ សហជាតា អនុចាទិន្នាអនុចាទានិយោ
ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
ឧចាទិន្នាទានិយស្ស ច កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តយោ ខន្ធា ឯកស្ស ខន្ធស្ស បុរេជា-
តស្ស ឥមស្ស ឧចាទិន្នាទានិយស្ស ច កាយស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទេ ខន្ធា ទិន្នំ ខន្ធានំ
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧចាទិន្នាទានិយស្ស ច
កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៧៨) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និវបច្ចាជាត ។
សហជាត គឺ នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយ ជាបច្ច័យ នៃ
ពុកចិត្តសមុប្បាទរូបដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ អនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តរាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនុបាទិន្នបា-
ទានិយៈ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៣៧៩) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត និវបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ អនុបាទិន្ន-
អនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃកាយនេះ ជា
ឧបាទិន្នបាទានិយៈ ដែលកើតមុនផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ១ ផង នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្នបាទានិយៈ
ដែលកើតមុនផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២
ផង នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្នបាទានិយៈ ដែលកើតមុនផង ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៣៨០) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ចាជាតំ ។ សហជាតោ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ
 ឯកោ ខន្ធនោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ តយោ ខន្ធនោ ឯកស្ស
 ខន្ធស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនោ ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតោ អនុ-
 ចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធនោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
 កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ តយោ ខន្ធនោ
 ឯកស្ស ខន្ធស្ស បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនុចាទិន្ន-
 ចាទានិយស្ស ច កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធនោ ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនុ-
 ចាទិន្នចាទានិយស្ស ច កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៨០) អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទ-
 បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត នឹង បច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ អនុបាទិន្ទ-
 អនុបាទានិយក្ខន្ធទ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ១ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ អនុបាទិន្ទ-
 អនុបាទានិយក្ខន្ធទ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃកាយនេះ ជាអនុបា-
 ទិន្ទបាទានិយៈ ដែលកើតមុនផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ជាបច្ច័យ
 នៃខន្ធ ១ ផង នៃកាយនេះ ជាអនុបាទិន្ទបាទានិយៈ ដែលកើតមុនផង
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង នៃកាយនេះ ជា
 អនុបាទិន្ទបាទានិយៈ ដែលកើតមុនផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

[៣៨០] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អនុ-
ចាទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស
ច កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨២] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុ-
ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតោ អនុចា-
ទិន្នអនុចាទានិយោ ឯកោ ខន្ធោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុ-
ចាទិន្នចាទានិយស្ស ច កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តយោ ខន្ធោ ឯកស្ស ខន្ធស្ស បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស ឧចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទា-
និយស្ស ច កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
ខន្ធោ ទ្ធិន្នំ ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៨១) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បាន
ដល់បច្ចាជ្ជាត គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធាវ្យាយ ជាបច្ច័យ នៃ
កាយនេះ ជាឧបាទិន្នបាទានិយៈផង ជាអនុបាទិន្នបាទានិយៈផង ដែល
កើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៣៨២) អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ន-
បាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នអនុបាទា-
និយធម៌ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជ្ជាត និងបច្ចាជ្ជាត ។
សហជ្ជាត គឺ អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ផង នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង ជាអនុបាទិន្នបាទានិយៈ
ផង ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ១ ផង នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្នបាទានិយៈផង ជាអនុបាទិន្នបា-
ទានិយៈផង ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ២ ផង នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្នបាទានិយៈផង ជាអនុបាទិន្នបាទា-
និយៈផង ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

ឧបទ្ទិស្តិកេ បញ្ញាវិព

[៣៨៣] ឧបាទ្ទិស្តិកាទានិយោ ច អនុបាទ្ទិស្តិ-
 កាទានិយោ ច ធម្មា ឧបាទ្ទិស្តិកាទានិយស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតំ ឥន្ទ្រិយំ ។ បច្ឆា-
 ជាតា អនុបាទ្ទិស្តិកាទានិយោ ខន្ធោ ច រូបជីវិត្ត្រិ-
 យញ្ច កេដត្តារូបាទំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៤] ឧបាទ្ទិស្តិកាទានិយោ ច អនុបាទ្ទិស្តិ-
 កាទានិយោ ច ធម្មា អនុបាទ្ទិស្តិកាទានិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតោ អនុបាទ្ទិស្តិកាទានិយោ ឯកោ
 ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធាទំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តយោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច ឯកស្ស ខន្ធស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុ ច ទ្វិន្នំ
 ខន្ធាទំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៥] អនុបាទ្ទិស្តិកាទានិយោ ច អនុបាទ្ទិស្តិ-
 កាទានិយោ ច ធម្មា ឧបាទ្ទិស្តិកាទានិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។
 បច្ឆាជាតា អនុបាទ្ទិស្តិកាទានិយោ ខន្ធា ច អនុបា-
 ទ្ទិស្តិកាទានិយោ កតតធឿកាវេ អាហារាវេ ច ឧបាទ្ទិស្តិ-
 កាទានិយស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៨៣) ឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ ឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ
ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យ
និងត្រ័យ ។ បច្ច័យ គឺ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ
ក៏ រូបវិគ្គ័យក៏ ជាបច្ច័យ នៃពួកកងតារាប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៣៨៤) ឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ ឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ
ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ
យក្ខ ១ ក៏ វត្ថុក៏ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣
ក៏ វត្ថុក៏ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ១ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ក៏ វត្ថុក៏
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៣៨៥) អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ
ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ ឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យ
ជាត និងអាហារ ។ បច្ច័យ គឺ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ
តាំងឡើយក៏ កតត្ថិកៈ ជាអនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ អនុបាទ័ន្ធភ្និកៈ ជាបច្ច័យ
នៃកាយ ជាឧបាទ័ន្ធភ្និកៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣៨៦] អនុចាទិន្នាទានិយោ ច អនុចាទិន្ន-
 អនុចាទានិយោ ច ធម្មា អនុចាទិន្នាទានិយស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ ។ សហជាតា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធ
 ច មហាភូតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ
 ខន្ធ ច អនុចាទិន្នាទានិយោ កតត្ថឡីកាហោ អាហារ-
 ហោ ច អនុចាទិន្នាទានិយស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៣៨៧] អនុចាទិន្នាទានិយោ ច អនុចាទិន្ន-
 អនុចាទានិយោ ច ធម្មា ឧចាទិន្នាទានិយស្ស ច
 អនុចាទិន្នាទានិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។ បច្ឆាជាតា អនុចា-
 ទិន្នអនុចាទានិយោ ខន្ធ ច អនុចាទិន្នាទានិយោ
 កតត្ថឡីកាហោ អាហារហោ ច ឧចាទិន្នាទានិយស្ស
 ច អនុចាទិន្នាទានិយស្ស ច កាយស្ស អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

[៣៧៦] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិនុបាទានិយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហ-

ជាត បច្ចាជាត និងអាហារ ។ សហជាត គឺ អនុបាទិនុអនុ-

បាទានិយក្ខន្ធាន្តទាយក្តី មហាក្ខត្តទាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក

ចិត្តសមដានុប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ អនុបាទិនុ-

អនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តទាយក្តី កតទ្បិញ្ញាហារ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈក្តី

ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

[៣៧៧] អនុបាទិនុបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិនុអនុបាទានិយធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិនុបាទានិយៈធម៌ផង នៃអនុបាទិនុបាទានិយៈធម៌ផង

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត និងអាហារ ។ បច្ចាជាត គឺ

អនុបាទិនុអនុបាទានិយក្ខន្ធាន្តទាយក្តី កតទ្បិញ្ញាហារ ជាអនុបាទិនុ-

បាទានិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិនុបាទានិយៈផង ជាអនុបា-

ទិនុបាទានិយៈផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(ក៧៨) ឧបាទ្ទិស្តិកាណាមិយោ ច អនុបាទ្ទិស្តិ-
 កាណាមិយោ ច ធម្មា ឧបាទ្ទិស្តិកាណាមិយស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
 វត្ថុនិយំ ។ បុរេជាតំ អនុបាទ្ទិស្តិកាណាមិយំ រូបាយតនញ្ច
 ចក្កាយតនញ្ច ចក្កវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ សង្ខតំ ។ អនុបាទ្ទិស្តិកាណាមិយំ ដោដ្ឋញ្ច-
 យតនញ្ច កាយាយតនញ្ច កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុបាទ្ទិស្តិកាណាមិយំ រូបាយ-
 តនញ្ច វត្ថុ ច ឧបាទ្ទិស្តិកាណាមិយានំ ខន្ធានំ ។
 សង្ខតំ ។ អនុបាទ្ទិស្តិកាណាមិយំ ដោដ្ឋញ្ចាយតនញ្ច
 វត្ថុ ច ឧបាទ្ទិស្តិកាណាមិយានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧបាទ្ទិស្តិកាណាមិយោ ខន្ធា
 ច អនុបាទ្ទិស្តិកាណាមិយោ កតតធីកាវោ អាហារោ
 ច ឧបាទ្ទិស្តិកាណាមិយស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបាទ្ទិស្តិកាណាមិយោ ច អនុបាទ្ទិស្តិកា-
 និយោ ច កតតធីកាវោ អាហារោ ឧបាទ្ទិស្តិកា-
 និយស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា អនុបាទ្ទិស្តិកាណាមិយោ ខន្ធា ច រូបដីវិ-
 ត្ថុនិយញ្ច កជត្តារូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៨៨) ឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ អនុបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់
 បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ បុរេជាត គឺរូបា-
 យតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ជាអនុបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ដោយឥន្ទ្រិយតនៈក្តី
 កាយាយតនៈក្តី ជាអនុបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ រូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាអនុបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ក្នុងទាំងឡាយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 ដោយឥន្ទ្រិយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាអនុបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ជាបច្ច័យ នៃឧបា-
 ទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ក្នុងទាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ
 ឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ក្នុងទាំងឡាយក្តី កតឡើងរាហារ ជាអនុបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ
 និយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
 កតឡើងរាហារ ជាឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ជាអនុបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯ
 បច្ចុប្បន្នជាត គឺ អនុបាទិស្ថិតិៈ បញ្ញាវិរៈ ក្នុងទាំងឡាយក្តី រូបជីវិត្រិយៈក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃពួកកងតារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣៨៩) ឧបាទិទ្គហនានិយោ ច អនុបាទិទ្គហ-
 នានិយោ ច ធម្មា អនុបាទិទ្គហនានិយស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បន្ទា-
 ជាតំ អាហារំ ។ សហជាតា ឧបាទិទ្គហនានិយា
 ខន្ធា ច មហាភូតា ច វិភុស្សដ្ឋានានំ រូបានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ អនុបាទិទ្គហ-
 នានិយំ រូបាយតនក្ខ វត្ថុ ច អនុបាទិទ្គហនា-
 និយានំ ខន្ធានំ ។ សង្ខតំ ។ អនុបាទិទ្គហនានិយំ
 ដោជ្ឈក្ខាយតនក្ខ វត្ថុ ច អនុបាទិទ្គហនានិយានំ
 ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា
 ឧបាទិទ្គហនានិយា ខន្ធា ច អនុបាទិទ្គហនានិយោ
 កតន្នីកាវេ អាហារវេ ច អនុបាទិទ្គហនានិយស្ស
 កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទិទ្គហនា-
 និយោ ច អនុបាទិទ្គហនានិយោ ច កតន្នីកាវេ
 អាហារវេ អនុបាទិទ្គហនានិយស្ស កាយស្ស អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៨៩) ឧបាទិទ្ធុបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិទ្ធុបាទានិយធម៌ក្តី ជា

បច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធុបាទានិយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហ-

ជាត ឬវេជាត បច្ចាជាត និងអាហារ ។ សហជាត គឺ ឧបាទិទ្ធុ-

បាទានិយក្នុងតាំងឡាយក្តី មហាក្ខតតាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ រូបាយតនៈក្តី

វត្ថុក្តី ជាអនុបាទិទ្ធុបាទានិយៈ (ជាបច្ច័យ) នៃអនុបាទិទ្ធុបាទានិយក្នុង

តាំងឡាយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ដោយរូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជា

អនុបាទិទ្ធុបាទានិយៈ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធុបាទានិយក្នុងតាំងឡាយ

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ឧបាទិទ្ធុបាទានិយក្នុងតាំងឡាយក្តី

កតទ្បិញ្ញាហារ ជាអនុបាទិទ្ធុបាទានិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជា

អនុបាទិទ្ធុបាទានិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ កតទ្បិញ្ញាហារ ជាឧបាទិទ្ធុ-

បាទានិយៈក្តី ជាអនុបាទិទ្ធុបាទានិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាអនុ-

បាទិទ្ធុបាទានិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

[illegible]

[៣៩០] ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋា-
នានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋាអនុបាទានិយោ ច ធម្មា ឧបា-
ទិដ្ឋានានិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ បច្ឆាជាតា អនុបា-
ទិដ្ឋាអនុបាទានិយោ ឧត្តា ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ
កតត្បីកាវោ អាហារោ ច រូបជីវិត្រិយញ្ច កដត្តា-
រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៩២) ឧបាទិស្ឋាបាទានិយោ ធម្មា ឧបាទិស្ឋា-
បាទានិយស្ស ធម្មស្ស នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . .
វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . អវិភតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ សង្ខតំ ។

ឧបាទិស្កិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៩០) ឧបាទិស្កិកៈបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្កិកៈបាទានិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យ នៃឧបាទិស្កិកៈបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិស្កិកៈបាទានិយធម៌ផង ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់អាហារ គឺ កតទ្យាង្គិកាហារ ជាឧបាទិស្កិកៈ-
និយៈក្តី ជាអនុបាទិស្កិកៈបាទានិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ជាឧបាទិស្កិកៈ-
បាទានិយៈផង ជាអនុបាទិស្កិកៈបាទានិយៈផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៣៩១) ឧបាទិស្កិកៈបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្កិកៈបាទានិយធម៌ក្តី អនុ-
បាទិស្កិកៈអនុបាទានិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្កិកៈបាទានិយធម៌ ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជ័ត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ បច្ចាជ័ត គឺ
អនុបាទិស្កិកៈអនុបាទានិយក្ខន្ធាវ័ន្ទ្រិយក្តី កតទ្យាង្គិកាហារ ជាអនុបា-
ទិស្កិកៈបាទានិយៈក្តី រូបជីវិត្រ្យិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ។

(៣៩២) ឧបាទិស្កិកៈបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិស្កិកៈបាទា-
និយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ . . .
ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

[៣៩៣] ហេតុយា សត្វ អារម្មណេ ន អធិ-

បតិយា បញ្ច អនន្តរេ សត្វ សមនន្តរេ សត្វ

សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ ឯកា-

ទស ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ សត្វ បច្ឆាជាតេ

នវ អាស្រវេន ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិចារកេ ន អាហារេ

ទ្វាទស ឥន្ទ្រិយេ សត្វ ឈានេ សត្វ មក្កេ សត្វ

សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ ទស អត្ថិយា តេវីស

នត្ថិយា សត្វ វិគតេ សត្វ អវិគតេ តេវីស ។

[៣៩៤] ហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា ចត្តារិ ...

សហជាតេ សត្វ អញ្ញមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ សត្វ

វិចារកេ ន ឥន្ទ្រិយេ សត្វ មក្កេ សត្វ សម្បយុត្តេ

តីណិ វិប្បយុត្តេ ចត្តារិ អត្ថិយា សត្វ អវិគតេ សត្វ ។

ករិយប្បដិក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៩៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមណ្ឌប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការសវនប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 អាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
 យុតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១០ ក្នុង
 អត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៣ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្ប-
 ដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៣ ។

(៣៩៤) ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 . . . ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦
 ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
 យុតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអត្ថប្ប-
 ដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

ឧបទ្ទិស្តិកេ បញ្ញាវិពា

សង្ខតំ

យថា កុសលត្ថិកស្ស កណ្តាណ សង្ឃា-

យមក្កន កណ្តាតា ឯវំ កណ្តាតញ្ច ។

កុសលត្ថិកស្ស កណ្តាណតា ឧបទ្ទិស្តិកេ កណ្តាណ

កម្ពីរា សុខុមតរា ច ឯវំ កាត្វន អសម្មោហាន្តន

កណ្តាតញ្ច ។

អនុលោមំ ។

[៣៩៥] ឧបទ្ទិស្តិកាទានិយោ ធម្មោ ឧបទ្ទិស្តិ-

កាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ

... សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ... ឧបនិស្សយប្ប-

ច្ចយេន បច្ចយោ ... បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ...

បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ... អាហារប្បច្ចយេន

បច្ចយោ . . . ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

សេចក្តីបំប្រាញ

បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ នូវកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់

ហើយ តាមផ្លូវនៃការស្វាធារ្យយដែរ ។ ការរាប់ ក្នុងឧបាទ្ទន្តិកៈ

ដ៏ជ្រាលជ្រៅនិងល្អិតល្អន់ជាន់ការរាប់ នូវកុសលត្ថិកៈទៅទៀត បណ្ឌិត

កាលមិនវង្វេង គប្បីឆ្លើយនេះ ហើយរាប់ចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៣៩៥) ឧបាទ្ទន្តិកៈបាននិយាយ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តិកៈបាននិយ-

ធម៌ ដោយអារម្មណ៍បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតបច្ច័យ . . .

ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាត-

បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័យជាតបច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ

អាហារបច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយបច្ច័យ ។

[៣៩៦] ឧទាទិទ្គោទានិយោ ឆន្ទោ អនុទា-
 ទិទ្គោទានិយស្ស ឆន្ទស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . អាហា-
 រវច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៧] ឧទាទិទ្គោទានិយោ ឆន្ទោ អនុទាទិទ្គ-
 អនុទាទានិយស្ស ឆន្ទស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៨] ឧទាទិទ្គោទានិយោ ឆន្ទោ ឧទាទិទ្គ-
 ទាទានិយស្ស ច អនុទាទិទ្គោទានិយស្ស ច ឆន្ទស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . អាហារវច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៩] អនុទាទិទ្គោទានិយោ ឆន្ទោ អនុទាទិទ្គ-
 ទាទានិយស្ស ឆន្ទស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ . . . បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . អាហារវច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៩៦) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣៩៧) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩៨) ឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង នៃ អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣៩៩) អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

ឧបាទ្ទន្តិកេ បញ្ញាវិហ

[៤០០] អនុចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នាណានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បុរ-
ដាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បច្ឆាដាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ . . . កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៤០១] អនុចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ អនុចា-
ទិន្នាអនុចាណានិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៤០២] អនុចាទិន្នាណានិយោ ធម្មោ ឧចាទិន្នា-
ណានិយស្ស ច អនុចាទិន្នាណានិយស្ស ច ធម្មស្ស
បច្ឆាដាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៤០៣] អនុចាទិន្នាអនុចាណានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នាអនុចាណានិយស្ស ធម្មស្ស សហដាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤០៤] អនុចាទិន្នាអនុចាណានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នាណានិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ . . . បច្ឆាដាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាការៈ

[៤០០] អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៤០១] អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤០២] អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផល នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផល ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៤០៣] អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ដោយសហជានប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤០៤] អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ ។

(២០៥) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២០៦) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ច
ធម្មស្ស សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។

(២០៧) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ អនុ-
ចាទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស
ច ធម្មស្ស សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។

(២០៨) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៩) អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧចា-
ទិន្នចាទានិយស្ស ច អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ច
អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤០៥) អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ដោយការមូលាប្បច្ច័យ . . (ជាបច្ច័យ) ដោយសហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៤០៦) អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ផង បានដល់សហជាតនិងបច្ឆាជាត ។

(៤០៧) អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ផង បានដល់សហជាតនិងបច្ឆាជាត ។

(៤០៨) អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៤០៩) អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃឧបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ផង បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។

[២០០] ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា ឧបាទិដ្ឋានានិយស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជានំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[២០១] ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា អនុបាទិដ្ឋានានិយស្ស ធម្មស្ស សហជានំ បុរេជានំ ។

[២០២] អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា ឧបាទិដ្ឋានានិយស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជានំ អាហារំ ។

[២០៣] អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា អនុបាទិដ្ឋានានិយស្ស ធម្មស្ស សហជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ។

[២០៤] អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា ឧបាទិដ្ឋានានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋានានិយស្ស ច ធម្មស្ស បច្ឆាជានំ អាហារំ ។

[២០៥] ឧបាទិដ្ឋានានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋានានិយោ ច ធម្មា ឧបាទិដ្ឋានានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

ឧបាទិស្សត្ថកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៤១០) ឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ក្តី
(ជាបច្ច័យ) នៃឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ បានដល់បច្ចាជានត និងឥន្ទ្រិយ ។

(៤១១) ឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ក្តី
(ជាបច្ច័យ) នៃអនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ បានដល់សហជានត និងបុរេ-
ជានត ។

(៤១២) អនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌
ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃឧបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ បានដល់បច្ចាជានត និង
អាហារ ។

(៤១៣) អនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ក្តី
(ជាបច្ច័យ) នៃឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ បានដល់សហជានត បច្ចាជានត
និងអាហារ ។

(៤១៤) អនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្សអនុបាទានិយធម៌ក្តី
(ជាបច្ច័យ) នៃអនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ផង
បានដល់បច្ចាជានត និងអាហារ ។

(៤១៥) ឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិស្សបាទានិយធម៌ក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃឧបាទិស្សបាទានិយធម៌ បានដល់បុរេជានត បច្ចាជានត អាហារ
និងឥន្ទ្រិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២០៦) ឧបាទិដ្ឋតាទានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋតាទានិយោ ច ធម្មា អនុបាទិដ្ឋតាទានិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។

(២០៧) ឧបាទិដ្ឋតាទានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋតាទានិយោ ច ធម្មា ឧបាទិដ្ឋតាទានិយស្ស ច អនុបាទិដ្ឋតាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អាហារំ ។

(២០៨) ឧបាទិដ្ឋតាទានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋតាទានិយោ ច អនុបាទិដ្ឋអនុបាទានិយោ ច ធម្មា ឧបាទិដ្ឋតាទានិយស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(២០៩) នហេតុយា ចតុរិសតិ នអារម្មណេ ចតុរិសតិ នអធិបតិយា ចតុរិសតិ នអនន្តរេ ចតុរិសតិ នសមនន្តរេ ចតុរិសតិ នសហជាតេ រិសតិ នអញ្ញាមញ្ញេ រិសតិ ននិស្សយេ រិសតិ នឧបនិស្សយេ តេរិសតិ នបុរេជាតេ តេរិសតិ នបច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ ចតុរិសតិ នកក្កេ ចតុរិសតិ នវិចារកេ ចតុរិសតិ នអាហារេ រិសតិ នឥន្ទ្រិយេ ពារិសតិ នឈានេ ចតុរិសតិ នមគ្គេ ចតុរិសតិ

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤១៦) ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃអនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចា-
ជាត និងអាហារ ។

(៤១៧) ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ផង នៃអនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ផង បាន
ដល់អាហារ ។

(៤១៨) ឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ក្តី អនុបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ក្តី អនុ-
បាទិទ្ធអនុបាទានិយធម៌ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃឧបាទិទ្ធបាទានិយធម៌ បានដល់
បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៤១៩) ក្នុងនរោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនការម្សា-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុង
នអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២
ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២០ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២០ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២០ ក្នុងនឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុង
នបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២
ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២០ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២
ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២

ឧបាទ្ទន្តិកេ បញ្ញាវិហារោ

នសម្បយុត្តេ វីសតិ នវិប្បយុត្តេ ចុទ្ធស លោអត្ថិយា
 នវ លោនត្ថិយា ចតុវីសតិ លោវិគតេ ចតុវីសតិ
 លោអវិគតេ នវ ។

(២២០) នលោតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ចតុវីស ។
 សង្ខតំ ។ យថា កុសលត្ថិកេ បច្ចនីយកណាជា
 វិត្តាវតា ឯវំ វិត្តាវតកំ ។

បច្ចនីយំ ។

(២២១) លោតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ សត្វ . . .
 នអធិបតិយា សត្វ នអនន្តរេ សត្វ នសមនន្តរេ សត្វ
 នអញ្ញាមញ្ញេ ចត្តាវិ នឧបនិស្សយេ សត្វ នបុរេជានេ
 សត្វ នបច្ឆាជានេ សត្វ នអាសេវនេ សត្វ នកម្មេ
 សត្វ នវិហានេ ចត្តាវិ នអាហារេ សត្វ នស្រ្តីយេ
 សត្វ នឈានេ សត្វ នមគ្គេ សត្វ នសម្បយុត្តេ ចត្តាវិ
 នវិប្បយុត្តេ តីណី លោនត្ថិយា សត្វ លោវិគតេ សត្វ ។

ឧបាទ្ទន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២០ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤
 ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤
 ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៤២០] ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ បណ្ឌិតតប្បឡាត្តិស្តារ ដូចជាការរាប់
 នូវបច្ច័យៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោកឡាត្តិស្តារហើយដែរ ។

ចប់បច្ច័យៈ ។

[៤២១] ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

ហេតុសហជាតនិស្សយេ អត្ថអវិកតន្តំ ន អារម្មណេ សត្វ

... ន អធិបតីយា សត្វ ន អនន្តរេ សត្វ ។

សង្ខតំ

យថា កុសលត្ថិតេ អនុលោមបច្ចនីយ-

កណ្តា វិកត្តា ឯវំ កណ្តាតព្វា ។

អនុលោមបច្ចនីយំ ។

[២២២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ធន... អធិ-

បតីយា បញ្ច អនន្តរេ សត្វ សមនន្តរេ សត្វ សហជា-

តេ នវ អញ្ញាមញ្ញា តីណី និស្សយេ ឯកាទស ឧប-

និស្សយេ នវ បុរេជាតេ សត្វ បច្ឆាជាតេ នវ អាសវនេ

ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិចារតេ ធន អាហារេ ទ្វាទស ឥន្ទ្រិយេ

សត្វ ឈានេ សត្វ មក្ខេ សត្វ សម្បយុត្តេ តីណី

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ អវិតតប្ប-
 ច្ច័យ ដូច្នេះ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ។

សេចក្តីបំប្រញ

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ នូវអនុលោមបច្ចន័យៈ ក្នុងកុស-
 លត្ថិតៈ ដែលលោកបានចែកហើយដែរ ។

ចប់នុលោមបច្ចន័យ

[២២២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរាណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបច្ចុប្បន្នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសាសនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ឧបាទិស្ឋិតិកេ បញ្ញាវិវា

វិប្បយុត្តេ ទស អត្ថិយា តេវីសតិ នត្ថិយា សត្ត
វិគតេ សត្ត អវិគតេ តេវីសតិ ។

សង្ខតំ

យថា កុសលត្ថិកេ បច្ចនិយានុលោម-
គណនា វិភត្តា ឯវំ គណេតញ្ច ។

ឧបាទិស្ឋិតិកំ បតុត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទិស្ថិតិកៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៣ ក្នុង
នត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២៣ ។

សេចក្តីបំប្រែញ

បណ្ឌិតគប្បីរាប់ ដូចជាការរាប់ នូវច្រើនឈ្មោះនុលោម ក្នុងកុស-
លត្ថិតៈ ដែលលោកបានចែករួចហើយដែរ ។

ចប់ ឧបាទិស្ថិតិកៈ ទី ៤ ។

សង្ខីលីដ្ឋតិកំ

បដិច្ចវិញ្ញា

(២២៣) សង្ខីលីដ្ឋសង្ខីលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច

សង្ខីលីដ្ឋសង្ខីលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា សង្ខីលីដ្ឋសង្ខីលេសិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច

តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ។

សង្ខីលីដ្ឋសង្ខីលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច អសង្ខីលីដ្ឋ-

សង្ខីលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

សង្ខីលីដ្ឋសង្ខីលេសិកោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសម្ម-

ដ្ឋានំ រូបំ ។ សង្ខីលីដ្ឋសង្ខីលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច

សង្ខីលីដ្ឋសង្ខីលេសិកោ ច អសង្ខីលីដ្ឋសង្ខីលេសិ-

កោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សង្ខីលីដ្ឋ-

សង្ខីលេសិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ

ចិត្តសម្មដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ

ចិត្តសម្មដ្ឋានញ រូបំ ។

សន្តិលីដ្ឋតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(២២៣) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ (ធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ
ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង) អាស្រ័យសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យសន្តិលីដ្ឋសន្តិ-
លេសិកក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌
(ធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង) អាស្រ័យ
សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្ត-
សមដានរូប អាស្រ័យសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកក្ខន្ធទាំងឡាយ ។ សន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អាស្រ័យសន្តិលីដ្ឋ-
សន្តិលេសិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមដានរូបក្តី អាស្រ័យសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្ត-
សមដានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

សន្តិវិជ្ជក្តិក បញ្ចវារោ

[២២២] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
 កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ កដត្តា
 ច រូបំ ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធោ ឯកំ
 មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

[២២៣] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ។ អសន្តិ-
 លិង្គអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច អសន្តិលិង្គសន្តិលេ-
 សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសន្តិលិង្គ-
 អសន្តិលេសិកោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច អសន្តិលិង្គស-
 ន្តិលេសិកោ ច អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកោ ច ធម្មា

សន្តិលិង្គត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤២៤) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ អាស្រ័យអសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុជានុបក្កិ អាស្រ័យអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យ
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១ កដខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី កដត្តារូបក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ២ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ ខន្ធាងឡាយ អាស្រ័យ
 វត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យមហាកូត ១ ចិត្តសមុជានុបក្កិ កដត្តារូប និង
 ឧបាទារូប អាស្រ័យមហាកូត ៣ ខន្ធាងឡាយ ។

(៤២៥) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ (ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង
 ហើយ ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង) អាស្រ័យអសន្តិលិង្គអសន្តិលេ-
 សិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ អសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកធម៌ អាស្រ័យអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជានុបក្កិ អាស្រ័យ អសន្តិ-
 លិង្គអសន្តិលេសិកក្ខន្ធាងឡាយ ។ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី
 អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អាស្រ័យអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អសន្តិលំដ្ឋអសន្តិលេសិកំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធទ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

(២២៦) អសន្តិលំដ្ឋអសន្តិលេសិកញ អសន្តិលំដ្ឋអ-
 សន្តិលេសិកញ ធម្មំ បដិច្ច អសន្តិលំដ្ឋអសន្តិលេសិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អសន្តិលំដ្ឋអសន្តិលេ-
 សិកោ ខន្ធទ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២៧) សន្តិលំដ្ឋអសន្តិលេសិកញ អសន្តិលំដ្ឋ-
 សន្តិលេសិកញ ធម្មំ បដិច្ច អសន្តិលំដ្ឋអសន្តិលេ-
 សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សន្តិលំដ្ឋ-
 សន្តិលេសិកោ ខន្ធទ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្តិភំ ។

(២២៨) ហេតុយា នវ អារម្មណេ ភីណិ ។ សន្តិភំ ។
 វិចារកេ បញ្ច អវិគតេ នវ ។ យថា កុសលភីកេ
 វិគតំ ឯវំ វិគតិតតំ ។

(២២៩) សន្តិលំដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច សន្តិ-
 លំដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុប្បច្ចយា
 វិចិត្តិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទ បដិច្ច
 វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្ខី
 អាស្រ័យអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្នុង ១ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្ខី
 អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៤២៦) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ អាស្រ័យអសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ផង អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ចិត្តសមុជានុបក្ខី អាស្រ័យអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្នុងទាំង-
 ឡាយផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៤២៧) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ អាស្រ័យសន្តិលិង្គសន្តិលេ-
 សិកធម៌ផង អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ចិត្តសមុជានុបក្ខី អាស្រ័យសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ
 ផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(៤២៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាបទដែល
 លោកចែកហើយ ក្នុងកុសលត្តិកៈដែរ ។

(៤២៩) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ អាស្រ័យសន្តិលិង្គសន្តិលេ-
 សិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធចៈ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធចៈ ។

សន្តិលិង្គត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

[២៣០] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុ-
 ប្បច្ចយា អហេតុកំ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ អហេ-
 តុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ អសញ្ញាសត្វានំ ឯកំ មហាភូតំ
 . . . ។ សន្តិភំ ។ យថា កុសលត្ថិកេ វិភត្តំ
 ឯវំ វិភជិតំ ។

នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ បញ្ច នអធិបតិ-
 យា ធ ។ សន្តិភំ ។ ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ
 បញ្ច ។ សន្តិភំ ។ នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ
 ទ្វេ ។ សន្តិភំ ។ សហជាតវារោបិ បច្ចយនិស្ស-
 យសំសង្ខសម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារតញោ ។

បញ្ញាវិពោ

[២៣១] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គត្ថិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៤៣០) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ អាស្រ័យអសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្ខន្ធទ ដែលជាអហេតុកៈ
 មហាក្ខត១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។
 សេចក្តីបំប្រញា ។ បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាបទដែលលោកចែកហើយ
 ក្នុងកុសលត្ថិកៈដែរ ។ ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការមូណប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។
 ក្នុងនការមូណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 សេចក្តីបំប្រញា ។ ក្នុងនការមូណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ សហជាត-
 វារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
 យុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

(៤៣១) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ពួកហេតុ ជាសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ
 ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាងឡាយ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៣២) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៣) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកស្ស ច អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៤) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ ហេតុប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្ថុលោ អសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
 ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៣២) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធមិ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធមិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាសន្តិលិង្គសន្តិលេ-
សិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុទានុប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៣៣) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធមិ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
លេសិកធមិផង នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធមិផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
ពួកហេតុ ជាសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង
នៃពួកចិត្តសមុទានុបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៣៤) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធមិ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធមិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអសន្តិលិង្គសន្តិលេ-
សិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមុទានុបផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុជាអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកកដតារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៣៥) អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកា ឆន្ទា
អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកស្ស ឆន្ទស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកា ហេតុ សម្ម-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៣៦) អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកា ឆន្ទា
អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកស្ស ឆន្ទស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកា ហេតុ ចិត្ត-
សម្មជ្ជាធានំ រូធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៣៧) អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកា ឆន្ទា
អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកស្ស ច អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះ-
លេសិកស្ស ច ឆន្ទស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អសង្គ្រោះលីដ្ឋអសង្គ្រោះលេសិកា ហេតុ សម្មយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសម្មជ្ជាធានញ្ច រូធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(២៣៨) សង្គ្រោះលីដ្ឋសង្គ្រោះសេសិកា ឆន្ទា សង្គ្រោះ-
លីដ្ឋសង្គ្រោះលេសិកស្ស ឆន្ទស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ វកំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អាត្ត
វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តា

សន្តិលិង្គតិកៈ បញ្ចាវិរៈ

[៤៣៥] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
 លិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអសន្តិលិង្គអ-
 សន្តិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៦] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអសន្តិលិង្គអសន្តិ-
 លេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៧] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកធម៌ផល នៃអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ផល ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផល នៃពួកចិត្តសមដានរូបផល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៨] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយការមូលប្បច្ច័យ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ នឹងរាគៈ
 រាគៈ ប្រារព្ធនូវរាគៈនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង វិចិត្រិច្ចា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 អស្សាទេតិ វិចិត្តិច្ចំ អារត្ត ឧទ្ធច្ចំ អារត្ត នោមនស្សំ
 អារត្ត ។ យថា កុសលត្ថិតោ វិភត្តំ ឯវំ វិភជិតតំ ។

(២៣៧) សង្កិល្លសង្កិលេសិកោ ធម្មោ អសង្កិ-
 ល្លសង្កិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អរិយា បហំនេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វិក្ខម្ភិតេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចំលោ
 កំលេសេ ជាទន្តិ សង្កិល្លសង្កិលេសិកោ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ ចេតោបរិ-
 យញ្ញាលោន សង្កិល្លសង្កិលេសិកចិត្តសមជ្ឈីស្ស
 ចិត្តំ ជាទន្តិ សេក្ខា វា បុច្ឆជ្ជនា វា សង្កិល្ល-
 សង្កិលេសិកោ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ
 វិបស្សន្តិ កុសលេ និរុទ្ធេ វិចារកោ តទារម្មណតា
 ឧប្បជ្ជតិ សង្កិល្លសង្កិលេសិកោ ខន្ធ អស្សា-
 ទេន្តិ អភិទន្ធន្តិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អកុសលេ
 និរុទ្ធេ វិចារកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ សង្កិ-
 ល្លសង្កិលេសិកោ ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាលស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ត្រេកអរ
 នឹងទិដ្ឋិ ប្រាជ្ញនូវវិចិត្រា ប្រាជ្ញនូវឧទ្ធច្ចៈ ប្រាជ្ញនូវទោមនស្ស ។
 បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាបទដែលលោក ចែកហើយ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ
 ដែរ ។

(៤៣៩) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពិចារ-
 ណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវកិលេស
 ទាំងឡាយ ដែលសន្តត់សន្តិនហើយ ដឹងច្បាស់ នូវកិលេសទាំងឡាយ
 ដែលសន្សំទុកហើយ ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកក្នុងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ដឹងច្បាស់
 នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ ដោយចេ-
 តោបរិយញ្ញាណ ពួកសេក្ខបុគ្គលក្តី ពួកបុគ្គលក្តី ឃើញច្បាស់ នូវសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន កាល
 បើកុសល រលត់ហើយ វិបាក កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍
 (ពួកសេក្ខបុគ្គលនិងបុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ នឹងសន្តិលិង្គសន្តិលេសិក-
 ក្នុងទាំងឡាយ ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង កាលបើអកុសល រលត់ហើយ
 វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះអំពើនោះជាអារម្មណ៍ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិក-
 ក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ

បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាភក្កបកញ្ញា-
ណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារម្មណយ អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២០) អសង្កលំដ្ឋសង្កលេសិកោ ធម្មា អសង្ក-
លំដ្ឋសង្កលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ នាមំ ទិក្ខា សីលំ សមាទយិត្វា ឧបោ-
សថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចីណានិ
បច្ចវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ
អរិយា តោត្រកុំ បច្ចវេក្ខន្តិ វេទានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ
សោតំ . . . ឈានំ ជ្ជីវំ កាយំ រូបេ សន្តិ កន្ធូ
រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ . . . អសង្កលំដ្ឋសង្កលេសិ-
កោ ខន្ធើ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ
ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សន្តិ ទិព្វាយ សោតតា-
តុយា សទ្ធិំ សុណន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន អសង្ក-
លំដ្ឋសង្កលេសិកចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាជន្តិ អា-
កាសានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អាកិញ្ញា-
ញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស

សន្តិលិង្គិកៈ ចញ្ញាវារៈ

បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ នឹងអនាគតសញ្ញាណ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២២០] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិ-
លេសិកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល
ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវកុសលទាំង-
ឡាយ ដែលសន្សំទុកហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញចាកឈាន ពិចារណា-
ឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណាគោត្រភូ ពិចារណារោទានៈ ឃើញច្បាស់
នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ
... ឈានៈ ដំបូង កាយ រូបទាំងឡាយ សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ
វត្ថុ... នូវអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
មិនមែនខ្លួន ឃើញរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង ដោយទិព្វសោត-
ធាតុ ដឹងច្បាស់ នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយអសន្តិលិង្គសន្តិលេ-
សិកចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញា-
យតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ ដោជ្ជញ្ចាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណាស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អសង្កលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ខន្ធា ឥន្ទ្រិច្ចញ្ញាណាស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស
 យថាកម្មបតញ្ញាណាស្ស អនាគតសញ្ញាណាស្ស អា-
 វជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២០) អសង្កលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
 សង្កលិដ្ឋសង្កិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ នាម នន្ធា សីលំ សមាធយន្ធា
 ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ អស្សាទេតិ អភិធម្មតិ តំ
 អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ឌានំ អស្សាទេតិ ឈានា
 វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ អស្សាទេតិ ចក្កំ អស្សាទេតិ...
 ដោជ្ជេ...វត្ថុ... អសង្កលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ខន្ធា
 អស្សាទេតិ អភិធម្មតិ តំ អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ចេ ។ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ-
វិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកក្ខន្ធាន៍ឡាយ
ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធានាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វ
និវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ។

(២២១) អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសង្ក្ខិលិដ្ឋ-
សង្ក្ខិលេសិកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គល ឲ្យទាន សមាទាន-
សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម រមែងត្រេកអរ រីករាយ នឹងកុសលកម្មនោះ
រាគៈ ប្រារព្ធនូវកុសលនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ទោ-
មនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ត្រេកអរ នឹងកុសលទាំងឡាយ ដែល
សន្សំទុកហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញចាកឈាន ត្រេកអរនឹងឈាន
ត្រេកអរនឹងចក្ខុ . . . ដោយដ្ឋព្វៈ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ នឹង
អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកក្ខន្ធាន៍ឡាយ រាគៈ ប្រារព្ធនូវខន្ធទាំងនោះ
ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ។

សន្តិលីដ្ឋតិកេ បញ្ញាវិពោ

(២២២) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ធិញ្ចំ មត្តស្ស ផលស្ស អារម្ម-
 ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៣) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ
 បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ ធិញ្ចំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 ធិញ្ចំ កោត្រកុស្ស វោធានស្ស អារម្មណយ អារម្មណ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ចេតោបរិយញ្ញាណេន
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកចិត្តមន្តិស្ស ចិត្តំ ផានន្តិ
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ឧត្តា ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញា-
 ណស្ស អារម្មណយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(២២២) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-

អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយការមូណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ

នៃមគ្គ និងផល ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

(២២៣) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-

សន្តិលេសិកធម៌ ដោយការមូណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ

ចាកមគ្គ ពិចារណាមគ្គ ពិចារណាផល ពិចារណាព្រះនិព្វាន ព្រះ

និព្វានជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រភូ និងវេទនាៈ ដោយ

ការមូណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដែលប្រកបដោយ

អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អសន្តិលិង្គ-

អសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិ-

យញ្ញាណ បុព្វេន័វសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយ

ការមូណប្បច្ច័យ ។

(២២៤) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
រាគំ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ កុំ កត្វា
រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ កុំ កត្វា អស្សា-
ទេតិ អភិនន្ទតិ តំ កុំ កត្វា រាតោ ឧប្បជ្ជតិ
ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ សន្តិលិង្គសន្តិ-
លេសិកាធិបតិ សម្បយុត្តកាធំ ខន្ធាធំ អធិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៥) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
លិង្គសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតាធិបតិ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកាធិបតិ
ចិត្តសមុដ្ឋាបាធំ រូបាធំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៦) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិ-
លិង្គសន្តិលេសិកស្ស ច អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកស្ស
ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជា-
តាធិបតិ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកាធិបតិ សម្បយុត្ត-
កាធំ ខន្ធាធំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាធានក្ស រូបាធំ អធិបតិប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

អវិជ្ជាបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២២៤) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ នឹងសហ-
 ជាតាធិបតិ ។ ការម្សណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើរាគៈឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើរាគៈនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត
 ឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង បុគ្គល ធ្វើទិដ្ឋិឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ ធ្វើទិដ្ឋិនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើត
 ឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជាអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ
 ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២២៥) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិ ជាសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២២៦) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ផង នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ផង ដោយអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជាសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ

[២២៧] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទយិត្វា
 ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 បុព្វេ សុចិណ្ណានិ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ឈានា
 វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ សេក្ខា
 តោត្រកុំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ វេទានំ កុំ កត្វា
 បច្ចវេក្ខតិ ។ សហជាតាធិបតិ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេ-
 សិកាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
 នញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៨] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ សមា-
 ទយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ កុំ កត្វា អស្សា-
 ទេតិ អភិទន្ធតិ តំ កុំ កត្វា រកោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ កុំ កត្វា អស្សា-
 ទេតិ អភិទន្ធតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ កុំ កត្វា

សន្តិសិទ្ធិត្ថិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(២២៧) អសន្តិសិទ្ធិសន្តិសិទ្ធិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិសិទ្ធិ-
សន្តិសិទ្ធិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមា-
ទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើកុសលនោះឲ្យជាទីគោរព ហើយពិ-
ចារណា ធ្វើនូវកុសលទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកហើយ ក្នុងកាលមុន
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញចាកឈាន ធ្វើឈានឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ពួកសេក្ខបុគ្គល ធ្វើនូវគោត្រកូឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ពិចារណា ធ្វើនូវវេទនាឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហ-
ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជាអសន្តិសិទ្ធិសន្តិសិទ្ធិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុប្បាទរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២២៨) អសន្តិសិទ្ធិសន្តិសិទ្ធិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិសិទ្ធិ-
សន្តិសិទ្ធិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ
បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើកុសលនោះ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវកុសលនោះឲ្យ
ជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង បុគ្គល ធ្វើនូវកុសល
ទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព
ហើយត្រេកអរ រីករាយ ចេញចាកឈាន ធ្វើឈានឲ្យជាទីគោរព

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ ចក្កំ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ
 អភិនន្ទតិ ជាដង្វេ . . . វត្ថុ . . . អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេ-
 សិកោ ខន្ធ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ
 កុំ កត្វា រកោ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

[២២៩] អសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស ផលស្ស អធិបតិ
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតាធិបតិ អសន្តិ-
 លិដ្ឋអសន្តិលេសិកាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣០] អសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិ-
 បតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វដ្ឋហិត្វា មគ្គំ
 កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រ-
 កុស្ស រោទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ហើយត្រេកអរ រីករាយ ធ្វើចក្ខុឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
នូវដោងព្វៈទាំងឡាយ . . . វត្ថុ . . . ធ្វើនូវអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុង
ទាំងឡាយឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវខន្ធ
ទាំងនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង ។

[២៧៧] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
លិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
មគ្គនិងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិ
ជាអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៨] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញចាកមគ្គ
ធ្វើមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើផលឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ពិចារណា ធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន
ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សន្តិលីដ្ឋត្ថិកេ បញ្ញាវិហារ

សហជាតាធិបតី អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកាធិបតី
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥០) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ច អសន្តិលីដ្ឋសន្តិ-
លេសិកស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតាធិបតី អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកាធិបតី
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វា រូបានំ
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥២) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា ធម្មោ សន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា
ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកានំ
ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៣) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា ធម្មោ អសន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ឯសហជាតាធិបតី គឺ អធិបតី ជាអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(៤៥១) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធមិ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
អសន្តិលេសិកធមិផង នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធមិផង ដោយអធិប-
តីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតី ជាអសន្តិលិង្គអសន្តិ-
លេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប
ផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(៤៥២) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធមិ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
លេសិកធមិ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្ខន្ធទាំងឡាយ
មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្ខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។
ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

(៤៥៣) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធមិ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គស-
ន្តិលេសិកធមិ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្ខន្ធទាំងឡាយ
ជាបច្ច័យ នៃវេជ្ជានុប្បច្ច័យ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[២៥៤] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាច្ឆយេន បច្ច-
 យោ បុរិមា បុរិមា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ខន្ធា
 បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាទំ ខន្ធាទំ
 អនន្តរវ្យាច្ឆយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វេទានស្ស អាវជ្ជោ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេ-
 សិកាទំ ខន្ធាទំ អនន្តរវ្យាច្ឆយេន បច្ចយោ ។

[២៥៥] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាច្ឆយេន
 បច្ចយោ អាវជ្ជោ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាទំ ខន្ធាទំ
 អនន្តរវ្យាច្ឆយេន បច្ចយោ ។

[២៥៦] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាច្ឆយេន
 បច្ចយោ តោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស អនុ-
 លោមំ ផលសមាបត្តិយា និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវ
 សញ្ញាណសញ្ញាយតំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យាច្ឆ-
 យេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៤៥៤] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំង-
ឡាយ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ
ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
លិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៥៥] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិ-
លិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៥៦] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ
វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ
នេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញចាកនិរោធ ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

សន្តិលីដ្ឋតិកេ បញ្ញាវិហារ

[៤៥៧] អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យា-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិ-
 លេសិកា ខន្ធា បន្តិមាធំ បន្តិមាធំ អសន្តិលីដ្ឋ-
 អសន្តិលេសិកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរវ្យាច្ចយេន បច្ចយោ
 មាត្រា ផលស្ស ផលំ ផលស្ស អនន្តរវ្យាច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៤៥៨] អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាច្ច-
 យេន បច្ចយោ ផលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យាច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៤៥៩] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិលីដ្ឋ-
 សន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរវ្យាច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បេ ។ . . . សហជាតវ្យាច្ចយេន បច្ចយោ . . .
 អញ្ញាមញ្ញវ្យាច្ចយេន បច្ចយោ . . . ទិស្សយវ្យាច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . ឧបទិស្សយវ្យាច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
 បទិស្សយោ អនន្តរុបទិស្សយោ បកត្ថុបទិស្សយោ ។

សន្តិលិង្គត្តិកៈ បញ្ចក្ការៈ

(២៤៧) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
 លិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិ-
 កក្ខន្ធាំឡាយ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្ខន្ធ
 ចាំឡាយ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល
 ផល ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៤៨) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
 លិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ផល ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជានៈ
 ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៤៩) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ ។ បេ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាប្បច្ច័យ . . . ជា
 បច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្ស្បបនិស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ នឹងបកត្ថបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបដិស្សយោ ភកំ ឧបដិស្សយ ចាណំ ហនតិ
 សង្ឃំ ភិទ្ទតិ ទោសំ ឧបដិស្សយ ចាណំ ហនតិ
 សង្ឃំ ភិទ្ទតិ វាគោ . . . បត្តោ ភកស្ស បត្តាយ
 ឧបដិស្សយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចាណាតិចាតោ
 ចាណាតិចាតស្ស ឧបដិស្សយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧបដិស្សយ ប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២០) សង្កិលេដ្ឋសង្កិលេសីកោ ធម្មោ អសង្កិ-
 លេដ្ឋសង្កិលេសីកស្ស ធម្មស្ស ឧបដិស្សយ ប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនន្តរ្ធបដិស្សយោ បកត្ថបដិស្សយោ ។
 បកត្ថបដិស្សយោ ភកំ ឧបដិស្សយ ទានំ ទេតិ
 សីលំ សមាទិយតិ ឧទោសថកម្មំ កកេតិ ឈានំ
 . . . វិបស្សនំ . . . អភិញ្ញំ ឧប្បាទេតិ សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ បត្តនំ ឧបដិស្សយ ទានំ ទេតិ សមា-
 បត្តិ ឧប្បាទេតិ វាគោ . . . បត្តោ សទ្ធាយ កា-
 យិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧប-
 ដិស្សយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចាណំ ហន្តា តស្ស
 បដិយាតត្ថាយ ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យរាគៈ ហើយសម្លាប់សត្វ បំបែក
សង្ឃ អាស្រ័យទោសៈ ហើយសម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ រាគៈ . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបទិស្ស-
យប្បច្ច័យ បាណាតិបាត ជាបច្ច័យ នៃបាណាតិបាត ដោយឧបទិស្ស-
យប្បច្ច័យ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយ
ឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២២០] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធម៌ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបទិស្ស័យ
និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។ បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យរាគៈ
ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើឈាន . . .
វិបស្សនា . . . ធ្វើអភិញ្ញាឲ្យកើតឡើង ធ្វើសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង
អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន ធ្វើសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
រាគៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងកាយ និងសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដោយឧបទិស្សយ-
ប្បច្ច័យ បុគ្គល សម្លាប់សត្វ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល

សង្ក័លិដ្ឋត្តិកេ បញ្ញាវាហ

ឧបោសថកម្មំ ករោតិ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ឧប្បាទេតិ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ
 សង្ខំ ភិទ្ធិត្វា តស្ស បដិយាតត្វាយ ទានំ ទេតិ
 សីលំ សមាទិយតិ ឧបោសថកម្មំ ករោតិ អកុ-
 សលំ កម្មំ វិចាកកស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។

[២២១] សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកោ ធម្មោ អសង្ក័-
 លិដ្ឋអសង្ក័លេសិកស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បកត្វបទិស្សយោ វាតំ ឧបទិស្សយ
 មត្តំ ឧប្បាទេតិ ដលសមាបត្តិំ សមាបជ្ជតិ ទោសំ ...
 បត្តនំ ឧបទិស្សយ មត្តំ ឧប្បាទេតិ ដលសមា-
 បត្តិំ សមាបជ្ជតិ វាកោ ... បត្តនា មត្តស្ស ដល-
 សមាបត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២២] អសង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកោ ធម្មោ អសង្ក័-
 លិដ្ឋសង្ក័លេសិកស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរ្តបទិស្សយោ
 បកត្វបទិស្សយោ ។ បកត្វបទិស្សយោ សទ្ធិ
 ឧបទិស្សយ ទានំ ទេតិ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ

សន្តិលិង្គត្តិកៈ ចញ្ញាវារៈ

ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើឈានឲ្យកើតឡើង ធ្វើវិបស្សនាឲ្យកើតឡើង ធ្វើ
អភិញ្ញាឲ្យកើតឡើង ធ្វើសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការ
យាត់ នូវផល នៃកម្មនោះ បំបែកសង្ឃ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល
ធ្វើឧបោសថកម្ម ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការយាត់ នូវផល នៃកម្មនោះ
អកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៦១) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គអសន្តិ-
លេសិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យរាគៈ ហើយធ្វើមគ្គឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់ផលសមាបត្តិ
អាស្រ័យទោសៈ... អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយធ្វើមគ្គឲ្យកើតឡើង
ចូលកាន់ផលសមាបត្តិ រាគៈ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៦២) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
លិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការមូឡាប-
និស្ស័យ អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យសទ្ធា ហើយឲ្យទាន ធ្វើសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អន្ធូលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សីលំ . . . សុតំ ទាក់ បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
 ទុក្ខំ ទុក្ខំ កោដនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 ទានំ ទេតិ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ សទ្ធា . . .
 សេនាសនំ សទ្ធាយ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧប-
 និស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលំ កក្កំ វិចា-
 កស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស
 ឈានស្ស បរិកក្កំ បឋមំ បឋមស្ស ឈានស្ស
 អាភិញ្ញាណយតនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស ។

[២២៣] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិ-
 លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ សន្តិ ឧប-
 និស្សាយ ទានំ ជញ្ជេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ . . .
 សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទាលំ ហនតិ សង្ឃំ កិច្ចតិ
 សទ្ធា . . . សេនាសនំ រាគស្ស បត្តនាយ ឧប-
 និស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យសីល...សុត្ថៈ ចាតៈ បញ្ញា សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ
 សេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ រដូវ ភោជន... អាស្រ័យសេនាសនៈ
 ហើយឲ្យទាន ធ្វើសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សុទ្ធ... សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃសុទ្ធ និងសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ កុសលកម្ម ជាបច្ច័យ នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម នៃឈានទី ១ ឈានទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃឈានទី ១ អាកិញ្ច-
 ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ។

(២៦៣) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សាន្តបនិស្ស័យ
 អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យសុទ្ធ ហើយដង្ហើមមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ (អាស្រ័យ) សីល...
 អាស្រ័យសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សុទ្ធ...
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពត៌ៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

[២២២] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វប-
 និស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ បឋមស្ស មគ្គស្ស
 បរិកម្មំ បឋមស្ស មគ្គស្ស . . . ទុតិយស្ស តតិ-
 យស្ស ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២២៣] អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មា
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ-
 ូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្ស-
 យោ បឋមោ មគ្គោ ទុតិយស្ស មគ្គស្ស ទុតិយោ
 មគ្គោ តតិយស្ស មគ្គស្ស តតិយោ មគ្គោ ចតុត្ថស្ស
 មគ្គស្ស ចតុត្ថោ មគ្គោ វេលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិវិជ្ជាភិក្ខុៈ បញ្ញាវារៈ

[៤៦៤] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-

អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ

និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ១ (ជា

បច្ច័យ) នៃមគ្គទី ១ . . . នៃមគ្គទី ២ នៃមគ្គទី ៣ នៃមគ្គទី ៤ ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៦៥] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-

អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌប-

និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ

មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ២ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ៣

មគ្គទី ៣ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ៤ មគ្គទី ៤ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភិក្ខុប្បញ្ញាណំ

[២២២] អសង្កលិដ្ឋអសង្កលេសិកោ ធម្មោ
 អសង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ-
 បនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្ស-
 យោ អរិយា មគ្គំ ឧបនិស្សយ អនុប្បន្នំ សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេន្តិ ឧប្បន្នំ សមាបត្តិ សមាបជ្ឈន្តិ សង្ខារ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ មត្តោ អរិ-
 យានំ អត្ថប្បនិសម្ពិទាយ ធម្ម . . . ជីវតិ . . . បដិ-
 កាលា . . . ហំជាហំនកោសល្យស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ជលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៣] អសង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកោ ធម្មោ អសង្ក-
 លិដ្ឋសង្កលេសិកស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អាម្ពណ្ឌបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្ពណ-
 បុរេជានំ មគ្គំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ
 សោតំ . . . យានំ ជីវី កាយំ រូបេ សន្តេ កន្តេ រសេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៦៦) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្សយ
 អនន្តបនិស្សយ និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បកត្ថបនិស្សយ គឺ ពួកព្រះ
 អរិយៈ អាស្រ័យនូវមគ្គ ហើយធ្វើសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើត
 ឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ពិចារណាឃើញច្បាស់
 នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន មគ្គ (ជា
 បច្ច័យ) នៃអត្តប្បដិសម្ភិទា របស់ពួកព្រះអរិយៈ ធម្ម . . . និរត្តិ . . .
 បដិគាណ . . . និងឋានាឋានកោសល្យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៧) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បុរេជាត
 និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ៍បុរេជាត គឺ បុគ្គល ពិចារណាឃើញ
 ច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ពិចារណាឃើញ
 ច្បាស់ នូវសោតៈ . . . យានៈ ដំរី កាយ រូប សំឡេង ក្លិន រស

សង្ក្ខីលិដ្ឋតិកេ បញ្ញាវិព

ដោដ្ឋព្វ...វត្ថុ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ
 ទិព្វន ចក្កុយា រូបំ បស្សតិ ទិញាយ សោតនាតុយា
 សង្ខំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វ-
 យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជានំ ។ វត្ថុបុរេជានំ
 ចក្កាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ អសង្ក្ខលិដ្ឋ-
 សង្ក្ខេលេសិកានំ ខន្ធនំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៨) អសង្ក្ខលិដ្ឋសង្ក្ខេលេសិកោ ធម្មោ

សង្ក្ខលិដ្ឋសង្ក្ខេលេសិកស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
 អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ
 អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ...
 ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វ . . . វត្ថុ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ
 អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ សង្ក្ខលិដ្ឋសង្ក្ខេលេសិកានំ ខន្ធនំ
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិសិទ្ធិភិក្ខុៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយដូច្នេះ . . . នូវវត្ថុ ជាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ឃើញរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបុ-
 រេជ្ជាត) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបុរេជ្ជាត នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជ្ជាត គឺ ចក្ខុរូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជ្ជាតប្បច្ច័យ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយបុរេ-
 ជ្ជាតប្បច្ច័យ ។

(៤៦៨) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ
 លេសិកធម៌ ដោយបុរេជ្ជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជ្ជាត និងវត្ថុ-
 បុរេជ្ជាត ។ អារម្មណបុរេជ្ជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ និងចក្ខុ
 រាគៈ ប្រារព្ធនូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង សោតៈ
 . . . ។ បេ ។ ដោយដូច្នេះ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ និងវត្ថុ រាគៈ
 ប្រារព្ធនូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុ-
 បុរេជ្ជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ
 ដោយបុរេជ្ជាតប្បច្ច័យ ។

អវិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៦៧) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកានំ
ខន្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧០) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជានា សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ខន្ធា
បុរេជានស្ស វេទស្ស កាយស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៧១) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរេជានា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា
ខន្ធា បុរេជានស្ស វេទស្ស កាយស្ស បុរេជានប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិ-
កោ ខន្ធា បុរេជានស្ស វេទស្ស កាយស្ស បុរេ-
ជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៦៩) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
 លិង្គអសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៧០) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ សន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(២៧១) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ អសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(២៧២) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ
 អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
 កើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

សង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ បញ្ញាវិវា

[២៧៣] សង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្មោ សង្ក្ខិ-
 លិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកា
 ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ សង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកាទំ
 ខន្ធោទំ អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៤] អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្មោ
 អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អាសវនប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ។ បេ ។ អនុលោមំ
 កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាសវនប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៥] អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្មោ អសង្ក្ខិ-
 លិដ្ឋអសង្ក្ខិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កោត្រកុ មក្កស្ស វេទានំ មក្កស្ស អា-
 សវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៦] សង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្មោ សង្ក្ខិ-
 លិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកា ចេតនា សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធោទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៤៧៣] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំង-
 ឡាយ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយក្រោយៗ
 ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

[៤៧៤] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធមុនៗ ។ បេ ។
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ
 ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ)
 នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

[៤៧៦] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកចេតនា ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតា នាណាខណ៌កា ។ សហជាតា
 សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណ៌កា
 សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកា ចេតនា វិចារកា ខន្ធានំ
 កដត្តា ច រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៨] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកស្ស ច អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកស្ស
 ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សន្តិលិង្គសន្តិលេ-
 សិកា ចេតនា សម្បយុត្តកា ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៩] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតា នាណាខណ៌កា ។ សហជាតា អសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកា ចេតនា សម្បយុត្តកា ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៧៧) សង្កិនិវដ្តសង្កិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសង្កិនិវដ្ត-
សង្កិលេសិកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានា-
ខណិកៈ ។ សហជាត គឺ សង្កិនិវដ្តសង្កិលេសិកចេតនា ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុជានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ សង្កិ-
និវដ្តសង្កិលេសិកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកងតារូប
ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៨) សង្កិនិវដ្តសង្កិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសង្កិនិវដ្តសង្កិ-
លេសិកធម៌ផង នៃអសង្កិនិវដ្តសង្កិលេសិកធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ
សង្កិនិវដ្តសង្កិលេសិកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃ
ពួកចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៩) អសង្កិនិវដ្តសង្កិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសង្កិនិវដ្ត-
សង្កិលេសិកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានា-
ខណិកៈ ។ សហជាត គឺ អសង្កិនិវដ្តសង្កិលេសិកចេតនា ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

សន្តិលីដ្ឋន្តិកេ បញ្ញាវិហារ

នាពាខណ៌កា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ចេតនា
វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៨០] អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតា នាពាខណ៌កា ។ សហ-
ជាតា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ចេតនា សម្ម-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាពា-
ខណ៌កា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ចេតនា វិចា-
កានំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកានំ ខន្ធានំ កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨១] អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ធម្មោ អ-
សន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ចេ-
តនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨២] អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ច អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិ-
លេសិកស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកា ចេតនា

សន្តិសុខភិក្ខុៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ឯនានាខណៈ គឺ អសន្តិសុខភិក្ខុលោកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួក
វិបាកក្នុងផង នៃពួកកងតារាងផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨០) អសន្តិសុខភិក្ខុលោកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិសុខ-
ភិក្ខុលោកចេតនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានា-
ខណៈ ។ សហជាត គឺ អសន្តិសុខភិក្ខុលោកចេតនា ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណៈ គឺ អសន្តិ-
សុខភិក្ខុលោកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិសុខភិក្ខុលោកចេតនា
ទាំងឡាយ ដែលជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨១) អសន្តិសុខភិក្ខុលោកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិសុខ-
ភិក្ខុលោកចេតនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត គឺ អសន្តិ-
សុខភិក្ខុលោកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជានុរូប ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨២) អសន្តិសុខភិក្ខុលោកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-
សុខភិក្ខុលោកចេតនាផង នៃអសន្តិសុខភិក្ខុលោកចេតនាផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត គឺ អសន្តិសុខភិក្ខុលោកចេតនា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៣) អសង្កលំដ្ឋសង្កលេសិកោ ធម្មោ
អសង្កលំដ្ឋសង្កលេសិកស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិចាកោ អសង្កលំដ្ឋសង្កលេសិកោ ឯកោ
ខន្ធា តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ
បដិសន្ធិត្ថុលោ អសង្កលំដ្ឋសង្កលេសិកោ ឯកោ
ខន្ធា តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ វិចា-
កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ
ខន្ធា វត្ថុស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៤) អសង្កលំដ្ឋអសង្កលេសិកោ ធម្មោ
អសង្កលំដ្ឋអសង្កលេសិកស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ វិចាកោ អសង្កលំដ្ឋអសង្កលេសិកោ
ឯកោ ខន្ធា តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ វិចាកប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កដង នៃពួកចិត្តសមុដានរូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៣] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១
ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដានរូបផង ដោយ
វិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១
បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកកដតារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ ខន្ធចាំងឡាយ ជា
ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៤៨៤] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១
ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ (ជា
បច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ ។

(២៨៥) អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកា ធម្មា
 អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិចារកា អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកា ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៦) អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកា ធម្មា
 អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកស្ស ច អសន្តិលំដួសន្តិ-
 លេសិកស្ស ច ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកា ឯកា ខន្ធ តិណ្ឌន្ធ
 ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានកា រូចានំ វិចារកប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទេ ខន្ធ ។ បេ ។

(២៨៧) សន្តិលំដួសន្តិលេសិកា ធម្មា សន្តិ-
 លំដួសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តិណ្ឌ ។

(២៨៨) អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកា ធម្មា
 អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកា អាហារ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានកា រូចានំ

សន្តិលីដ្ឋតិកៈ ចញ្ញាវារៈ

(៤៨៥) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលីដ្ឋ-

សន្តិលេសិកធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកធម៌

ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៤៨៦) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលីដ្ឋ-

សន្តិលេសិកធម៌ផង នៃអសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកធម៌ផង ដោយវិបាក-

ប្បច្ច័យ គឺ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកក្ខន្ធទ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធភ ផង

នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធចាំង ២ ។ បេ ។

(៤៨៧) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលីដ្ឋសន្តិ-

លេសិកធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ។

(៤៨៨) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលីដ្ឋសន្តិ-

លេសិកធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាអសន្តិលីដ្ឋសន្តិ-

លេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុណោ កតតទ្បិ-
កាវោ អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស អាហារប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

(២៨៩) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។

(២៩០) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិលីដ្ឋ-
អសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ តីណិ ។ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ឥន្ទ្រិយា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុណោ ចក្កុ-
ទ្រិយំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយិន្ទ្រិយំ កាយវិញ្ញា-
ណស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបដីវិត្តិយំ
កដត្តារូចានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសន្តិ-
លីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតត្បិកាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ កង

ខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ បេ ។

(២៨៩) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-

អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព ។

(២៩០) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គអសន្តិ-

លេសិកធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព ។ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិ-

កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

គឺ ព្វកឥន្ទ្រិយ ជាអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ ជាបច្ច័យ នៃព្វកសម្បយុត្ត-

កខន្ធផង្គ នៃព្វកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជា

បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ កាយន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ-

នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃ

ព្វកកដត្តារូប ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌

គឺ ខន្ធ ព ។

[២៧១] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ . . . មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . សម្បយុត្តប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧២] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាណំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា សន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
យស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៣] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបាណំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ខន្ធា កា-
យតោ ច រូបាណំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធា
វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធា វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គត្ថិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៤៩១) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ ... ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ...
 ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៤៩២) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆា-
 ជាត ។ សហជាត គឺ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ សន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៤៩៣) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
 និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំង-
 ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកងត្តារូប ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ)
 នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបទិកា អនុលោមត្តកប្បដ្ឋានំ

បុរេជានំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ
 អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជានា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា
 ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៤) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា សន្តិ-
 លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជានំ វត្ថុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកានំ
 ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៥) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា អសន្តិ-
 លីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជានំ វត្ថុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកានំ
 ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៦) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិសេសិកោ ធម្មា
 អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បច្ឆាជានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបុរេជាត គឺ ចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ ជា
 បច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអ-
 សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត
 គឺ អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
 កើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៤៩៤] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៤៩៥] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ ។

[៤៩៦] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។

សង្ក្ខីលីដ្ឋត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

សហជាតា អសង្ក្ខីលីដ្ឋអសង្ក្ខីលេសិកា ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បន្ទាជាតា អសង្ក្ខីលីដ្ឋអសង្ក្ខីលេសិកា ខន្ធា បុរេ-
 ជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៧៧) សង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកា ធម្មោ សង្ក្ខី-
 លីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកា ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ
 ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

(២៧៨) សង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកា ធម្មោ អសង្ក្ខី-
 លីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បន្ទាជាតំ ។ សហជាតា សង្ក្ខីលីដ្ឋ-
 សង្ក្ខីលេសិកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា សង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខី-
 លេសិកា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

សហជាត គឺ អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុប្បាទ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ
អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២៩៧] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
លេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុង ១ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[២៩៨] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។
សហជាត គឺ សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុប្បាទ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ សន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២៩៩) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិ-
 លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ច អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សន្តិលីដ្ឋ-
 សន្តិលេសិកោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

(៣០០) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បន្ទាជាតំ អាហារំ វេទ្ទិយំ ។
 សហជាតោ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្ថប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អសញ្ញសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្កតំ តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បេ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនិ សោតំ . . . ។ បេ ។ កាយំ
 រូបេ វេដ្ឋព្វេ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ
 វិបស្សនិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សនិ ទិព្វាយ
 សោតនាតុយា សន្តិ សុណាតិ រូបាយនំ ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស វេដ្ឋញ្ញាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

(៤៩៩) សង្កិនិវ្ទសង្កិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសង្កិនិវ្ទសង្កិ-
លេសិកធម៌ផង នៃអសង្កិនិវ្ទសង្កិលេសិកធម៌ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ
សង្កិនិវ្ទសង្កិលេសិកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

(៥០០) អសង្កិនិវ្ទសង្កិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសង្កិនិវ្ទ-
សង្កិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ អសង្កិនិវ្ទសង្កិ-
លេសិកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
៣ ក្នុងបដិសន្ធិខ្លណៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ឯបុរេជាត គឺ
បុគ្គល ពិចារណាយើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែន
ខ្លួន នូវសោតៈ . . . ។ បេ ។ នូវកាយ រូប ដោយផ្ទុះ . . . ពិចា-
រណាយើញច្បាស់ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ឃើញ
រូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ

សង្ក័លិដ្ឋត្ថិកេ បញ្ញាវារោ

អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កាយតំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 កាយាយតំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អសង្ក័លិដ្ឋ-
 សង្ក័លេសិកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា អសង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកា ខន្ធា បុរេជា-
 តស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កតធឿកាវោ អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស រូបដិ-
 វិត្ត្រ័យំ កជត្តារូតានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០០) អសង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកោ ធម្មា សង្ក័-
 លិដ្ឋសង្ក័លេសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរេជាតំ ចក្កំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
 រកោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុំ អស្សាទេតិ
 វត្ថុ សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៥០២) អសង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកោ ធម្មា
 អសង្ក័លិដ្ឋអសង្ក័លេសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុំ អសង្ក័លិដ្ឋអសង្ក័លេសិកានំ
 ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គតិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ចក្ខុកាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយា-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជ្ជាត គឺ
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
 កើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិក្ខាភហារ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ
 នេះ រូបជីវិតន្ត្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៥០១) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជ្ជាត គឺ បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយ នឹងចក្ខុ ភគៈ ប្រាសន្តវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង
 ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ត្រេកអរ នឹងវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៥០២) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជ្ជាត គឺ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥០៣] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ឌន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៤] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អសន្តិ-
 លិង្គអសន្តិលេសិកោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អសន្តិ-
 លិង្គអសន្តិលេសិកោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៥] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកស្ស ច អសន្តិលិង្គអសន្តិ-
 លេសិកស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ឌន្នំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ក រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥០៣) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-

អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៥០៤) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-

លិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងចច្ចា-

ជាត ។ សហជាត គឺ អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្ខន្ធចាំងឡាយ ជា

បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជានុរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯចច្ចាជាត គឺ

អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្ខន្ធចាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល

កើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៥០៥) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិ-

លិង្គសន្តិលេសិកធម៌ផង នៃអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ផង ដោយ

អត្ថប្បច្ច័យ គឺ អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣

ផង នៃពួកចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

[៥០៦] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ច អសន្តិ-
 លីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ច ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេ-
 សិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា
 អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ខន្ធា ច
 កតឡីកាវេ អាហារាវេ ច ឥសស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អសន្តិលីដ្ឋ-
 សន្តិលេសិកោ ខន្ធា ច រូបជីវិត្រ្យយញ្ច កដត្តារូចានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៧] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ច អសន្តិ-
 លីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ច ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេ-
 សិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិ-
 លេសិកោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ឌន្តំ
 ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គតិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៥០៦] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិក-

ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បាន

ដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ

អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយក្តី មហាក្ខតទាំងឡាយក្តី ជា

បច្ច័យ នៃពាក្យចិត្តសមុប្បាទរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ

អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយក្តី កតឡើងវិញអាហារក្តី ជាបច្ច័យ

នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ អសន្តិលិង្គសន្តិ-

លេសិកក្នុងទាំងឡាយក្តី រូបជីវិតន្ទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

[៥០៧] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អសន្តិលិង្គអសន្តិលេ-

សិកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ

បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ ឯសហជាត គឺ អសន្តិលិង្គអសន្តិ-

លេសិកក្នុង ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥០៨] សុន្តិលីដ្ឋសុន្តិលេសិកោ ច អសុន្តិលីដ្ឋ-
 សុន្តិលេសិកោ ច ធម្មា សុន្តិលីដ្ឋសុន្តិលេសិកស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតោ សុន្តិលីដ្ឋសុន្តិលេសិកោ ឯកោ ខន្ធា
 ច វត្ថុ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទេ ខន្ធា ។

[៥០៩] សុន្តិលីដ្ឋសុន្តិលេសិកោ ច អសុន្តិលីដ្ឋ-
 សុន្តិលេសិកោ ច ធម្មា អសុន្តិលីដ្ឋសុន្តិលេសិកស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទា-
 ជាតំ អាហារំ វេទ្រិយំ ។ សហជាតោ សុន្តិលីដ្ឋ-
 សុន្តិលេសិកោ ខន្ធា ច មហាភូតា ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នាទំ រូបាទំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតោ
 សុន្តិលីដ្ឋសុន្តិលេសិកោ ខន្ធា ច កតធិកាពេ
 អាហារេ ច បុរេជាតស្ស វេទស្ស កាយស្ស អត្ថប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតោ សុន្តិលីដ្ឋសុន្តិ-
 លេសិកោ ខន្ធា ច រូបជីវិតិទ្រិយញ្ច កតត្តារូបាទំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

[៥០៨] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិក-

ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បាន

ដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។ ឯសហជាត គឺ សន្តិលិង្គសន្តិ-

លេសិកក្នុង ១ ក្តី រតក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ។

[៥០៩] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់

សហជាត បច្ចាជាត អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ សន្តិលិង្គ-

សន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយក្តី មហាក្ខតទាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក

ចិត្តសមុប្បាទ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ សន្តិលិង្គ-

សន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយក្តី កតទ្បិញ្ញាការក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ

នេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ សន្តិលិង្គ-

សន្តិលេសិកក្នុងទាំងឡាយក្តី រូបជីវិត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកង្ខារប

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

សង្ក្ខនិដ្ឋិតិកេ បញ្ញាវិហ

[៥០០] សង្ក្ខនិដ្ឋសង្ក្ខនិលេសិកោ ធម្មោ សង្ក្ខ-
 និដ្ឋសង្ក្ខនិលេសិកស្ស ធម្មស្ស នត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ . . . វិភត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . អវិភត្តប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០១] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេន អធិបតិយា
 អដ្ឋ អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត សហជាតេ
 នវ អញ្ញមញ្ញោ ភីណិ និស្សយេ ភេរស ឧប-
 និស្សយេ អដ្ឋ បុរេជាតេ ភីណិ បច្ឆាជាតេ ភីណិ
 អាសេវនេ ភីណិ កក្កេ សត្ត វិហាកេ ចត្តារិ អាហារេ
 ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ ភីណិ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា ភេរស នត្ថិយា សត្ត វិភតេ
 សត្ត អវិភតេ ភេរស ។

[៥០២] ហេតុបរិច្ឆេទិយា អធិបតិយា ចត្តារិ . . .
 សហជាតេ សត្ត អញ្ញមញ្ញោ ភីណិ និស្សយេ សត្ត
 វិហាកេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ មក្កេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ

សន្តិសិទ្ធិត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៥១០] សន្តិសិទ្ធិសន្តិសិទ្ធិសិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃសន្តិសិទ្ធិសន្តិសិទ្ធិសិក្ខា ដោយនត្តិបច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយវិតតបច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតបច្ច័យ ។

[៥១១] ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិបច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអនន្តបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអពាមពាបបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកបច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារបច្ច័យ ក្នុងឥន្ទ្រិយបច្ច័យ ក្នុងឈានបច្ច័យ ក្នុងមគ្គបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិបច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្តិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតបច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៥១២] ក្នុងអធិបតិបច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុបច្ច័យ . . . ក្នុងសហជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកបច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយបច្ច័យ (មានវារៈ ៤) ក្នុងមគ្គបច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តបច្ច័យ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

តីណិ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា អវិកតេ សត្ត ។

(៥០៣) ហេតុសហជាតនិស្សយអត្ថិអវិកតន្តិ សត្ត។

ហេតុសហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយអត្ថិអវិកតន្តិ តីណិ ។

ហេតុសហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយសម្បយុត្តអត្ថិអវិកតន្តិ

តីណិ ។ ហេតុសហជាតនិស្សយវិប្បយុត្តអត្ថិអវិកតន្តិ

តីណិ ។ ហេតុសហជាតនិស្សយវិចាកអត្ថិអវិកតន្តិ

ចត្តារិ ។ ហេតុសហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយវិចាក-

អត្ថិអវិកតន្តិ ទ្វេ ។ ហេតុសហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្ស-

យវិចាកសម្បយុត្តអត្ថិអវិកតន្តិ ទ្វេ ។ ហេតុស-

ហជាតនិស្សយវិចាកវិប្បយុត្តអត្ថិអវិកតន្តិ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បជ្ជាន

មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៥១៣) ពាក្យថា សហជាតប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ
អវិគតប្បដ្ឋយ ដូច្នេះ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ពាក្យថា សហ-
ជាតប្បដ្ឋយ អត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ អវិគតប្បដ្ឋយ
ដូច្នេះ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បដ្ឋយ
អត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ អវិគ-
តប្បដ្ឋយ ដូច្នេះ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ពាក្យថា
សហជាតប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ អវិគ-
តប្បដ្ឋយ ដូច្នេះ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ពាក្យថា
សហជាតប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ អវិគ-
តប្បដ្ឋយ ដូច្នេះ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ពាក្យថា
សហជាតប្បដ្ឋយ អត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ
អត្ថិប្បដ្ឋយ អវិគតប្បដ្ឋយ ដូច្នេះ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បដ្ឋយ អត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ និស្សយ-
ប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ អវិគតប្បដ្ឋយ
ដូច្នេះ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ពាក្យថា សហជាត-
ប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិ-
ប្បដ្ឋយ អវិគតប្បដ្ឋយ ដូច្នេះ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

សន្តិលីដ្ឋតិកេ បញ្ញាវិហារ

ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញនិស្សយវិទាកវិប្បយុត្តអត្ថអវិ-
កតន្តិ ឯកំ ។ យថា កុសលត្ថិកេ ឯវំ វិត្តារេតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៥០៤] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា សន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . .
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៥] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា អសន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ . . . កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៦] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា អសន្តិ-
លីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥០៧] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា សន្តិ-
លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស
ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលិង្គតិកៈ បញ្ចក្ការៈ

ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ វិបាក-
 ប្បច្ច័យ វិប្បយតប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ អវិតតប្បច្ច័យ ដូច្នេះ មានវារៈ១
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចជាកងកុសលតិកៈដែរ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៥១៤] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥១៥] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១៦] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គអ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥១៧] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកធម៌ផល នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ផល ដោយសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០៨) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 . . . វត្ថុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៩) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ សន្តិ-
 លីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . .
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២១០) អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ . . . បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២១១) អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ អសន្តិ-
 លីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

[៥១៨] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយការម្សោយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៥១៩] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសន្តិលិង្គ-
 សន្តិលេសិកធម៌ ដោយការម្សោយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥២០] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥២១] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
 អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។

សង្ក្ខីលីដ្ឋតិកេ បញ្ញាវាចា

[២២២] អសង្ក្ខីលីដ្ឋអសង្ក្ខីលេសិកោ ធម្មា អសង្ក្ខី-
 លីដ្ឋអសង្ក្ខីលេសិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . ឧប-
 ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២២៣] អសង្ក្ខីលីដ្ឋអសង្ក្ខីលេសិកោ ធម្មា
 អសង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកស្ស ច អសង្ក្ខីលីដ្ឋអសង្ក្ខីលេ-
 សិកស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៤] អសង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកោ ច អសង្ក្ខីលីដ្ឋ-
 អសង្ក្ខីលេសិកោ ច ធម្មា អសង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[២២៥] អសង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកោ ច អសង្ក្ខី-
 លីដ្ឋអសង្ក្ខីលេសិកោ ច ធម្មា អសង្ក្ខីលីដ្ឋអសង្ក្ខី-
 លេសិកស្ស ធម្មស្ស សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[២២៦] សង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកោ ច អសង្ក្ខី-
 លីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិកោ ច ធម្មា សង្ក្ខីលីដ្ឋសង្ក្ខីលេសិ-
 កស្ស ធម្មស្ស សហជាតំ បុរេជាតំ ។

សន្តិលិង្គតិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៥២២) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
អសន្តិលេសិកធម៌ ដោយការមូណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ជា
បច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៥២៣) អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកធម៌ផង នៃអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ផង ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ។

(៥២៤) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អសន្តិលិង្គអសន្តិលេ-
សិកធម៌ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ បានដល់សហជាត
បច្ឆាជាត អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។

(៥២៥) អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិក-
ធម៌ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ បានដល់សហជាត
នឹងបុរេជាត ។

(៥២៦) សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ក្តី អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌
ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកធម៌ បានដល់សហជាត
នឹងបុរេជាត ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥២៧] សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ច អសន្តិលិង្គ-
សន្តិលេសិកោ ច ធម្មា អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកស្ស
ធម្មស្ស សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៥២៨] និហេតុយា ចុទ្ទស និអាម្មណោ ចុទ្ទស
និអធិបតិយា ចុទ្ទស និអនន្តរេ ចុទ្ទស និសមនន្តរេ
ចុទ្ទស និសហជាតេ ទស និអញ្ញាមញ្ញេ ទស
និធិស្សយេ ទស និឧបនិស្សយេ តេរស និបុរេជាតេ
ទ្វាទស និបច្ឆាជាតេ ចុទ្ទស និអាសេវនេ និកម្មេ នវិ-
ចារកេ ចុទ្ទស និអាហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ នមក្កេ
ចុទ្ទស និសម្បយុត្តេ ទស និវិប្បយុត្តេ អដ្ឋ នោ-
អតិយា អដ្ឋ នោនតិយា ចុទ្ទស នោវិគតេ ចុទ្ទស
នោអវិគតេ អដ្ឋ ។ និហេតុប្បច្ឆយា និអាម្មណោ
ចុទ្ទស ។ សន្តិតំ ។ យថា កុសលត្ថិកេ បច្ច-
និយកណាជា ឯវំ កណោតត្វំ ។

បច្ចុស្សំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥២៧) សង្កិនិវេសន្តិកសិក្ខាធម៌ក្តី អសង្កិនិវេសន្តិកសិក្ខា-
ធម៌ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃអសង្កិនិវេសន្តិកសិក្ខាធម៌ បានដល់សហជាត
បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៥២៨) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៤ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៤ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនសហជាតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងននិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤
ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ ក្នុងនមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនវិប្បយត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនោតតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនោតតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៤ ក្នុងនោតតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនោតតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ។ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រែញ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ ដូចជាជាការរាប់ នូវបច្ច័យនេះ ក្នុង
កុសលត្ថិកៈដែរ ។

[២៤៩] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ សត្វ . .

ន អធិបតិយា ន អនន្តរេ ន សមនន្តរេ សត្វ ន អញ្ញ-
មញ្ញេ ភីណិ ន ឧបនិស្សយេ ន បុរេជាតេ ន បច្ឆា-
ជាតេ ន អាសវនេ ន កក្កេ ន វិចារកេ ន អាហារេ
ន ឥន្ទ្រិយេ ន ឈានេ សត្វ ន មក្កេ សត្វ ន សម្ប-
យុត្តេ ភីណិ ន វិប្បយុត្តេ ភីណិ ចោនតិយា សត្វ
នោវិគតេ សត្វ ។ ហេតុសហជាតនិស្សយេ អត្ថិ-
អវិគតនិ ន អារម្មណេ សត្វ ។ សង្ខតំ ។ យថា
កុសលត្ថិតេ អនុលោមបច្ឆនិយកណាថា វិគតា ឯវ
វិគតិតំ ។

អនុលោមបច្ឆនីយំ ។

[២៥០] ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ន . . . អធិ-

បតិយា អដ្ឋ អនន្តរេ សត្វ សមនន្តរេ សត្វ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ ភីណិ និស្សយេ នេរស

សន្តិសិទ្ធិភ្នំក្រវាញ: បញ្ញាវារៈ

[៥២៩] ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ ក្នុងនបុរាណាតប្បច្ច័យ ក្នុងនបច្ឆាណាតប្បច្ច័យ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងនឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ អតិប្បច្ច័យ អវិតតប្ប-
 ច្ច័យ ដូច្នេះ ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រញា ។ បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាការរាប់ នូវអនុលោមបច្ច-
 នីយៈ ក្នុងកុសលភ្នំក្រវាញ: ដែលលោកចែកហើយដែរ ។

ចប់ អនុលោមបច្ចនីយៈ ។

[៥៣០] ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ តីណិ កម្មេ សត្ត វិចារកេ ចត្តារិ
 អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សត្ត សម្បយុត្តេ
 តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា
 សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគតេ តេរស ។

នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណប្បដ្ឋយា អធិបតិយា
 សត្ត ។

សង្ខតំ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បច្ឆន្ទិយានុលោ-

មកណាថា វិកត្តា ឯវំ វិកជិតតំ ។

បច្ឆន្ទិយានុលោមំ ។

សន្តិលិដ្ឋតិកំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ បុរិមំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ឆាជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 អាហារប្បច្ច័យ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។
 ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ព្រោះនអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីបំប្រញ ។

បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាការរាប់ នូវបច្ចនីយានុលោម ក្នុងកុស-
 លត្ថិកៈ ដែលលោកចែកហើយដែរ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ សន្តិសិទ្ធិត្ថិកៈ ទី ៥ ។

ចប់ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន ខាងដើម ។

អភិធម្មបិដកេ
បដ្ឋានស្ស តតិយោ ភាគោ
មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

វិបាកតិកំ

បដិច្ចវារោ	១
អនុលោមំ	”
បច្ចនីយំ	១២
អនុលោមបច្ចនីយំ	២៦
បច្ចនីយានុលោមំ	២៧
សហជាតវារោ	២៨
បច្ចយវារោ	”
អនុលោមំ	”
បច្ចនីយំ	៤៤
អនុលោមបច្ចនីយំ	៤៦
បច្ចនីយានុលោមំ	”
និស្សយវារោ	៤៧
សំសង្កវារោ	៤៨
អនុលោមំ	”
បច្ចនីយំ	៤៩

អភិធម្មបិដក
បដ្ឋាន តតិយភាគ
សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

វិបាកត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ	១
អនុលោម	”
បច្ចនីយៈ	១២
អនុលោមបច្ចនីយៈ	២៦
បច្ចនីយានុលោម	២៧
សហជាតវារៈ	២៩
បច្ចយវារៈ	”
អនុលោម	”
បច្ចនីយៈ	៤៤
អនុលោមបច្ចនីយៈ	៤៦
បច្ចនីយានុលោម	”
និស្សយវារៈ	៤៧
សំសង្កវារៈ	៤៨
អនុលោម	”
បច្ចនីយៈ	៤៩

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោមបច្ចនីយំ	៤៩
បច្ចនីយានុលោមំ	៥០
សម្បយុត្តវរោ	”
បញ្ញាវរោ	”
អនុលោមំ	”
បច្ចនីយំ	៨៩
អនុលោមបច្ចនីយំ	៩៣
បច្ចនីយានុលោមំ	៩៤

ឧបាទ្ទន្តិកំ

បដិច្ចវរោ	៩៦
អនុលោមំ	”
បច្ចនីយំ	១០៣
អនុលោមបច្ចនីយំ	១១២
បច្ចនីយានុលោមំ	”
សហជ្ជាតវរោ	”
បច្ចយវរោ	១១៣
អនុលោមំ	”

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

២៥០

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោមបច្ច័ន្ទិយៈ ៤៧

បច្ច័ន្ទិយានុលោម ៥០

សម្បយុត្តវរៈ ”

បញ្ញាវរៈ ”

អនុលោម ”

បច្ច័ន្ទិយៈ ៨៧

អនុលោមបច្ច័ន្ទិយៈ ៧៣

បច្ច័ន្ទិយានុលោម ៧៤

ឧបាទិស្ឋិតិៈ

បដិច្ចវរៈ ៧៦

អនុលោម ”

បច្ច័ន្ទិយៈ ១០៣

អនុលោមបច្ច័ន្ទិយៈ ១១២

បច្ច័ន្ទិយានុលោម ”

សហជាតវៈ ”

បច្ច័ន្ទិយវរៈ ១១៣

អនុលោម ”

មាតិកា

អង្កេត

បច្ចុន័យ ១១៨

អនុលោមបច្ចុន័យ ១២៥

បច្ចុន័យានុលោម ”

និស្សយវារោ ១២៦

សំសង្ការោ ”

អនុលោម ”

បច្ចុន័យ ១២៧

អនុលោមបច្ចុន័យ ១២៨

បច្ចុន័យានុលោម ”

សម្បយុត្តវារោ ”

បញ្ញាវារោ ១២៩

អនុលោម ”

បច្ចុន័យ ១៣៥

អនុលោមបច្ចុន័យ ២០១

បច្ចុន័យានុលោម ២០២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

២៥១

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ច័ន្និយៈ ១១៥

អនុលោមបច្ច័ន្និយៈ ១២៥

បច្ច័ន្និយានុលោម ”

និស្សយវារៈ ១២៦

សំសដ្ឋវារៈ ”

អនុលោម ”

បច្ច័ន្និយៈ ១២៧

អនុលោមបច្ច័ន្និយៈ ១២៨

បច្ច័ន្និយានុលោម ”

សម្បយុត្តវារៈ ”

បញ្ញាវារៈ ១២៩

អនុលោម ”

បច្ច័ន្និយៈ ១៣៥

អនុលោមបច្ច័ន្និយៈ ២០១

បច្ច័ន្និយានុលោម ២០២

មាតិកា

អង្កេត

សង្ខេប ជំពូក

បដិច្ចវេទ ២០៤

បញ្ចវេទ ២០៧

អនុលោម ”

បច្ចនីយំ ២៤៣

អនុលោមបច្ចនីយំ ២៤៧

បច្ចនីយានុលោម ”

សន្និក្ខប្រាប់មាតិកា

២៥២

មាតិកា

ទំព័រ

សង្ខេបសិទ្ធិក្តីកៈ

បដិច្ចវារៈ ២០៤

បញ្ជាវារៈ ២០៧

អនុលោម "

បច្ចនីយៈ ២៤៣

អនុលោមបច្ចនីយៈ ២៤៧

បច្ចនីយានុលោម "

វិទូបាហើ	អវិទូបាហើ	អង្គ	រដ្ឋលេខាយំ
វិបាកធម្មធម្ម	វិបាកធម្មធម្ម	៦	១០
វិបាកោ	វិបាកោ	១៤	៦
នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្ម	នេវិបាកនវិបាកធម្មធម្ម	២២	១២
បដិច្ចវារោ	បច្ចយវារោ	៣១	១
"	"	៣៥	"
"	"	៣៧	"
"	"	៣៩	"
"	"	៤១	"
"	"	៤៣	"
"	"	៤៥	"
វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ	វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ	៦២	៦
ឧប្បាទេតិ	ឧប្បាទេតិ	៦៩	៨
ចក្ខុ	ចក្ខុ	៨៥	៥
បដិច្ចវារោ	បច្ចយវារោ	១១៥	១
"	"	១១៧	"
បច្ចយោ ។	បច្ចយោ	១៦៩	៧

វិវិទ្យាប្រតិ	អវិវិទ្យាប្រតិ	អង្គ រដ្ឋលេខាធិការ	
ឧបាទិស្សបាទានិយស្ស	ឧបាទិស្សបាទានិយស្ស	១៧៧	៦
ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស	ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស	២២៥	៤
ហេតុប្បដិច្ចយា	ហេតុប្បដិច្ចយា	២២១	១៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បដិច្ចវារៈ	បច្ច័យវារៈ	៣១	១
"	"	៣៣	"
"	"	៣៥	"
"	"	៣៧	"
"	"	៣៩	"
"	"	៤១	"
"	"	៤៣	"
"	"	៤៥	"
នហេតុប្បដ្ឋយ	ហេតុប្បដ្ឋយ	៤៧	៨
ក្នុងនការមណ្ឌប្បដ្ឋយ	ក្នុងនការមណ្ឌប្បដ្ឋយ	៥០	១២
នៃវិបាកធម៌	នៃវិបាកធម៌	៦១	៤
ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយ	ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយ . . .	៩១	៧
ក្នុងនោវគ្គតប្បដ្ឋយ	ក្នុងនោវគ្គតប្បដ្ឋយ	៩៣	៣
អាស្រ័យមហាក្ខត	អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ	១០៥	១១
ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ	ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ	១០៦	១៤
បដិច្ចវារៈ	បច្ច័យវារៈ	១១៥	១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

២៥៦

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ច្រឡំដោយឧបា-	ច្រឡំដោយឧបាទិន្ន-		
ទិន្នបាទានិយធម៌	បាទានិយធម៌	១២៦	៨
កង់អធិបតិប្បច្ច័យ	កង់នអធិបតិប្បច្ច័យ	១២៨	”
អនុបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌	អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធទ	១២៤	”
នៃចិត្តសមដានរូបផង	នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង	១២៥	១១
មោហៈ ទិដ្ឋិ . . .	មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ . . .	១៤៧	១៤
បានដល់បច្ចាជ័ត	បានដល់បច្ចាជ័ត គឺ	១៧៧	៤
នៃអនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធ	អនុបាទិន្នអនុបាទានិយក្ខន្ធ		
ទាំងឡាយ	ទាំងឡាយ	១៨៦	”
នៃឧបាទិន្នអនុបាទានិយធម៌	នៃឧបាទិន្នបាទានិយធម៌	១៧៧	៨
នៃអនុបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង	នៃឧបាទិន្នបាទានិយធម៌ផង	១៧៧	១៤
កង់អារម្មណប្បច្ច័យ	កង់នអារម្មណប្បច្ច័យ	២០១	៥
ជាអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ	ជាសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ	២១៤	៨
អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌	អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិ-		
	កក្ខន្ធទាំងឡាយ	២៣១	៣

